

باور کنندگان؛ گلهای زمیند

هادی ییگدلی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

باور کنندگان؛ گلهای زمیند

گرد آورنده: مهندس هادی بیگدلی

حمکت سخن خدا چو گمشده باورکننده است هر کسی در گمشده اش پیگیر و جستجوگر است

(مثنوی معنوی حضرت مولانا با اندکی تغییر)

نام کتاب : باورکنندگان، گل‌های زمیند

گردآورنده: هادی بیگدلی متولد ۱۳۵۲ استان زنجان - مهندس برق

موضوع: انسانهای ساده

موضوع: انسانهای دانا و دل پاک

موضوع: انسانهای سعادت‌مند

موضوع: شرط دیدن باور کردن است

ناشر : نویسنده ۰۹۱۲-۲۵۷۶۸۷۷ hadi_bigdeli@yahoo.com

تاریخ نشر : ماه سخن خدا در سال ۱۳۹۸

تیراژ : --

قیمت : رایگان

چاپ : فایل PDF (انتشار الکترونیکی)

طرح روی جلد : هادی بیگدلی

سایر آثار نویسنده به ترتیب نگارش:

- ۰۱- کتاب پند نامه
- ۰۲- کتاب ذهن ناآرام + فایل صوتی
- ۰۳- کتاب روانکاوی پیر بلخ + فایل صوتی
- ۰۴- کتاب سرگذشت بشر
- ۰۵- کتاب نقد ذهن ناآرام
- ۰۶- کتاب آخرین فرستاده
- ۰۷- کتاب مهندسی مطالعه
- ۰۸- کتاب قیامت
- ۰۹- کتاب قرآن هادی
- ۱۰- کتاب فقه چوپان
- ۱۱- کتاب پیرامون

پیشگفتار

خدایا از امروز تا روز جزا بر باورکنندگان ذات پاکت، و همچنین بر همسران و اولادشان و بر هر کدامشان که تو را اطاعت کرده‌اند رحمت فرست، چنان رحمتی که به وسیله آن ایشان را از نافرمانی خود نگاه‌داری، و در باغ‌های محل آسایش در وسعت و رفاه قرار دهی، و آنان را به یمن آن از مکر فریبر باز داری، و در هر کار خیر که از تو مدد خواهند اعانت کنی، و از حوادث شب و روز مگر پیش آمدی که مژده خیر دهد نگاه داری. و به نیروی آن ایشان را بر عقیده حسن رجاء به تو، و بر طمع در آنچه نزد تو است و بر متهم نساختن تو به بی‌عدالتی در آنچه در دست بندگان است، برانگیزی، تا ایشان را به رغبت به سوی خود و ترس از خود بازگردانی و ساختن توشه مراحل بعد از مرگ را در نظرشان خوشایند سازی و هر اندوه را که روز برآمدن جان‌ها از بدن‌هاشان رخ دهد برای‌شان آسان نمایی و از خطرهایی که امتحان آن را به وجود می‌آورد و از شدت آتش و در از نای خلود در آن عافیت بخشی، و به سرمنزل امنی از آسایشگاه پرهیزگاران منتقل سازی.

ستایش خدایی را که پروردگار جهانیان، رحمتگر مهربان و خداوند روز داوری است. خدایا تنها تو را می‌پرستیم و تنها از تو یاری می‌جوییم. ما را به راه راست هدایت فرما. راه آنان که گرامی‌شان داشته‌ای نه کسانی که بر آنها خشم گرفته‌ای و نه گمراهان.

یادداشت:

۱- تا زمانیکه حیات آدمیان جاری و باقی است انسانهای باورکننده به ذات پاک حضرت حق نیز وجود دارند که عدم فروپاشی جهان فسق و فساد آدمیان به برکت وجود همین باورکنندگان دل پاک است. حتی پیامبران نیز برگزیدگانی هستند برای تسکین دل باورکنندگان. ... و تو ای خواهر و برادر باورکننده من، ... بوسه بر خاک پای تو می زنم و این دفتر را تقدیم میکنم به بزرگی مقامی که در پیشگاه خداوند تبارک و تعالی داری، اگر چه ظاهر زندگیت چنان بنماید که خود نیز متوجه نباشی که آن باورکننده ای که زمین و زمان ستایشگر دل پاک و بزرگ اویند تو باشی.

استن این عالم ای جان غفلت است هوشیاری این جهان را عافت است

۲- همانطور که لطف درک بزرگی سخن خدا برای حضرت مولانا عنایت شد و مولانا را به آن جایگاه والا در گستره عمر انسانها رساند این عنایت شامل حال این بنده حقیر نیز شده است که تا عمر دارم باید شاکر و یادآورنده آن نعمت عظیم باشم. از نظر اینجانب اگر کل آدمیان کره خاکی تصمیم بگیرند از روی کتاب سخن خدا، استخراجی و گردآوری داشته باشند آنهم در قالب یک کتاب به یقین می توان ادعا کرد که به تعداد تک تک انسانها کتاب متفاوتی خواهیم داشت که در عین کثرت، وحدت مثال زدنی بین همه آن کتابها برای اهل فن نمودار خواهد بود.

۳- خواهر و برادر باورکننده؛ آن زمانی که قطرات گوهر بار اشکهایتان برای معبود بر حق سرازیر میشوند یادی نیز از ما ره گم کردگان کوی یار داشته باشید تا بلکه شمع راهی باشد برای تاریکیهای جهل و نادانیهایمان.

به راستی که باورکنندگان رستگار شدند. همانان که در بندگی شان فروتنند. و آنان که از بیهوده رویگردانند. و آنان که سهم محصول طبیعت می‌پردازند. و کسانی که پاکدامند مگر در مورد همسرانشان. پس هر که فراتر از این جوید آنان از حد درگذرندگاند. و آنان که امانتها و پیمان خود را رعایت می‌کنند. و آنان که بر بندگی هایشان مواظبت می‌نمایند. آنانند که خود وارثانند. همانان که محل آسایش را به ارث می‌برند و در آنجا جاودان می‌مانند.

سخن آنان صواب و جامه آنان میانه روی و روش آنان فروتنی است. چشم بر آنچه خداوند بر آنان منع کرده است می‌بندند و گوش را به علمی می‌سپارند که نافع است. باورکنندگان در سختی و بلا، چنان اند که گویی در آسایش و راحتی فرود آمده اند و اگر اجل مقدری که خداوند بر آنان معین کرده است نبود، ارواح آنان از شوق وصال و خوف تردشدن، یک لحظه هم در کالبدشان باقی نمی‌ماند. خالق چنان در دل آنها بزرگ است که هر چه غیر اوست در دیدگانشان کوچک است. باورکنندگان گویی محل آسایش را می‌بینند و در عذاب محل پریشانی اند.

ما فرستادگان خود را پیاپی روانه کردیم؛ هر بار برای امتی پیامبرش آمد او را تکذیب کردند. پس یکی پس از دیگری آوردیم و آنها را مایه عبرت گردانیدیم. دور باد مردمی که باور نمی‌آورند.

در حقیقت کسانی که از بیم پروردگارشان هراسانند. و کسانی که به نشانه‌های پروردگارشان باور می‌آورند. و آنان که به پروردگارشان شرک نمی‌آورند. و کسانی که آنچه را دادند می‌دهند در حالی که دل‌هایشان ترسان است که به سوی پروردگارشان بازخواهند گشت. آنانند که در کارهای نیک شتاب می‌ورزند و آنانند که در انجام آنها سبقت می‌جویند. و هیچ کس را جز به قدر توانش تکلیف نمی‌کنیم و نزد ما کتابی است که به حق سخن می‌گوید و آنان مورد ستم قرار نخواهند گرفت.

پس والاست خدا فرمانروای برحق، خدایی جز او نیست. پروردگار عرش گرانمایه. و هر کس با خدا معبود دیگری بخواند برای آن برهانی نخواهد داشت و حسابش فقط با پروردگارش می‌باشد. (۲۳)

باورکنندگان کسانی اند که به غیب باور می‌آورند و بندگی را بر پا می‌دارند و از آنچه به ایشان روزی داده‌ایم بخشش می‌کنند و آنان که بدانچه به سوی تو فرود آمده و به آنچه پیش از تو نازل شده است باور می‌آورند و آنانند که به آخرت یقین دارند آنان برخوردار از

هدایتی از سوی پروردگار خویشند و آنان همان رستگارانند. و برخی از مردم می‌گویند ما به خدا و روز بازپسین باور آورده‌ایم ولی گروندگان نیستند با خدا و باورکنندگان نیرنگ می‌بازند ولی جز بر خویشتن نیرنگ نمی‌زنند و نمی‌فهمند در دل‌هایشان مرضی است و خدا بر مرضشان افزود و به آنچه به دروغ می‌گفتند عذابی دردناک خواهند داشت و چون به آنان گفته شود در زمین فساد مکنید می‌گویند ما خود اصلاح‌گریم ، بهوش باشید که آنان فسادگراند لیکن نمی‌فهمند و چون به آنان گفته شود همان گونه که مردم باور آوردند شما هم باور بیاورید می‌گویند آیا همان گونه که کم خردان باور آورده‌اند باور بیاوریم هشدار که آنان همان کم‌خردانند ولی نمی‌دانند و چون با کسانی که باور آورده‌اند برخورد کنند می‌گویند باور کردیم و چون با فریبگرهای خود خلوت کنند می‌گویند در حقیقت ما با شما مییم ما فقط ریشخند می‌کنیم خدا ریشخندشان می‌کند و آنان را در طغیانشان فرو می‌گذارد تا سرگردان شوند همین کسانی که گمراهی را به هدایت خریدند در نتیجه داد و ستدشان سود نیاورد و هدایت یافته نبودند.

دل باورکنندگان محزون است و دیگران از شر آنان ایمن اند و بدنشان لاغر، خواسته هاشان اندک و نفسشان عقیف است. ایام کوتاهی را صبر کردند و در پی آن آرامش و راحتی طولانی نصیب بردند. این تجارتی سودآور بود که پروردگارشان بر ایشان میسر نمود. کسانی را که باور آورده‌اند و کارهای شایسته انجام داده‌اند مژده ده که ایشان را باغهایی خواهد بود که از زیر آنها جویها روان است هر گاه میوه‌ای از آن روزی ایشان شود می‌گویند این همان است که پیش از این روزی ما بوده و مانند آن به ایشان داده شود و در آنجا همسرانی پاکیزه خواهند داشت و در آنجا جاودانه بمانند. همان کسانی که می‌دانند با پروردگار خود دیدار خواهند کرد و به سوی او باز خواهند گشت.

در حقیقت کسانی که باور آورده و کسانی که یهودی شده‌اند و ترسایان و صابئان هر کس به خدا و روز بازپسین باور داشت و کار شایسته کرد پس اجرشان را پیش پروردگارشان خواهند داشت و نه بیمی بر آنان است و نه اندوهناک خواهند شد و کسانی که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند آنان اهل محل آسایشند و در آن جاودان خواهند ماند. آری هر کس که خود را با تمام وجود به خدا تسلیم کند و نیکوکار باشد پس مزد وی پیش پروردگار اوست و بیمی بر آنان نیست و غمگین نخواهند شد

بگوئید ما به خدا و به آنچه بر ما نازل شده و به آنچه بر ابراهیم و اسحاق و یعقوب و اسباط نازل آمده و به آنچه به موسی و عیسی داده شده و به آنچه به همه پیامبران از سوی

پروردگارشان داده شده باور آورده‌ایم میان هیچ یک از ایشان فرق نمی‌گذاریم و در برابر او تسلیم هستیم. این است نگارگری الهی و کیست خوش‌نگارتر از خدا و ما او را پرستندگانیم. بگو آیا درباره خدا با ما بحث و گفتگو می‌کنید با آنکه او پروردگار ما و پروردگار شماست و کردارهای ما از آن ما و کردارهای شما از آن شماست و ما برای او اخلاص می‌ورزیم یا می‌گویید ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و اسباط، یهودی یا نصرانی بوده‌اند بگو آیا شما بهتر می‌دانید یا خدا و کیست ستمکارتر از آن کس که شهادتی از خدا را در نزد خویش پوشیده دارد و خدا از آنچه می‌کنید غافل نیست

از مردم نترسید و از من بترسید تا نعمت خود را بر شما کامل گردانم و باشد که هدایت شوید همان طور که در میان شما فرستاده‌ای از خودتان روانه کردیم، آیات ما را بر شما می‌خواند و شما را پاک می‌گرداند و به شما کتاب و حکمت می‌آموزد و آنچه را نمی‌دانستید به شما یاد می‌دهد. پس مرا یاد کنید، شما را یاد کنم و شکرانه‌ام را به جای آرید و با من ناسپاسی نکنید.

ای کسانی که باور آورده‌اید از شکیبایی و بندگی یاری جوید زیرا خدا با شکیبایان است و کسانی را که در راه خدا کشته می‌شوند مرده نخوانید بلکه زنده‌اند ولی شما نمی‌دانید و قطعاً شما را به چیزی از ترس و گرسنگی و کاهشی در اموال و جانها و محصولات می‌آزماییم و مژده ده شکیبایان را، کسانی که چون مصیبتی به آنان برسد می‌گویند ما از آن خدا هستیم و به سوی او باز می‌گردیم بر ایشان درودها و رحمتی از پروردگارشان و راه‌یافتگان خود ایشانند. و معبود شما معبود یگانه‌ای است که جز او هیچ معبودی نیست، بخشایشگر مهربان. راستی که در آفرینش آسمانها و زمین و در پی یکدیگر آمدن شب و روز و کشتیهایی که در دریا روانند با آنچه به مردم سود می‌رساند و آبی که خدا از آسمان فرو فرستاده و با آن زمین را پس از مردنش زنده گردانیده و در آن هر گونه جنبنده‌ای پراکنده کرده و گردانیدن بادها و ابری که میان آسمان و زمین آرمیده است برای گروهی که می‌اندیشند واقعا نشانه‌هایی وجود دارد و برخی از مردم در برابر خدا همانندهایی برمی‌گزینند و آنها را چون دوستی خدا دوست می‌دارند ولی کسانی که باور آورده‌اند به خدا محبت بیشتری دارند.

ای کسانی که باور آورده‌اید از نعمتهای پاکیزه‌ای که روزی شما کرده‌ایم بخورید و اگر تنها او را می‌پرستید خدا را شکر کنید. تنها مردار و خون و گوشت خوک و آنچه را که نام غیر خدا

بر آن برده شده بر شما منع گردانیده است. کسی که ناچار شود در صورتی که ستمگر و متجاوز نباشد بر او خطایی نیست زیرا خدا آمرزنده و مهربان است.

ای کسانی که باور آورده‌اید در باره کشتگان بر شما قصاص مقرر شده آزاد عوض آزاد و بنده عوض بنده و زن عوض زن و هر کس که از جانب برادر آدینی‌اش چیزی به او گذشت شود به طور پسندیده پیروی کند و با احسان به او بپردازد این تخفیف و رحمتی از پروردگار شماست پس هر کس بعد از آن از اندازه درگذرد وی را عذابی دردناک است.

ای کسانی که باور آورده‌اید روزه بر شما مقرر شده همان گونه که بر کسانی که پیش از شما مقرر شده بود باشد که پرهیزگاری کنید. روزهای معدودی هر کس از شما بیمار یا در سفر باشد تعدادی از روزهای دیگر و بر کسانی که طاقت فرساست کفاره‌ای است که خوراک دادن به بینوایی است و هر کس به میل خود بیشتر نیکی کند پس آن برای او بهتر است و اگر بدانید روزه گرفتن برای شما بهتر است. ماه رمضان است که در آن سخن خدا فرو فرستاده شده است که مردم را راهبر و دلایل آشکار هدایت و تشخیص حق از باطل است پس هر کس از شما این ماه را درک کند باید آن را روزه بدارد و کسی که بیمار یا در سفر است تعدادی از روزهای دیگر. خدا برای شما آسانی می‌خواهد و برای شما دشواری نمی‌خواهد تا شماره را تکمیل کنید و خدا را به پاس آنکه رهنمونیتان کرده است به بزرگی بستایید و باشد که شکرگزاری کنید. و هرگاه بندگان من از تو در باره من بپرسند من نزدیکم و درخواست دعاکننده را به هنگامی که مرا بخواند اجابت می‌کنم پس باید فرمان مرا گردن نهند و به من باور آورند باشد که راه یابند.

ای کسانی که باور آورده‌اید همگی به اطاعت درآیید و گامهای فریبگر را دنبال نکنید که او برای شما دشمنی آشکار است و اگر پس از آنکه برای شما دلایل آشکار آمد دستخوش لغزش شدید بدانید که خداوند توانای حکیم است.

ای کسانی که باور آورده‌اید از آنچه به شما روزی داده‌ایم بخشش کنید پیش از آنکه روزی فرا رسد که در آن نه داد و ستدی است و نه دوستی و نه شفاعتی و ناباوران خود ستمکارند.

خداست که معبودی جز او نیست زنده و برپادارنده است نه خوابی سبک او را فرو می‌گیرد و نه خوابی گران آنچه در آسمانها و آنچه در زمین است از آن اوست کیست آن کس که جز به اذن او در پیشگاهش شفاعت کند آنچه در پیش روی آنان و آنچه در پشت سرشان است می‌داند و به چیزی از علم او جز به آنچه خواهد احاطه نمی‌یابند کرسی او آسمانها و زمین

را در بر گرفته و نگهداری آنها بر او دشوار نیست و اوست والای بزرگ. در راه و روش هیچ اجباری نیست و راه از بیراهه بخوبی آشکار شده است پس هر کس به غیر خدا ناباوری ورزد و به خدا باور آورد به یقین به دستاویزی استوار که آن را گسستن نیست چنگ زده است و خداوند شنوای داناست. خداوند سرور کسانی است که باور آورده‌اند آنان را از تاریکیها به سوی روشنایی به در می‌برد و کسانی که ناباوری ورزیده‌اند سرورانشان غیر خداند که آنان را از روشنایی به سوی تاریکیها به در می‌برند آنان اهل آتشند که خود در آن جاودانند.

ای کسانی که باور آورده‌اید، از خدا پروا کنید؛ و اگر باور کننده اید، آنچه از ربا باقی مانده است واگذارید. و اگر نکردید، بدانید به جنگ با خدا و فرستاده وی، برخاسته‌اید؛ و اگر پشیمانی کنید، سرمایه‌های شما از خودتان است. نه ستم می‌کنید و نه ستم می‌بینید و اگر تنگدست باشد، پس تا گشایش، مهلتی؛ و اگر به راستی قدرت پرداخت ندارد، بخشیدن آن برای شما بهتر است - اگر بدانید. و بترسید از روزی که در آن، به سوی خدا بازگردانده می‌شوید، سپس به هر کسی آنچه به دست آورده، تمام داده شود؛ و آنان مورد ستم قرار نمی‌گیرند.

ای کسانی که باور آورده‌اید، هر گاه به وامی تا سررسیدی معین، با یکدیگر معامله کردید، آن را بنویسید. و باید نویسنده‌ای بر اساس عدالت، میان شما بنویسد. و هیچ نویسنده‌ای نباید از نوشتن خودداری کند؛ همان گونه که خدا او را آموزش داده است. و کسی که بدهکار است باید املا کند، و او بنویسد. و از خدا که پروردگار اوست پروا نماید، و از آن، چیزی نکاهد. پس اگر کسی که حق بر ذمه اوست، سفیه یا ناتوان است، یا خود نمی‌تواند املا کند، پس ولی او باید با عدالت، املا نماید. و دو شاهد از مردانتان را به شهادت طلبید، پس اگر دو مرد نبودند، مردی را با دو زن، از میان گواهانی که رضایت دارید، تا یکی از آن دو فراموش کرد، دیگر، وی را یادآوری کند. و چون گواهان احضار شوند، نباید خودداری ورزند. و از نوشتن چه خرد باشد یا بزرگ، ملول نشوید، تا سررسیدش. این کار شما، نزد خدا عادلانه‌تر، و برای شهادت استوارتر، و برای اینکه دچار شک نشوید نزدیکتر است، مگر آنکه داد و ستدی نقدی باشد که آن را میان خود برگزار می‌کنید؛ در این صورت، بر شما خطایی نیست که آن را ننویسید. و هر گاه داد و ستد کردید گواه بگیرید. و هیچ نویسنده و گواهی نباید زیان ببیند، و اگر چنین کنید، از نافرمانی شما خواهد بود. و از خدا پروا کنید، و خدا به شما آموزش می‌دهد، و خدا به هر چیزی داناست. و اگر در سفر بودید و نویسنده‌ای نیافتید وثیقه‌ای بگیرید؛ و اگر برخی از شما برخی دیگر را امین دانست، پس آن کس که امین شمرده شده،

باید سپرده وی را بازپس دهد؛ و باید از خداوند که پروردگار اوست، پروا کند. و شهادت را کتمان نکنید، و هر که آن را کتمان کند قلبش خطاکار است، و خداوند به آنچه انجام می‌دهید داناست. آنچه در آسمانها و آنچه در زمین است از آن خداست. و اگر آنچه در دلهای خود دارید، آشکار یا پنهان کنید، خداوند شما را به آن محاسبه می‌کند؛ آنگاه هر که را بخواهد می‌بخشد، و هر که را بخواهد عذاب می‌کند، و خداوند بر هر چیزی تواناست. پیامبر بدانچه از جانب پروردگارش بر او نازل شده باور آورده است، و باورکنندگان همگی به خدا و فرشتگان و کتابها و فرستادگانش باور آورده‌اند؛ میان هیچ یک از فرستادگانش فرق نمی‌گذاریم و گفتند: شنیدیم و گردن نهادیم پروردگارا آمرزش تو را و فرجام به سوی تو است.

خداوند هیچ کس را جز به قدر توانایی‌اش تکلیف نمی‌کند. آنچه به دست آورده به سود او، و آنچه به دست آورده به زیان اوست. پروردگارا، اگر فراموش کردیم یا به خطا رفتیم بر ما مگیر، پروردگارا، هیچ بار گرانی بر ما مگذار؛ همچنانکه بر کسانی که پیش از ما بودند نهادی. پروردگارا، و آنچه تاب آن نداریم بر ما تحمیل مکن؛ و از ما درگذر؛ و ما را ببخشای و بر ما رحمت آور؛ سرور ما تویی؛ پس ما را بر گروه ناباوران پیروز کن. (۲)

بار خدایا تویی که فرمانفرمایی هر آن کس را که خواهی فرمانروایی بخشی و از هر که خواهی فرمانروایی را باز ستانی و هر که را خواهی عزت بخشی و هر که را خواهی خوار گردانی همه خوبیه‌ها به دست توست و تو بر هر چیز توانایی. شب را به روز در می‌آوری و روز را به شب در می‌آوری و زنده را از مرده بیرون می‌آوری و مرده را از زنده خارج می‌سازی و هر که را خواهی بی‌حساب روزی می‌دهی.

باورکنندگان نباید ناباوران را به جای باورکنندگان به دوستی بگیرند و هر که چنین کند در هیچ چیز از خدا نیست مگر اینکه از خطر و دشمنی آنان به نوعی پرهیز کند و خداوند شما را از خود می‌ترساند و بازگشت به سوی خداست.

اگر آنچه در سینه‌های شماست نهان دارید یا آشکارش کنید خدا آن را می‌داند و آنچه را در آسمانها و آنچه را در زمین است می‌داند و خداوند بر هر چیزی تواناست. روزی که هر کسی آنچه کار نیک به جای آورده و آنچه بدی مرتکب شده حاضر شده می‌یابد و آرزو می‌کند کاش میان او و آن فاصله‌ای دور بود و خداوند شما را از خود می‌ترساند و خدا به بندگان مهربان است.

به یقین خداوند آدم و نوح و خاندان ابراهیم و خاندان عمران را بر مردم جهان برتری داده است. فرزندانی که بعضی از آنان از بعضی دیگرند و خداوند شنوای داناست. چون زن عمران گفت: پروردگارا آنچه در شکم خود دارم نذر تو کردم تا آزاد شده باشد پس از من بپذیر که تو خود شنوای دانایی. پس چون فرزندش را بزاد گفت: پروردگارا من دختر زاده‌ام و خدا به آنچه او زایید داناتر بود و پسر چون دختر نیست و من نامش را مریم نهادم و او و فرزندانش را از فریبگر رانده شده به تو پناه می‌دهم. پس پروردگارش وی را با حسن قبول پذیرا شد و او را نیکو بار آورد و زکریا را سرپرست وی قرار داد. زکریا هر بار که در محراب بر او وارد می‌شد نزد او خوراکی می‌یافت. گفت: ای مریم این از کجا برای تو آمده است. گفت: این از جانب خداست که خدا به هر کس بخواهد بی شمار روزی می‌دهد.

هنگامی را که خداوند از پیامبران پیمان گرفت که هر گاه به شما کتاب و حکمتی دادم سپس شما را فرستاده‌ای آمد که آنچه را با شماست تصدیق کرد البته به او باور بیاورید و حتما یاریش کنید آنگاه فرمود آیا اقرار کردید و در این باره پیمانم را پذیرفتید گفتند آری اقرار کردیم فرمود پس گواه باشید و من با شما از گواهانم. پس کسانی که بعد از این روی برتابند آنان خود نافرمانانند.

آیا جز راه و روش خدا را می‌جویند با آنکه هر که در آسمانها و زمین است خواه و ناخواه سر به فرمان او نهاده است و به سوی او بازگردانیده می‌شوید.

بگو به خدا و آنچه بر ما نازل شده و آنچه بر ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و اسباط نازل گردیده و آنچه به موسی و عیسی و انبیاء از جانب پروردگارشان داده شده گرویدیم و میان هیچ یک از آنان فرق نمی‌گذاریم و ما او را فرمانبرداریم. و هر که جز تسلیم راه و روشی جوید هرگز از وی پذیرفته نشود و وی در آخرت از زیانکاران است.

چگونه خداوند قومی را که بعد از باورشان ناباور شدند هدایت می‌کند با آنکه شهادت دادند که این رسول بر حق است و برایشان دلایل روشن آمد و خداوند قوم بیدادگر را هدایت نمی‌کند. آنان سزایشان این است که لعنت خدا و فرشتگان و مردم همگی برایشان است. در آن جاودانه بمانند نه عذاب از ایشان کاسته گردد و نه مهلت یابند. مگر کسانی که پس از آن پشیمانی کردند و درستگاری نمودند که خداوند آمرزنده مهربان است.

کسانی که پس از باور خود ناباور شدند سپس بر ناباوری افزودند هرگز پشیمانی آنان پذیرفته نخواهد شد و آنان خود گمراهانند. در حقیقت کسانی که ناباور شده و در حال ناباوری

مرده‌اند اگر چه زمین را پر از طلا کنند و آن را فدیة دهند هرگز از هیچ یک از آنان پذیرفته نگردد آنان را عذابى دردناک خواهد بود و یاورانى نخواهند داشت.

ای اهل کتاب چرا کسی را که باور آورده است از راه خدا بازمی‌دارید و آن را کج می‌شمارید با آنکه خود گواهیید و خدا از آنچه می‌کنید غافل نیست.

ای کسانی که باور آورده‌اید اگر از فرقه‌ای از اهل کتاب فرمان برید شما را پس از باورتان به حال ناباوری برمی‌گردانند. و چگونه ناباوری می‌ورزید با اینکه آیات خدا بر شما خوانده می‌شود و پیامبر او میان شماست و هر کس به خدا تمسک جوید قطعاً به راه راست هدایت شده است.

ای کسانی که باور آورده‌اید از خدا آن گونه که حق پروا کردن از اوست پروا کنید و زینهار جز در حال تسلیم مطلق نمیرید. و همگی به ریسمان خدا چنگ زیند و پراکنده نشوید و نعمت خدا را بر خود یاد کنید آنگاه که دشمنان بودید پس میان دلهای شما الفت انداخت تا به لطف او برادران هم شدید و بر کنار پرتگاه آتش بودید که شما را از آن رهانید این گونه خداوند نشانه‌های خود را برای شما روشن می‌کند باشد که شما راه یابید. و باید از میان شما گروهی به نیکی دعوت کنند و به کار شایسته وادارند و از زشتی بازدارند و آنان همان رستگارانند. و چون کسانی مباحثید که پس از آنکه دلایل آشکار برایشان آمد پراکنده شدند و با هم اختلاف پیدا کردند و برای آنان عذابى سهمگین است. روزی که چهره‌هایی سپید و چهره‌هایی سیاه گردد اما سیاه‌رویان آیا بعد از باورتان ناباوری ورزیدید پس به سزای آنکه ناباوری می‌ورزیدید عذاب را بچشید. و اما سپیدرویان همواره در رحمت خداوند جاویدانند.

شما بهترین امتی هستید که برای مردم پدیدار شده‌اید به کار پسندیده فرمان می‌دهید و از کار ناپسند بازمی‌دارید و به خدا باور دارید و اگر اهل کتاب باور آورده بودند قطعاً برایشان بهتر بود برخی از آنان باورکننده اند و بیشترشان نافرمانند. جز آزاری هرگز به شما زبانی نخواهند رسانید و اگر با شما بجنگند به شما پشت نمایند سپس یاری نیابند. هر کجا یافته شوند به خواری دچار شده‌اند مگر آنکه به پناه امان خدا درآیند، و به خشمی از خدا گرفتار آمدند و بینوایی بر آنان زده شد این بدان سبب بود که به آیات خدا ناباوری می‌ورزیدند و پیامبران را بناحق می‌کشتند این به سزای آن بود که نافرمانی کردند و از اندازه درمی‌گذرانیدند.

یکسان نیستند از میان اهل کتاب گروهی درستکارند که آیات الهی را در دل شب می‌خوانند و سر به سجده می‌نهند. به خدا و روز عیان شدن پوشیده‌ها باور دارند و به کار

پسندیده فرمان می‌دهند و از کار ناپسند باز می‌دارند و در کارهای نیک شتاب می‌کنند و آنان از شایستگانند. و هر کار نیکی انجام دهند هرگز در باره آن ناسپاسی نبینند و خداوند به تقواییشان داناست.

ای کسانی که باور آورده‌اید از غیر خودتان همراز مگیرید از هیچ نابکاری در حق شما کوتاهی نمی‌ورزند آرزو دارند که در رنج بیفتید دشمنی از لحن و سخنشان آشکار است و آنچه سینه‌هایشان نهان می‌دارد بزرگتر است در حقیقت ما نشانه‌ها را برای شما بیان کردیم اگر تعقل کنید. همان شما کسانی هستید که آنان را دوست دارید و آنان شما را دوست ندارند و شما به همه کتابها باور دارید و چون با شما برخورد کنند می‌گویند باور آوردیم و چون خلوت کنند از شدت خشم بر شما سر انگشتان خود را می‌گزند بگو به خشم خود بمیرید که خداوند به راز درون سینه‌ها داناست. اگر به شما خوشی رسد آنان را بدحال می‌کند و اگر به شما گزندی رسد بدان شاد می‌شوند و اگر صبر کنید و پرهیزگاری نمایید نیرنگشان هیچ زبانی به شما نمی‌رساند یقیناً خداوند به آنچه می‌کنند احاطه دارد.

آنچه در آسمانها و آنچه در زمین است از آن خداست هر که را بخواهد می‌آمزد و هر که را بخواهد عذاب می‌کند و خداوند آمرزنده مهربان است.

ای کسانی که باور آورده‌اید ربا را چندین برابر مخورید و از خدا پروا کنید باشد که رستگار شوید. و از آتشی که برای ناباوران آماده شده است بترسید. خدا و رسول را فرمان برید باشد که مشمول رحمت قرار گیرید. و برای نیل به آمرزشی از پروردگار خود و محل آسایشی که پهنایش آسمانها و زمین است - برای پرهیزگاران آماده شده است - بشتابید. همان کسانی که در فراخی و تنگی بخشش می‌کنند و خشم خود را فرو می‌برند و از مردم در می‌گذرند. و چون کار زشتی کنند یا بر خود ستم روا دارند خدا را به یاد می‌آورند و برای خطاهایشان آمرزش می‌خواهند و بر آنچه مرتکب شده‌اند با آنکه می‌دانند پافشاری نمی‌کنند.

اگر باور کننده اید سستی مکنید و غمگین مشوید که شما برترید. اگر به شما آسیبی رسیده آن قوم را نیز آسیبی نظیر آن رسید و ما این روزها را میان مردم به نوبت می‌گردانیم و خداوند کسانی را که باور آورده‌اند معلوم بدارد و از میان شما گواهانی بگیرد و خداوند ستمکاران را دوست نمی‌دارد. و تا خدا کسانی را که باور آورده‌اند خالص گرداند و ناباوران را نابود سازد. آیا پنداشتید که داخل محل آسایش می‌شوید بی‌آنکه خداوند جهادگران و شکیبایان شما را معلوم بدارد.

ای کسانی که باور آورده‌اید اگر از کسانی که ناباوری ورزیده‌اند اطاعت کنید شما را از عقیده‌تان بازمی‌گردانند و زیانکار خواهید گشت. آری خدا مولای شماست و او بهترین یاری‌دهندگان است. به زودی در دل‌های کسانی که ناباوری ورزیده‌اند بیم خواهیم افکند زیرا چیزی را با خدا شریک گردانیده‌اند که بر آن دلیلی نازل نکرده است و جایگاهشان آتش است و جایگاه ستمگران چه بد است.

ای کسانی که باور آورده‌اید همچون کسانی نباشید که ناباوری ورزیدند و به برادرانشان هنگامی که به سفر رفته و یا جهادگر شدند گفتند اگر نزد ما بودند نمی‌مردند و کشته نمی‌شدند تا خدا آن را در دل‌هایشان حسرتی قرار دهد و خدا زنده می‌کند و می‌میراند و خدا به آنچه می‌کنید بیناست. و اگر در راه خدا کشته شوید یا بمیرید قطعاً آمرزش خدا و رحمت او از آنچه جمع می‌کنند بهتر است. و اگر بمیرید یا کشته شوید قطعاً به سوی خدا گردآورده خواهید شد. پس به رحمت الهی با آنان نرمخو شوی و اگر تندخو و سختدل بودی قطعاً از پیرامون تو پراکنده می‌شدند پس از آنان درگذر و برایشان آموزش بخواه و در کار با آنان مشورت کن و چون تصمیم گرفتی بر خدا توکل کن زیرا خداوند توکل‌کنندگان را دوست می‌دارد. اگر خدا شما را یاری کند هیچ کس بر شما غالب نخواهد شد و اگر دست از یاری شما بردارد چه کسی بعد از او شما را یاری خواهد کرد و باورکنندگان باید تنها بر خدا توکل کنند. و هیچ پیامبری را نسزد که خیانت ورزد و هر کس خیانت ورزد روز عیان شدن پوشیده‌ها با آنچه در آن خیانت کرده بیاید آنگاه به هر کس آنچه کسب کرده به تمامی داده می‌شود و بر آنان ستم نرود.

آیا کسی که خشنودی خدا را پیروی می‌کند چون کسی است که به خشمی از خدا دچار گردیده و جایگاهش محل پریشانی است؟ و چه بد بازگشتگاهی است. ایشان را نزد خداوند درجاتی است و خدا به آنچه می‌کنند بیناست.

به یقین خدا بر باورکنندگان منت نهاد، پیامبری از خودشان در میان آنان برانگیخت تا آیات خود را بر ایشان بخواند و پاکشان گرداند و کتاب و حکمت به آنان بیاموزد. قطعاً پیش از آن در گمراهی آشکاری بودند.

در واقع این فریبگر است که دوستانش را می‌ترساند پس اگر باور کننده‌اید از آنان مترسید و از من بترسید. و کسانی که در ناباوری می‌کوشند تو را اندوهگین نسازند که آنان هرگز به خدا هیچ زبانی نمی‌رسانند خداوند می‌خواهد در آخرت برای آنان بهره‌ای قرار ندهد و برای ایشان عذابی بزرگ است. در حقیقت کسانی که ناباوری را به باور خریدند هرگز به خداوند

هیچ زبانی نخواهند رسانید و برای آنان عذابی دردناک است. و البته نباید کسانی که ناباور شده‌اند تصور کنند اینکه به ایشان مهلت می‌دهیم برای آنان نیکوست ما فقط به ایشان مهلت می‌دهیم تا بر خطا بیفزایند و عذابی خفت‌آور خواهند داشت.

خدا بر آن نیست که باورکنندگان را به این که شما بر آن هستید واگذارد تا آنکه پلید را از پاک جدا کند و خدا بر آن نیست که شما را از غیب آگاه گرداند ولی خدا از میان فرستادگانش هر که را بخواهد برمی‌گزیند پس به خدا و پیامبرانش باور بیاورید و اگر بگروید و پرهیزگاری کنید برای شما پاداشی بزرگ خواهد بود. و کسانی که به آنچه خدا از فضل خود به آنان عطا کرده بخل می‌ورزند هرگز تصور نکنند که آن برای آنان خوب است بلکه برایشان بد است به زودی آنچه که به آن بخل ورزیده‌اند روز عیان شدن پوشیده‌ها طوق گردنشان می‌شود میراث آسمانها و زمین از آن خداست و خدا به آنچه می‌کنید آگاه است.

هر جاننداری چشنده مرگ است و همانا روز آشکار شدن نادیده‌ها پاداشهائتان به طور کامل به شما داده می‌شود پس هر که را از آتش به دور دارند و در محل آسایش درآورند قطعا کامیاب شده است و زندگی دنیا جز مایه فریب نیست. قطعا در مالها و جاهائتان آزموده خواهید شد و از کسانی که پیش از شما به آنان کتاب داده شده و از کسانی که به شرک گزاییده‌اند آزار بسیاری خواهید شنید و اگر صبر کنید و پرهیزگاری نمایید این حاکی از عزم استوار در کارهاست.

فرمانروایی آسمانها و زمین از آن خداست و خداوند بر هر چیزی تواناست. مسلما در آفرینش آسمانها و زمین و در پی یکدیگر آمدن شب و روز برای خردمندان نشانه‌هایی است. همانان که خدا را ایستاده و نشسته و به پهلو آرمیده یاد می‌کنند و در آفرینش آسمانها و زمین می‌اندیشند.

پروردگارا اینها را بیهوده نیافریده‌ای منزهی تو پس ما را از عذاب آتش محل پریشانی در امان بدار. پروردگارا هر که را تو در آتش درآوری یقینا رسوایش کرده‌ای و برای ستمکاران یاورانی نیست.

پروردگارا ما شنیدیم که دعوتگری به باور فرا می‌خواند که به پروردگار خود باور آورید پس باور آوردیم.

پروردگارا خطاهای ما را بیامرز و بدیهای ما را بزدا و ما را در زمره نیکان بمیران. پروردگارا و آنچه را که به وسیله فرستادگانت به ما وعده داده‌ای به ما عطا کن و ما را روز آشکار شدن نادیده‌ها رسوا مگردان زیرا تو وعده‌ات را خلاف نمی‌کنی.

... پس پروردگارشان درخواست آنان را اجابت کرد؛ من عمل هیچ صاحب عملی از شما را از مرد یا زن که همه از یکدیگر تباہ نمی‌کنم پس کسانی که هجرت کرده و از خانه‌های خود رانده شده و در راه من آزار دیده و جنگیده و کشته شده‌اند بدیهایشان را از آنان می‌زدایم و آنان را در باغهایی که از زیر آن نهرها روان است درمی‌آورم. پاداشی است از جانب خدا و پاداش نیکو نزد خداست. ای کسانی که باور آورده‌اید صبر کنید و ایستادگی ورزید و مرزها را نگهبانی کنید و از خدا پروا نمایید امید است که رستگار شوید. (۳)

ای کسانی که باور آورده‌اید برای شما مجاز نیست که زنان را به اکراه ارث برید و آنان را زیر فشار مگذارید تا بخشی از آنچه را به آنان داده‌اید ببرید مگر آنکه مرتکب زشتکاری آشکاری شوند و با آنها بشایستگی رفتار کنید و اگر از آنان خوشتان نیامد پس چه بسا چیزی را خوش نمی‌دارید و خدا در آن مصلحت فراوان قرار می‌دهد.

اگر خواستید همسری به جای همسر ستانید و به یکی از آنان مال فراوانی داده باشید چیزی از او پس مگیرید آیا می‌خواهید آن را به بهتان و خطا آشکار بگیرید. و چگونه آن را می‌ستانید با آنکه از یکدیگر کام گرفته‌اید و آنان از شما پیمانی استوار گرفته‌اند. و با زنانی که پدرانتان به ازدواج خود درآورده‌اند نکاح مکنید مگر آنچه که پیشتر رخ داده است چرا که آن زشتکاری و دشمنی و بد راهی بوده است.

بر شما منع شده است مادرانتان و دخترانتان و خواهرانتان و عمه‌هایتان و خاله‌هایتان و دختران برادر و دختران خواهر و مادرهایتان که به شما شیر داده‌اند و خواهران رضاعی شما و مادران زنانتان و دختران همسرانتان که در دامن شما پرورش یافته‌اند و با آن همسران همبستر شده‌اید پس اگر با آنها همبستر نشده‌اید بر شما خطای نیست و زنان پسرانتان که از پشت خودتان هستند و جمع دو خواهر با همدیگر مگر آنچه که در گذشته رخ داده باشد که خداوند آمرزنده مهربان است. و زنان شوهردار به استثنای زنانی که مالک آنان شده‌اید فریضه الهی است که بر شما مقرر گردیده است و غیر از این برای شما مجاز است که به وسیله اموال خود طلب کنید در صورتی که پاکدامن باشید و زناکار نباشید و زنانی را که نکاح موقت کرده‌اید مهرشان را به عنوان فریضه‌ای به آنان بدهید و بر شما خطای نیست که پس از مقرر قبلی دوباره با یکدیگر توافق کنید. مسلماً خداوند دانای حکیم است. و هر کس از شما از نظر مالی نمی‌تواند زنان پاکدامن با باور را به همسری درآورد پس با دختران جوانسال با باور شما که مالک آنان هستید. و خدا به باور شما داناتر است از یکدیگر پس آنان را با اجازه خانواده‌شان به همسری درآورید و مهرشان را به طور پسندیده به آنان بدهید،

پاکدامن باشند نه زناکار و دوست‌گیران پنهانی نباشند پس چون به ازدواج درآمدند اگر مرتکب فحشا شدند پس بر آنان نیمی از عذاب زنان آزاد است این برای کسی از شماست که از آرایش خطا بیم دارد و صبر کردن برای شما بهتر است و خداوند آمرزنده مهربان است. خدا می‌خواهد برای شما توضیح دهد و راه کسانی را که پیش از شما بوده‌اند به شما بنمایاند و بر شما ببخشد و خدا دانای حکیم است. خدا می‌خواهد تا بر شما ببخشد و کسانی که از خواسته‌ها پیروی می‌کنند می‌خواهند شما دستخوش انحرافی بزرگ شوید. خدا می‌خواهد تا بارتان را سبک گرداند و انسان ناتوان آفریده شده است. ای کسانی که باور آورده‌اید اموال همدیگر را به ناروا مخورید مگر آنکه داد و ستدی با تراضی یکدیگر از شما باشد و خودتان را مکشید زیرا خدا همواره با شما مهربان است. و هر کس از روی تجاوز و ستم چنین کند به زودی وی را در آتشی درآوریم و این کار بر خدا آسان است.

اگر از خطاهای بزرگی که از آن نهی شده‌اید دوری گزینید بدیهی است شما را از شما می‌زداییم و شما را در جایگاهی ارجمند درمی‌آوریم. و زنه‌ار آنچه را خداوند به آن بعضی از شما را بر بعضی برتری داده آرزو مکنید برای مردان از آنچه کسب کرده‌اند بهره‌ای است و برای زنان از آنچه کسب کرده‌اند بهره‌ای است و از فضل خدا درخواست کنید که خدا به هر چیزی داناست. و از آنچه پدر و مادر و خویشاوندان و کسانی که شما پیمان بسته‌اید بر جای گذاشته‌اند برای هر یک وارثانی قرار داده‌ایم پس نصیبشان را به ایشان بدهید زیرا خدا همواره بر هر چیزی گواه است.

ای کسانی که باور آورده‌اید در حال مستی به بندگی نزدیک نشوید تا زمانی که بدانید چه می‌گویید و در حال جنابت. مگر اینکه راهگذر باشید تا غسل کنید و اگر بیمارید یا در سفرید یا یکی از شما از قضای حاجت آمد یا با زنان آمیزش کرده‌اید و آب نیافته‌اید پس بر خاکی پاک تیمم کنید و صورت و دستهایتان را مسح نمایید که خدا بخشنده و آمرزنده است.

آیا به کسانی که بهره‌ای از کتاب یافته‌اند ننگریستی گمراهی را می‌خرند و می‌خواهند شما گمراه شوید. و خدا به دشمنان شما داناتر است کافی است که خدا سرپرست باشد و کافی است که خدا یاور باشد. برخی از آنان که یهودی‌اند کلمات را از جاهای خود برمی‌گردانند و با پیچانیدن زبان خود و به قصد طعنه زدن در راه و روش می‌گویند: شنیدیم و نافرمانی کردیم و بشنو، ناشنوا گردی. و اگر آنان می‌گفتند: شنیدیم و فرمان بردیم و بشنو و به ما

بنگر قطعا برای آنان بهتر و درست‌تر بود ولی *خدا آنان را به علت ناباوریشان لعنت کرد* در نتیجه جز اندک باور نمی‌آورند.

ای کسانی که به شما کتاب داده شده است به آنچه فرو فرستادیم و تصدیق‌کننده همان چیزی است که با شماست باور بیاورید پیش از آنکه چهره‌هایی را محو کنیم و در نتیجه آنها را به قهقرا بازگردانیم یا همچنانکه اصحاب سبت را لعنت کردیم *آنان را لعنت کنیم* و فرمان خدا همواره تحقق یافته است.

مسلم خدا این را که به او شرک ورزیده شود نمی‌بخشاید و غیر از آن را برای هر که بخواهد می‌بخشاید و هر کس به خدا شرک ورزد به یقین خطایی بزرگ بر یافته است. آیا به کسانی که خویشان را پاک می‌شمارند ننگریسته‌ای بلکه خداست که هر که را بخواهد پاک می‌گرداند و به قدر نخ روی هسته خرمایی ستم نمی‌بینند. ببین چگونه بر خدا دروغ می‌بندند و بس است که این یک خطای آشکار باشد.

آیا کسانی را که از کتاب نصیبه یافته‌اند ندیده‌ای که به غیر خدا باور دارند و درباره کسانی که ناباوری ورزیده‌اند می‌گویند: اینان از کسانی که باور آورده‌اند راه یافته‌ترند. اینانند که خدا لعنتشان کرده و هر که *را خدا لعنت کند هرگز برای او یآوری نخواهی یافت*. آیا آنان نصیبه از حکومت دارند، به قدر نقطه پشت هسته خرمایی به مردم نمی‌دادند. بلکه به مردم برای آنچه خدا از فضل خویش به آنان عطا کرده رشک می‌ورزند در حقیقت ما به خاندان ابراهیم کتاب و حکمت دادیم و به آنان ملکی بزرگ بخشیدیم. پس برخی از آنان به وی باور آوردند و برخی از ایشان از او روی برتافتند و محل پریشانی پرشراه بس است. ای کسانی که باور آورده‌اید خدا را اطاعت کنید و پیامبر و اولیای امر خود را اطاعت کنید پس هر گاه در امری اختلاف نظر یافتید اگر به خدا و روز بازپسین باور دارید آن را به خدا و پیامبر عرضه بدارید این بهتر و بافرجام‌تر است.

آیا ندیده‌ای کسانی را که می‌پندارند به آنچه به سوی تو نازل شده و آنچه پیش از تو نازل گردیده باور آورده‌اند، می‌خواهند داوری میان خود را به سوی غیر خدا ببرند با آنکه قطعا فرمان یافته‌اند که بدان ناباوری ورزند و فریبگر می‌خواهد آنان را به گمراهی دوری دراندازد. و چون به ایشان گفته شود به سوی آنچه خدا نازل کرده و به سوی پیامبر بیایید منافقان را می‌بینی که از تو سخت روی برمی‌تابند. پس چگونه هنگامی که به کار و کردار پیشینشان مصیبتی به آنان می‌رسد نزد تو می‌آیند و به خدا سوگند می‌خورند که ما جز نیکویی و

موافقت قصدی نداشتیم. اینان همان کسانی که خدا می‌داند چه در دل دارند پس از آنان روی برتاب و پندشان ده و با آنها سخنی رسا که در دلشان افتد بگویی.

ای کسانی که باور آورده‌اید آماده باشید و گروه گروه بیرون روید یا به طور جمعی روانه شوید. و قطعاً از میان شما کسی است که کندی به خرج دهد پس اگر آسیبی به شما رسد گوید راستی خدا بر من نعمت بخشید که با آنان حاضر نبودم. و اگر غنیمتی از خدا به شما برسد چنانکه گویی میان شما و میان او دوستی نبوده خواهد گفت کاش من با آنان بودم و به نوای بزرگی می‌رسیدم. پس باید کسانی که زندگی دنیا را به آخرت سودا می‌کنند در راه خدا بجنگند و هر کس در راه خدا بجنگد و کشته یا پیروز شود به زودی پاداشی بزرگ به او خواهیم داد.

کسانی که باور آورده‌اند در راه خدا کارزار می‌کنند و کسانی که ناپاوار شده‌اند در راه غیر خدا می‌جنگند پس با یاران فریبگر بجنگید که نیرنگ فریبگر ضعیف است.

هیچ باورکننده‌ای را نسزد که باورکننده‌ای را جز به اشتباه بکشد و هر کس باورکننده‌ای را به اشتباه کشت باید بنده باورکننده‌ای را آزاد و به خانواده او خونبها پرداخت کند مگر اینکه آنان گذشت کنند و اگر از گروهی است که دشمنان شمایند و وی باورکننده است باید بنده باورکننده‌ای را آزاد کند و اگر از گروهی است که میان شما و میان آنان پیمانی است باید به خانواده وی خونبها پرداخت نماید و بنده باورکننده‌ای را آزاد کند و هر کس نیافت باید دو ماه پیایی به عنوان پیشیمانی‌ای از جانب خدا روزه بدارد و خدا همواره دانای سنجیده‌کار است. و هر کس عمدا باورکننده‌ای را بکشد کیفرش محل پریشانی است که در آن ماندگار خواهد بود و خدا بر او خشم می‌گیرد و لعنتش می‌کند و عذابی بزرگ برایش آماده ساخته است.

ای کسانی که باور آورده‌اید چون در راه خدا سفر می‌کنید رسیدگی کنید و به کسی که نزد شما خود را تسلیم خدا می‌کند مگویید تو باورکننده نیستی. متاع زندگی دنیا را بجویید چرا که غنیمتهای فراوان نزد خداست قبلاً خودتان همین گونه بودید و خدا بر شما منت نهاد پس خوب رسیدگی کنید که خدا همواره به آنچه انجام می‌دهید آگاه است.

باورکنندگان خانه‌نشین که زیان‌دیده نیستند با آن مجاهدانی که با مال و جان خود در راه خدا جهاد می‌کنند یکسان نمی‌باشند خداوند کسانی را که با مال و جان خود جهاد می‌کنند به درجه‌ای بر خانه‌نشینان مزیت بخشیده و همه را خدا وعده نیکو داده و مجاهدان را بر خانه‌نشینان به پاداشی بزرگ برتری بخشیده است به عنوان درجات و آمرزش و رحمتی از

جانب او و خدا آمرزنده مهربان است. و هر که در راه خدا هجرت کند در زمین اقامتگاه‌های فراوان و گشایشها خواهد یافت و هر کس مهاجرت در راه خدا و پیامبر او از خانه‌اش به درآید سپس مرگش در رسد پاداش او قطعا بر خداست و خدا آمرزنده مهربان است. و چون در زمین سفر کردید اگر بیم داشتید که آنان که ناباوری ورزیده‌اند به شما آزار برسانند خطایی بر شما نیست که بندگی را کوتاه کنید چرا که ناباوران پیوسته برای شما دشمنی آشکارند. ناباوران آرزو می‌کنند که شما از جنگ‌افزارها و ساز و برگ خود غافل شوید تا ناگهان بر شما یورش برند. بندگی را به پا دارید زیرا بندگی بر باورکنندگان در اوقات معین مقرر شده است.

خداوند این را که به او شرک آورده شود نمی‌آمرزد و فروتر از آن را بر هر که بخواهد می‌بخشاید و هر کس به خدا شرک ورزد قطعا دچار گمراهی دور و درازی شده است. به جای او جز بت‌های مادینه را نمی‌خوانند و جز فریبگر سرکش را نمی‌خوانند. خدا لعنتش کند گفت: بی‌گمان از میان بندگانت نصیبی معین برخواهم گرفت. و آنان را سخت گمراه و دچار آرزوهای دور و دراز خواهم کرد و وادارشان می‌کنم تا گوشه‌های دامها را شکاف دهند و وادارشان می‌کنم تا آفریده خدا را دگرگون سازند و هر کس به جای خدا فریبگر را دوست گیرد قطعا دستخوش زیان آشکاری شده است. فریبگر به آنان وعده می‌دهد و ایشان را در آرزوها می‌افکند و جز فریب به آنان وعده نمی‌دهد. آنان جایگاهشان محل پریشانی است و از آن راه گریزی ندارند. و کسانی که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند به زودی آنان را در بوستانهایی که از زیر آن نهرها روان است درآوریم همیشه در آن جاودانند وعده خدا راست است و چه کسی در سخن از خدا راستگوتر است.

به دلخواه شما و به دلخواه اهل کتاب نیست هر کس بدی کند در برابر آن کیفر می‌بیند و جز خدا برای خود یار و مددکاری نمی‌یابد. و کسانی که کارهای شایسته کنند چه مرد باشند یا آن، در حالی که باورکننده باشند آنان داخل محل آسایش می‌شوند و به قدر گودی پشت هسته خرمایی مورد ستم قرار نمی‌گیرند. و راه و روش چه کسی بهتر است از آن کس که خود را تسلیم خدا کرده و نیکوکار است و از آیین ابراهیم حق‌گرا پیروی نموده است و خدا ابراهیم را دوست گرفت. و آنچه در آسمانها و آنچه در زمین است از آن خداست و خدا همواره بر هر چیزی احاطه دارد. و آنچه در آسمانها و آنچه در زمین است از آن خداست و ما به کسانی که پیش از شما به آنان کتاب داده شده و به شما سفارش کردیم که از خدا پروا کنید و اگر ناباوری ورزید آنچه در آسمانها و آنچه در زمین است از آن خداست و خدا بی

نیاز ستوده است. و آنچه در آسمانها و آنچه در زمین است از آن خداست و خدا بس کارساز است. ای مردم اگر بخواهد شما را می‌برد و دیگران را می‌آورد و خدا بر این تواناست. هر کس پاداش دنیا بخواهد پاداش دنیا و آخرت نزد خداست و خدا شنوای بیناست.

ای کسانی که باور آورده‌اید پیوسته به عدالت قیام کنید و برای خدا گواهی دهید هر چند به زبان خودتان یا پدر و مادر و خویشاوندان باشد اگر توانگر یا نیازمند باشد باز خدا به آن دو سزاوارتر است پس از پی هوس نروید که عدول کنید و اگر به انحراف گرایید یا اعراض نمایید قطعاً خدا به آنچه انجام می‌دهید آگاه است.

ای کسانی که باور آورده‌اید به خدا و پیامبر او و کتابی که بر پیامبرش فرو فرستاد و کتابهایی که قبلاً نازل کرده بگروید و هر کس به خدا و فرشتگان او و کتابها و پیامبرانش و روز بازپسین ناباوری ورزد در حقیقت دچار گمراهی دور و درازی شده است.

کسانی که باور آوردند سپس ناباور شدند و باز باور آوردند سپس ناباور شدند آنگاه به ناباوری خود افزودند قطعاً خدا آنان را نخواهد بخشید و راهی به ایشان نخواهد نمود. به منافقان خبر ده که عذابی دردناک خواهند داشت. همانان که غیر از باورکنندگان ناباوران را دوستان می‌گیرند آیا سربلندی را نزد آنان می‌جویند؟ چرا که عزت همه از آن خداست. و البته در کتاب بر شما نازل کرده که هر گاه شنیدید آیات خدا مورد انکار و ریشخند قرار می‌گیرد با آنان منشینید تا به سخنی غیر از آن درآیند چرا که در این صورت شما هم مثل آنان خواهید بود. خداوند منافقان و ناباوران را همگی در محل پریشانی گرد خواهد آورد. همانان که مترصد شمایند پس اگر از جانب خدا به شما فتوحی برسد می‌گویند مگر ما با شما نبودیم و اگر برای ناباوران نصیبی باشد می‌گویند مگر ما بر شما تسلط نداشتیم و شما را از باورکنندگان باز نمی‌داشتیم پس خداوند در روز عیان شدن پوشیده‌ها میان شما داوری می‌کند و خداوند هرگز بر باورکنندگان برای ناباوران راه قرار نداده است. منافقان با خدا نیرنگ می‌کنند و حال آنکه او با آنان نیرنگ خواهد کرد و چون به بندگی ایستند با کسالت برخیزند با مردم ریا می‌کنند و خدا را جز اندکی یاد نمی‌کنند. میان آن ، دو دلند نه با اینانند و نه با آنان و هر که را خدا گمراه کند هرگز راهی برای او نخواهی یافت.

ای کسانی که باور آورده‌اید به جای باورکنندگان ناباوران را به دوستی خود مگیرید آیا می‌خواهید علیه خود حجتی روشن برای خدا قرار دهید. آری منافقان در فروترین درجات محل پریشانیند و هرگز برای آنان یآوری نخواهی یافت. مگر کسانی که پشیمانی کردند و اصلاح نمودند و به خدا تمسک جستند و راه و روش خود را برای خدا خالص گردانیدند که

آنان با باورکنندگان خواهند بود و به زودی خدا باورکنندگان را پاداشی بزرگ خواهد بخشید. اگر سپاس بدارید و باور آورید خدا می‌خواهد با عذاب شما چه کند و خدا همواره سپاس‌پذیر داناست.

خداوند بانگ برداشتن به بدبازی را دوست ندارد مگر کسی که بر او ستم رفته باشد و خدا شنوای داناست. اگر خیری را آشکار کنید یا پنهانش دارید یا از بدیی درگذرید پس خدا درگذرنده تواناست.

ای مردم آن پیامبر حقیقت را از سوی پروردگارتان برای شما آورده است پس باور بیاورید که برای شما بهتر است و اگر ناباور شوید آنچه در آسمانها و زمین است از آن خداست و خدا دانای حکیم است.

ای مردم در حقیقت برای شما از جانب پروردگارتان برهانی آمده است و ما به سوی شما نوری تابناک فرو فرستاده‌ایم. و اما کسانی که به خدا گرویدند و به او تمسک جستند به زودی آنان را در جوار رحمت و فضلی از جانب خویش درآورد و ایشان را به سوی خود به راهی راست هدایت کند. (۴)

ای کسانی که باور آورده‌اید به قراردادهای وفا کنید برای شما چارپایان مجاز گردیده جز آنچه بر شما خوانده می‌شود در حالی که نباید شکار را در حال احرام مجاز بشمرید خدا هر چه بخواهد فرمان می‌دهد

ای کسانی که باور آورده‌اید حرمت شعایر خدا و ماه منع و قربانی بی‌نشان و قربانیهای گردن بنددار و راهیان بیت الحرام را که فضل و خشنودی پروردگار خود را می‌طلبند نگه دارید و چون از احرام بیرون آمدید شکار کنید و البته نباید کینه توزی گروهی که شما را از مسجد الحرام باز داشتند شما را به تعدی وادارد و در نیکوکاری و پرهیزگاری با یکدیگر همکاری کنید و در خطا و تعدی دستیار هم نشوید و از خدا پروا کنید که خدا سخت‌کیفر است. بر شما منع شده است مردار و خون و گوشت خوک و آنچه به نام غیر خدا کشته شده باشد و خفه شده و به چوب مرده و از بلندی افتاده و به ضرب شاخ مرده و آنچه درنده از آن خورده باشد مگر آنچه را سر ببرید و آنچه برای بتان سربریده شده و قسمت کردن شما به وسیله تیرهای قرعه این نافرمانیست امروز کسانی که ناباور شده‌اند از راه و روش شما نومید گردیده‌اند پس از ایشان مترسید و از من بترسید امروز راه و روش شما را برایتان کامل و نعمت خود را بر شما تمام گردانیدم و تسلیم را برای شما آیینی برگزیدم و هر کس دچار گرسنگی شود بی‌آنکه به خطا متمایل باشد بی‌تردید خدا آمرزنده مهربان است.

ای کسانی که باور آورده‌اید چون به بندگی برخیزید صورت و دست‌هایتان را تا آرنج بشوید و سر و پاهای خودتان را تا برآمدگی پیشین مسح کنید و اگر جناب‌اید خود را پاک کنید و اگر بیمار یا در سفر بودید یا یکی از شما از قضای حاجت آمد یا با زنان نزدیکی کرده‌اید و آبی نیافتید پس با خاک پاک تیمم کنید و از آن به صورت و دست‌هایتان بکشید خدا نمی‌خواهد بر شما تنگ بگیرد لیکن می‌خواهد شما را پاک و نعمتش را بر شما تمام گرداند باشد که سپاس بدارید. و نعمتی را که خدا بر شما ارزانی داشته و پیمانی را که شما را به آن متعهد گردانیده به یاد آورید آنگاه که گفتید شنیدیم و اطاعت کردیم و از خدا پروا دارید که خدا به راز دلها آگاه است.

ای کسانی که باور آورده‌اید برای خدا به داد برخیزید ، به عدالت شهادت دهید و البته نباید دشمنی گروهی شما را بر آن دارد که عدالت نکنید عدالت کنید که آن به تقوا نزدیکتر است و از خدا پروا دارید که خدا به آنچه انجام می‌دهید آگاه است. خدا کسانی را که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند به آموزش و پاداشی بزرگ وعده داده است. و کسانی که ناباوری ورزیدند و آیات ما را دروغ انگاشتند آنان اهل محل پریشانیند.

ای کسانی که باور آورده‌اید نعمت خدا را بر خود یاد کنید آنگاه که قومی آهنگ آن داشتند که بر شما دست یازند و دستشان را از شما کوتاه داشت و از خدا پروا دارید و باورکنندگان باید تنها بر خدا توکل کنند.

ای کسانی که باور آورده‌اید از خدا پروا کنید و به او تقرب جوید و در راهش جهاد کنید باشد که رستگار شوید. در حقیقت کسانی که ناباوری ورزیدند اگر تمام آنچه در زمین است برای آنان باشد و مثل آن را با آن تا به وسیله آن خود را از عذاب روز عیان شدن پوشیده‌ها بازخرند از ایشان پذیرفته نمی‌شود و عذابی پر درد خواهند داشت. می‌خواهند که از آتش بیرون آیند در حالی که از آن بیرون آمدنی نیستند و برای آنان عذابی پایدار خواهد بود.

مگر ندانسته‌ای که فرمانروایی آسمانها و زمین از آن خداست هر که را بخواهد عذاب می‌کند و هر که را بخواهد می‌بخشد و خدا بر هر چیزی تواناست.

ای کسانی که باور آورده‌اید یهود و نصاری را دوستان مگیرید بعضی از آنان دوستان بعضی دیگرند و هر کس از شما آنها را به دوستی گیرد از آنان خواهد بود آری خدا گروه ستمگران را راه نمی‌نماید.

ای کسانی که باور آورده‌اید هر کس از شما از راه و روش خود برگردد به زودی خدا گروهی را می‌آورد که آنان را دوست می‌دارد و آنان او را دوست دارند با باورکنندگان فروتن بر

ناباوران سرفرازند در راه خدا جهاد می‌کنند و از سرزنش هیچ ملامتگری نمی‌ترسند این فضل خداست آن را به هر که بخواهد می‌دهد و خدا گشایشگر داناست. ولی شما تنها خدا و پیامبر اوست و کسانی که باور آورده‌اند همان کسانی که بندگی برپا می‌دارند و در حال رکوع سهم محصول طبیعت می‌دهند. و هر کس خدا و پیامبر او و کسانی را که باور آورده‌اند ولی خود بدانند، حزب خدا همان پیروزمندانند.

ای کسانی که باور آورده‌اید کسانی را که راه و روش شما را به ریشخند و بازی گرفته‌اند از کسانی که پیش از شما به آنان کتاب داده شده و ناباوران دوستان مگیرید و اگر باور دارید از خدا پروا دارید. و هنگامی که به بندگی می‌خوانید آن را به مسخره و بازی می‌گیرند زیرا آنان مردمی‌اند که نمی‌اندیشند.

بگو ای اهل کتاب آیا جز این بر ما عیب می‌گیرید که ما به خدا و به آنچه به سوی ما نازل شده و به آنچه پیش از این فرود آمده است باور آورده‌ایم و اینکه بیشتر شما فاسقید. بگو آیا شما را به بدتر از این کیفر در پیشگاه خدا خبر دهم همانان که خدا لعنتشان کرده و بر آنان خشم گرفته و از آنان بوزینگان و خوکان پدید آورده و آنانکه غیر خدا را پرستش کرده‌اند اینانند که از نظر منزلت بدتر و از راه راست گمراه‌ترند. و چون نزد شما می‌آیند می‌گویند: باور آوردیم در حالی که با ناباوری وارد شده و قطعاً با همان بیرون رفته‌اند و خدا به آنچه پنهان می‌داشتند داناتر است. و بسیاری از آنان را می‌بینی که در خطا و تعدی و حرام خواری خود شتاب می‌کنند واقعا چه اعمال بدی انجام می‌دادند. چرا الهیون و دانشمندان، آنان را از گفتار خطا و حرام خواری‌شان باز نمی‌دارند راستی چه بد است آنچه انجام می‌دادند. و یهود گفتند: دست خدا بسته است دستهای خودشان بسته باد و به آنچه گفتند از رحمت خدا دور شوند بلکه هر دو دست او گشاده است هر گونه بخواهد می‌بخشد و قطعاً آنچه از جانب پروردگارت به سوی تو فرود آمده بر طغیان و ناباوری بسیاری از ایشان خواهد افزود و تا روز عیان شدن پوشیده‌ها میانشان دشمنی و کینه افکندیم هر بار که آتشی برای پیکار برافروختند خدا آن را خاموش ساخت و در زمین برای فساد می‌کوشند و خدا مفسدان را دوست نمی‌دارد. و اگر اهل کتاب باور آورده و پرهیزگاری کرده بودند قطعاً خطاهایشان را می‌زدودیم و آنان را به بوستانهای پر نعمت درمی‌آوردیم. و اگر آنان به تورات و انجیل و آنچه از جانب پروردگارشان به سویشان نازل شده است عمل می‌کردند قطعاً از بالای سرشان و از زیر پاهایشان برخوردار می‌شدند از میان آنان گروهی میانه‌رو هستند و بسیاری از ایشان بد رفتار می‌کنند.

مسلمانان یهودیان و کسانی را که شرک ورزیده‌اند دشمن‌ترین مردم نسبت به باورکنندگان خواهی یافت و قطعاً کسانی را که گفتند ما نصرانی هستیم نزدیکترین مردم در دوستی با باورکنندگان خواهی یافت زیرا برخی از آنان دانشمندان و رهبانانی‌اند که تکبر نمی‌ورزند. و چون آنچه را به سوی این پیامبر نازل شده بشنوند می‌بینی بر اثر آن حقیقتی که شناخته‌اند اشک از چشم‌هایشان سرازیر می‌شود می‌گویند پروردگارا ما باور آورده‌ایم پس ما را در زمره گواهان بنویس. و برای ما چه است که به خدا و آنچه از حق به ما رسیده باور نیاوریم و حال آنکه چشم داریم که پروردگاران ما را با گروه شایستگان درآورد. پس به پاس آنچه گفتند خدا به آنان باغهایی پاداش داد که از زیر آن نهرها جاری است در آن جاودانه می‌مانند و این پاداش نیکوکاران است. و کسانی که نابوری ورزیدند و آیات ما را دروغ پنداشتند آنان همدم آتشدند.

ای کسانی که باور آورده‌اید چیزهای پاکیزه‌ای را که خدا برای شما مجاز کرده منع شمارید و از حد مگذرید که خدا از حدگذرندگان را دوست نمی‌دارد. و از آنچه خداوند روزی شما گردانیده مجاز و پاکیزه را بخورید و از آن خدایی که بدو باور دارید پروا دارید.

ای کسانی که باور آورده‌اید شراب و قمار و بتها و تیرهای قرعه پلیدند از عمل فریبگرند پس از آنها دوری گزینید باشد که رستگار شوید. همانا فریبگر می‌خواهد با شراب و قمار میان شما دشمنی و کینه ایجاد کند و شما را از یاد خدا و از بندگی باز دارد پس آیا شما دست برمی‌دارید. و اطاعت خدا و اطاعت پیامبر کنید و برحذر باشید پس اگر روی گردانید بدانید که بر عهده پیامبر ما فقط رساندن آشکار است.

بر کسانی که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند خطای در آنچه خورده‌اند نیست در صورتی که تقوا پیشه کنند و باور بیاورند و کارهای شایسته کنند سپس تقوا پیشه کنند و باور بیاورند آنگاه تقوا پیشه کنند و احسان نمایند و خدا نیکوکاران را دوست می‌دارد.

ای کسانی که باور آورده‌اید خدا شما را به چیزی از شکار که در دسترس شما و نیزه‌های شما باشد خواهد آزمود تا معلوم دارد چه کسی در نهان از او می‌ترسد پس هر کس بعد از آن تجاوز کند برای او عذابی دردناک خواهد بود.

ای کسانی که باور آورده‌اید در حالی که محرمید شکار را مکشید و هر کس از شما عمداً آن را بکشد باید نظیر آنچه کشته است از چهارپایان کفارهای بدهد که آن را دو تن عادل از میان شما تصدیق کنند و به صورت قربانی به کعبه برسد یا به کفاره مستمندان را خوراک بدهد یا معادلش روزه بگیرد تا سزای زشتکاری خود را بچشد خداوند از آنچه در گذشته

واقع شده عفو کرده است و هر کس تکرار کند خدا از او انتقام می‌گیرد و خداوند توانا و صاحب انتقام است.

صید دریا و ماکولات آن برای شما مجاز شده است تا برای شما و مسافران بهره‌ای باشد و صید بیابان مادام که محرم می‌باشید بر شما منع گردیده است و از خدایی که نزد او محشور می‌شوید پروا دارید.

خداوند کعبه بیت الحرام را وسیله به پا داشتن مردم قرار داده و ماه حرام و قربانیهای بی‌نشان و قربانیهای نشاندار را. این برای آن است تا بدانید که خدا آنچه را در آسمانها و آنچه را در زمین است می‌داند و خداست که بر هر چیزی داناست. بدانید که خدا سخت‌کیفر است و خدا آمرزنده مهربان است. بر پیامبر جز ابلاغ نیست و خداوند آنچه را آشکار و آنچه را پوشیده می‌دارید می‌داند.

بگو پلید و پاک یکسان نیستند هر چند کثرت پلید تو را به شگفت آورد پس ای خردمندان از خدا پروا کنید باشد که رستگار شوید.

ای کسانی که باور آورده‌اید از چیزهایی که اگر برای شما آشکار گردد شما را اندوهناک می‌کند میرسید و اگر هنگامی که سخن خدا نازل می‌شود در باره آنها سؤال کنید برای شما روشن می‌شود خدا از آن گذشت و خداوند آمرزنده بردبار است. گروهی پیش از شما از این پرسشها کردند آنگاه به سبب آن ناباور شدند.

ای کسانی که باور آورده‌اید به خودتان بپردازید هرگاه شما هدایت یافتید آن کس که گمراه شده است به شما زبانی نمی‌رساند بازگشت همه شما به سوی خداست پس شما را از آنچه انجام می‌دادید آگاه خواهد کرد.

فرمانروایی آسمانها و زمین و آنچه در آنهاست از آن خداست و او بر هر چیزی تواناست. (۵) آنان به تو گوش فرا می‌دهند و ما بر دل‌هایشان پرده‌ها افکنده‌ایم تا آن را نفهمند و در گوش‌هایشان سنگینی و اگر هر معجزه‌ای را ببینند به آن باور نمی‌آورند تا آنجا که وقتی نزد تو می‌آیند و با تو جدال می‌کنند کسانی که ناباوری ورزیدند می‌گویند این چیزی جز افسانه‌های پیشینیان نیست. و آنان از آن باز می‌دارند و از آن دوری می‌کنند و جز خویشتن را به هلاکت نمی‌افکنند و نمی‌دانند. و ای کاش هنگامی که بر آتش عرضه می‌شوند می‌دیدید که می‌گویند کاش بازگردانده می‌شدیم و آیات پروردگاران را تکذیب نمی‌کردیم و از باورکنندگان می‌شدیم. بلکه آنچه را پیش از این نهان می‌داشتند برای آنان آشکار شده است و اگر هم بازگردانده شوند قطعاً به آنچه از آن منع شده بودند برمی‌گردند و آنان

دروغگویند. گفتند: جز زندگی دنیای ما نیست و برانگیخته خواهیم شد. و اگر بنگری هنگامی را که در برابر پروردگارشان باز داشته می‌شوند می‌فرماید: آیا این حق نیست؟ می‌گویند: چرا، سوگند به پروردگارمان. می‌فرماید: پس به آنکه ناباوری می‌ورزیدید این عذاب را بچشید.

کسانی که لقای الهی را دروغ انگاشتند قطعاً زیان دیدند تا آنگاه که عیان شدن پوشیده‌ها بناگاه بر آنان دررسد می‌گویند: ای دریغ بر ما بر آنچه در باره آن کوتاهی کردیم! و آنان بار سنگین خطاهایشان را به دوش می‌کشند چه بد است باری که می‌کشند. و زندگی دنیا جز بازی و سرگرمی نیست و قطعاً سرای بازپسین برای کسانی که پرهیزگاری می‌کنند بهتر است. آیا نمی‌اندیشید؟ و اگر خدا می‌خواست قطعاً آنان را بر هدایت گرد می‌آورد پس زنه‌ار از نادانان مباش. تنها کسانی اجابت می‌کنند که گوش شنوا دارند. کسانی که آیات ما را دروغ پنداشتند در تاریکیها کر و لالند هر که را خدا بخواهد گمراهش می‌گذارد و هر که را بخواهد بر راه راست قرارش می‌دهد.

ما پیامبران را جز بشارتگر و هشداردهنده نمی‌فرستیم پس کسانی که باور آورند و نیکوکاری کنند بیمی بر آنان نیست و اندوهگین نخواهند شد. و کسانی که آیات ما را دروغ انگاشتند به آنکه نافرمانی می‌کردند عذاب به آنان خواهد رسید. و به وسیله این کسانی را که بیم دارند که به سوی پروردگارشان محشور شوند هشدار ده که غیر او برای آنها یار و شفيعی نیست باشد که پروا کنند. و کسانی را که پروردگار خود را بامدادان و شامگاهان می‌خوانند در حالی که خشنودی او را می‌خواهند مران، از حساب آنان چیزی بر عهده تو نیست و از حساب تو چیزی بر عهده آنان نیست تا ایشان را برانی و از ستمکاران باشی. و بدین گونه ما برخی از آنان را به برخی دیگر آزمودیم تا بگویند: آیا اینانند که از میان ما خدا بر ایشان منت نهاده است؟ آیا خدا به سپاسگزاران داناتر نیست؟ و چون کسانی که به آیات ما باور دارند نزد تو آیند بگو درود بر شما پروردگارتان رحمت را بر خود مقرر کرده که هر کس از شما به نادانی کار بدی کند و آنگاه به پشیمانی و صلاح آید پس وی آمرزنده مهربان است.

کسانی را که راه و روش خود را به بازی و سرگرمی گرفتند و زندگی دنیا آنان را فریفته است رها کن و به وسیله این اندرز ده مبدا کسی به آنچه کسب کرده به هلاکت افتد در حالی که برای او در برابر خدا یاری و شفاعتگری نباشد و اگر هر گونه فدیهای دهد از او پذیرفته نگردد. اینانند که به آنچه کسب کرده‌اند به هلاکت افتاده‌اند و به آنکه ناباوری می‌ورزیدند شرابی از آب جوشان و عذابی پر درد خواهند داشت.

بگو آیا به جای خدا چیزی را بخوانیم که نه سودی به ما می‌رساند و نه زبانی و آیا پس از اینکه خدا ما را هدایت کرده از عقیده خود بازگردیم مانند کسی که فریبگرها او را در بیابان از راه به در برده‌اند و حیران است برای او یارانی است که وی را به سوی هدایت می‌خوانند که به سوی ما بیا. بگو هدایت خداست که هدایت است و دستور یافته‌ایم که تسلیم پروردگار جهانیان باشیم. و اینکه بندگی برپا دارید و از او بترسید و هم اوست که نزد وی محشور خواهید گردید. و او کسی است که آسمانها و زمین را به حق آفرید و هر گاه که می‌گوید باش بی‌درنگ موجود شود. سخنش راست است و روزی که در صور دمیده شود فرمانروایی از آن اوست. داننده غیب و شهود است و اوست حکیم آگاه.

کسانی که باور آورده و باور خود را به شرک نیالوده‌اند آنان راست ایمنی و ایشان راه‌یافتگانند. این هدایت خداست که هر کس از بندگانش را بخواهد بدان هدایت می‌کند. اینان کسانی هستند که خدا هدایتشان کرده است. پس به هدایت آنان اقتدا کن. این خجسته‌کتابی است که ما آن را فرو فرستادیم کتابهایی را که پیش از آن آمده تصدیق می‌کند.

خدا شکافنده دانه و هسته است زنده را از مرده و مرده را از زنده بیرون می‌آورد چنین است خدای شما پس چگونه منحرف می‌شوید؟ شکافنده صبح است و شب را برای آرامش و خورشید و ماه را وسیله حساب قرار داده این اندازه‌گیری آن توانای داناست. و اوست کسی که ستارگان را برای شما قرار داده تا به وسیله آنها در تاریکیهای خشکی و دریا راه یابید به یقین ما دلایل را برای گروهی که می‌دانند به روشنی بیان کرده‌ایم. و او همان کسی است که شما را از یک تن پدید آورد پس قرارگاه و محل امانتی، بی‌تردید ما آیات را برای مردمی که می‌فهمند به روشنی بیان کرده‌ایم. و اوست کسی که از آسمان آبی فرود آورد پس به وسیله آن از هر گونه گیاه برآوردیم و از آن جوانه سبزی خارج ساختیم که از آن دانه‌های مترامی برمی‌آوریم و از شکوفه درخت خرما خوشه‌هایی است نزدیک به هم و باغهایی از انگور و زیتون و انار همانند و غیر همانند خارج نمودیم به میوه آن چون ثمر دهد و به رسیدنش بنگرید قطعاً در اینها برای مردمی که باور می‌آورند نشانه‌هاست. و برای خدا شریکانی از جن قرار دادند با اینکه خدا آنها را خلق کرده است و برای او بی‌هیچ دانشی پسران و دخترانی تراشیدند او پاک و برتر است از آنچه وصف می‌کنند. پدیدآورنده آسمانها و زمین است. چگونه او را فرزندی باشد در صورتی که برای او همسری نبوده و هر چیزی را آفریده و اوست که به هر چیزی داناست. این است خدا پروردگار شما هیچ معبودی جز او

نیست آفریننده هر چیزی است پس او را بپرستید و او بر هر چیزی نگهبان است. چشمها او را در نمی‌یابند و اوست که دیدگان را در می‌یابد و او لطیف آگاه است.

به راستی رهنمودهایی از جانب پروردگارتان برای شما آمده است پس هر که به دیده بصیرت بنگرد به سود خود او و هر کس از سر بصیرت ننگرد به زیان خود اوست و من بر شما نگهبان نیستم. و سخن پروردگارت به راستی و داد سرانجام گرفته است و هیچ تغییر دهنده‌ای برای کلمات او نیست و او شنوای داناست. و اگر از بیشتر کسانی که در زمین می‌باشند پیروی کنی تو را از راه خدا گمراه می‌کنند آنان جز از گمان پیروی نمی‌کنند و جز به حدس و تخمین نمی‌پردازند. باری پروردگار تو به کسی که از راه او منحرف می‌شود داناتر است و او به راه یافتگان داناتر است.

پس اگر به آیات او باور دارید از آنچه نام خدا بر آن برده شده است بخورید. و شما را چه شده است که از آنچه نام خدا بر آن برده شده است نمی‌خورید؟ با اینکه آنچه را بر شما منع کرده جز آنچه بدان ناچار شده‌اید برای شما به تفصیل بیان نموده است و به راستی بسیاری از روی نادانی با هوسهای خود گمراه می‌کنند. خطا آشکار و پنهان را رها کنید زیرا کسانی که مرتکب خطا می‌شوند به زودی در برابر آنچه به دست می‌آورند کیفر خواهند یافت. و از آنچه نام خدا بر آن برده نشده است مخورید چرا که آن قطعاً نافرمانی است و در حقیقت فریبگرها به دوستان خود وسوسه می‌کنند تا با شما ستیزه نمایند و اگر اطاعتشان کنید قطعاً شما هم مشرکید.

آیا کسی که مرده بود و زنده‌اش گردانیدیم و برای او نوری پدید آوردیم تا در پرتو آن در میان مردم راه برود چون کسی است که گویی گرفتار در تاریکی‌هاست و از آن بیرون آمدنی نیست؟ پس کسی را که خدا بخواهد هدایت نماید دلش را به پذیرش تسلیم می‌گشاید و هر که را بخواهد گمراه کند دلش را سخت تنگ می‌گرداند چنانکه گویی به زحمت در آسمان بالا می‌رود. این گونه خدا پلیدی را بر کسانی که باور نمی‌آورند قرار می‌دهد. و راه راست پروردگارت همین است. ما آیات را برای گروهی که پند می‌گیرند به روشنی بیان نموده‌ایم. برای آنان نزد پروردگارشان سرای عافیت است و به آنچه انجام می‌دانند او یارشان خواهد بود. اوست کسی که شما را در زمین جانشین قرار داد و بعضی از شما را بر برخی دیگر به درجاتی برتری داد تا شما را در آنچه به شما داده است بیاماید. (۶)

در حقیقت کسانی که آیات ما را دروغ شمردند و از آنها تکبر ورزیدند درهای آسمان را برایشان نمی‌گشایند و در محل آسایش در نمی‌آیند مگر آنکه شتر در سوراخ سوزن داخل

شود و بدین سان بزهکاران را کیفر می‌دهیم. برای آنان از محل پریشانی بستری و از بالایشان پوشش‌هاست و این گونه بیدادگران را سزا می‌دهیم. و کسانی که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند - هیچ کسی را جز به قدر توانش تکلیف نمی‌کنیم - آنان همدم محل آسایشند در آن جاوندند. و هر گونه کینه‌ای را از سینه‌هایشان می‌زداییم از زیرشان نهرها جاری است و می‌گویند: ستایش خدایی را که ما را بدین هدایت نمود و اگر خدا ما را رهبری نمی‌کرد ما خود هدایت نمی‌یافتیم در حقیقت فرستادگان پروردگار ما حق را آوردند و به آنان ندا داده می‌شود که این همان محل آسایشی است که آن را به آنچه انجام می‌دادید میراث یافته‌اید. و محل آسایشیان محل پریشانیان را آواز می‌دهند که ما آنچه را پروردگارمان به ما وعده داده بود درست یافتیم آیا شما آنچه را پروردگارتان وعده کرده بود راست و درست یافتید؟ می‌گویند: آری.

در حقیقت پروردگار شما آن خدایی است که آسمانها و زمین را در شش روز آفرید سپس بر عرش استیلا یافت، روز را به شب که شتابان آن را می‌طلبید می‌پوشاند و خورشید و ماه و ستارگان را که به فرمان او رام شده‌اند، آگاه باش که خلق و امر از آن اوست. فرخنده خدایی است پروردگار جهانیان.

پروردگار خود را به زاری و نهانی بخوانید که او از حدگذرندگان را دوست نمی‌دارد. و در زمین پس از اصلاح آن فساد مکنید و با بیم و امید او را بخوانید که رحمت خدا به نیکوکاران نزدیک است. و اوست که بادها را پیشاپیش رحمتش مژده‌رسان می‌فرستد تا آن گاه که ابرهای گرانبار را بردارند آن را به سوی سرزمینی مرده برانیم و از آن باران فرود آوریم و از هر گونه میوه‌ای برآوریم بدینسان مردگان را خارج می‌سازیم باشد که شما متذکر شوید. و زمین پاک گیاهش به اذن پروردگارش برمی‌آید و آن که ناپاک است جز اندک و بی‌فایده بر نمی‌آید این گونه آیات را برای گروهی که شکر می‌گزارند گونه‌گون بیان می‌کنیم.

در هیچ شهری پیامبری نفرستادیم مگر آنکه مردمش را به سختی و رنج دچار کردیم تا مگر به زاری درآیند. آنگاه به جای بدی نیکی قرار دادیم تا انبوه شدند و گفتند: پدران ما را رنج و راحت می‌رسیده است پس در حالی که بی‌خبر بودند بناگاه آنان را گرفتیم. و اگر مردم شهرها باور آورده و به تقوا گراییده بودند قطعا برکاتی از آسمان و زمین برایشان می‌گشودیم ولی تکذیب کردند پس به دستاوردشان آنان را گرفتیم. آیا ساکنان شهرها ایمن شده‌اند از اینکه عذاب ما شامگاهان در حالی که به خواب فرو رفته‌اند به آنان برسد؟ و آیا ساکنان شهرها ایمن شده‌اند از اینکه عذاب ما نیمروز در حالی که به بازی سرگرمند به ایشان

دررسد؟ آیا از مکر خدا خود را ایمن دانستند؟ جز مردم زیانکار خود را از مکر خدا ایمن نمی‌داند. مگر برای کسانی که زمین را پس از ساکنان آن به ارث می‌برند باز ننموده است که اگر می‌خواستیم آنان را به خطاهایشان می‌رساندیم و بر دل‌هایشان مهر می‌نهادیم تا دیگر نشنوند.

چه زشت است داستان گروهی که آیات ما را تکذیب و به خود ستم می‌نمودند. هر که را خدا هدایت کند او راه‌یافته است و کسانی را که گمراه نماید آنان خود زیانکارانند. و در حقیقت بسیاری از جنیان و آدمیان را برای جهنم آفریده‌ایم دل‌هایی دارند که با آن دریافت نمی‌کنند و چشمانی دارند که با آنها نمی‌بینند و گوش‌هایی دارند که با آنها نمی‌شنوند آنان همانند چهارپایان بلکه گمراه‌ترند. آنها همان غافل ماندگانند. و نام‌های نیکو به خدا اختصاص دارد پس او را با آنها بخوانید و کسانی را که در مورد نام‌های او به کژی می‌گیرند رها کنید زودا که به آنچه انجام می‌دادند کیفر خواهند یافت. و از میان کسانی که آفریده‌ایم گروهی هستند که به حق هدایت می‌کنند و به حق داوری می‌نمایند. و کسانی که آیات ما را تکذیب کردند به تدریج از جایی که نمی‌دانند گریبان‌شان را خواهیم گرفت. و به آنان مهلت می‌دهم که تدبیر من استوار است.

هر که را خداوند گمراه کند برای او هیچ رهبری نیست و آنان را در طغیان‌شان سرگردان وا می‌گذارد.

اوست آن کس که شما را از نفس واحدی آفرید و جفت وی را از آن پدید آورد تا بدان آرام گیرد پس چون با او درآمیخت باردار شد باری سبک و با آن گذرانید و چون سنگین بار شد خدا پروردگار خود را خواندند که اگر به ما شایسته عطا کنی قطعا از سپاسگزاران خواهیم بود. و چون به آن دو شایسته داد در آنچه به ایشان داده بود برای او شریکانی قرار دادند و خدا از آنچه شریک می‌گردانند برتر است. آیا موجوداتی را شریک می‌گردانند که چیزی را نمی‌آفرینند و خودشان مخلوقند و نمی‌توانند آنان را یاری کنند و نه خویششان را یاری دهند؟ و اگر آنها را به هدایت فراخوانید از شما پیروی نمی‌کنند. چه آنها را بخوانید یا خاموش بمانید برای شما یکسان است. در حقیقت کسانی را که به جای خدا می‌خوانید بندگان امثال شما هستند پس آنها را بخوانید اگر راست می‌گویید باید شما را اجابت کنند. آیا آنها پاهایی دارند که با آن راه بروند یا دست‌هایی دارند که با آن کاری انجام دهند یا چشم‌هایی دارند که با آن بنگرند یا گوش‌هایی دارند که با آن بشنوند؟ (۷)

باورکنندگان همان کسانی‌اند که چون خدا یاد شود دل‌هایشان بترسد و چون آیات او بر آنان خوانده شود بر باورشان بیفزاید و بر پروردگار خود توکل می‌کنند. همانان که بندگی را به پا می‌دارند و از آنچه به ایشان روزی داده‌ایم بخشش می‌کنند. آنان هستند که حقا باورکننده‌اند. برای آنان نزد پروردگارشان درجات و آمرزش و روزی نیکو خواهد بود.

دنیا به آنان روی آورد اما ایشان به آن روی نیاوردند. دنیا آنان را اسیر خود می‌خواست اما آنان خویشتن را از چنگالش رهانیدند. شب‌ها را می‌نشینند و اجزا سخن خدا را نیکو تلاوت میکنند. دل خویشتن را با خواندن سخن خدا حزین می‌دارند و درمان درد خود را از آن بیرون می‌کشند. آنگاه که به آیه‌ای گذر کنند که در آن تشویقی است به آن دل می‌بندند که گویی آن پادشها را در برابر چشمهای آنان است. و آنگاه که به آیه‌ای گذر می‌کنند که در آن تخویف و هشدار است، چنان گوش دل به آن می‌سپارند که گویی فریادهای محل پریشانی در بن گوش آنان است. تمام شب را در روکوع به سر می‌برند. پا و کف و دست و صورت خود را بر روی زمین می‌گسترند و از خداوند آزادی و رهایی خویش را از آتش می‌خواهند.

ای کسانی که باور آورده‌اید هر گاه به ناباوران برخورد کردید که روی می‌آورند به آنان پشت مکنید. و هر که در آن هنگام به آنان پشت کند مگر آنکه کناره‌گیری برای نبردی یا پیوستن به جمعی باشد، قطعاً به خشم خدا گرفتار خواهد شد و جایگاهش محل پریشانی است و چه بد سرانجامی است.

ای کسانی که باور آورده‌اید خدا و فرستاده او را فرمان برید و از او روی برنتابید در حالی که می‌شنوید. و مانند کسانی مباشید که گفتند: شنیدیم در حالی که نمی‌شنیدند. قطعاً بدترین جنبندگان نزد خدا کران و لالانی‌اند که نمی‌اندیشند. و اگر خدا در آنان خیری می‌یافت قطعاً شنوایشان می‌ساخت و اگر آنان را شنوا می‌کرد حتماً باز به حال اعراض روی برمی‌تافتند.

ای کسانی که باور آورده‌اید چون خدا و پیامبر شما را به چیزی فرا خواندند که به شما حیات می‌بخشد آنان را اجابت کنید و بدانید که خدا میان آدمی و دلش حایل می‌گردد و هم در نزد او محشور خواهید شد. و از فتنه‌ای که تنها به ستمکاران شما نمی‌رسد بترسید و بدانید که خدا سخت کیفر است. و به یاد آورید هنگامی را که شما در زمین گروهی اندک و مستضعف بودید می‌ترسیدید مردم شما را برابند پس به شما پناه داد و شما را به یاری خود نیرومند گردانید و از چیزهای پاک به شما روزی داد باشد که سپاسگزاری کنید.

ای کسانی که باور آورده‌اید به خدا و پیامبر او خیانت نکنید و در امانتهای خود خیانت نوزید و خود می‌دانید. و بدانید که اموال و فرزندان شما آزمایش هستند و خداست که نزد او پاداشی بزرگ است.

ای کسانی که باور آورده‌اید *اگر از خدا پروا دارید برای شما تشخیص قرار می‌دهد* و خطاهایتان را از شما می‌زداید و شما را می‌آمزد و خدا دارای بخشش بزرگ است.

ای کسانی که باور آورده‌اید چون با گروهی برخورد می‌کنید پایداری ورزید و خدا را بسیار یاد کنید باشد که رستگار شوید. و از خدا و پیامبرش اطاعت کنید و با هم نزاع نکنید که سست شوید و مهابت شما از بین برود و صبر کنید که خدا با شکیبایان است.

خداوند نعمتی را که بر قومی ارزانی داشته تغییر نمی‌دهد مگر آنکه آنان آنچه را در دل دارند تغییر دهند و خدا شنوای داناست.

و هر چه در توان دارید از نیرو و اسبهای آماده، بسیج کنید تا با این دشمن خدا و دشمن خودتان و دیگری را جز ایشان که شما نمی‌شناسیدشان و خدا آنان را می‌شناسد بترسانید و هر چیزی در راه خدا خرج کنید پاداشش به خود شما بازگردانیده می‌شود و بر شما ستم نخواهد رفت.

کسانی که باور آورده و هجرت کرده‌اند و در راه خدا با مال و جان خود جهاد نموده‌اند و کسانی که پناه داده‌اند و یاری کرده‌اند آنان یاران یکدیگرند و کسانی که باور آورده‌اند ولی مهاجرت نکرده‌اند هیچ‌گونه خویشاوندی با شما ندارند مگر آنکه هجرت کنند و اگر در راه و روش از شما یاری جویند یاری آنان بر شما است مگر بر علیه گروهی باشد که میان شما و میان آنان پیمانی است و خدا به آنچه انجام می‌دهید بیناست. و کسانی که ناباوری ورزیدند یاران یکدیگرند. اگر این را به کار نبندید در زمین فتنه و فساد بزرگ پدید خواهد آمد. و کسانی که باور آورده و هجرت کرده و در راه خدا به جهاد پرداخته و کسانی که پناه داده و یاری کرده‌اند آنان همان باورکنندگان واقعی‌اند برای آنان بخشایش و روزی شایسته‌ای خواهد بود. و کسانی که بعدا باور آورده و هجرت نموده و همراه شما جهاد کرده‌اند اینان از زمره شمایند و خویشاوندان نسبت به یکدیگر در کتاب خدا سزاوارترند. آری خدا به هر چیزی داناست. (۸)

کسانی که باور آورده و هجرت کرده و در راه خدا با مال و جانشان به جهاد پرداخته‌اند نزد خدا مقامی هر چه والاتر دارند و اینان همان رستگارند. پروردگارشان آنان را از جانب خود

به رحمت و خشنودی و باغهایی که در آنها نعمتهایی پایدار دارند مژده می‌دهد. جاودانه در آنها خواهند بود در حقیقت خداست که نزد او پاداشی بزرگ است.

ای کسانی که باور آورده‌اید اگر پدرانتان و برادرانتان نابوری را بر باور ترجیح دهند به دوستی مگیرید و هر کس از میان شما آنان را به دوستی گیرد آنان همان ستمکارانند.

ای کسانی که باور آورده‌اید حقیقت این است که مشرکان ناپاکند. و یهود گفتند: عزیر پسر خداست و نصاری گفتند: مسیح پسر خداست. این سخنی است که به زبان می‌آورند و به گفتار کسانی که پیش از این نابور شده‌اند شباهت دارد خدا آنان را بکشد چگونه بازگردانده می‌شوند. اینان دانشمندان و راهبان خود و مسیح پسر مریم را به جای خدا به الوهیت گرفتند با آنکه مامور نبودند جز اینکه خدایی یگانه را بپرستند که هیچ معبودی جز او نیست منزله است او از آنچه شریک می‌گردانند. می‌خواهند نور خدا را با سخنان خویش خاموش کنند ولی خداوند نمی‌گذارد تا نور خود را کامل کند هر چند ناباوران را خوش نیاید. او کسی است که پیامبرش را با هدایت و راه و روش درست فرستاد تا آن را بر هر چه راه و روش است پیروز گرداند هر چند مشرکان خوش نداشته باشند. ای کسانی که باور آورده‌اید بسیاری از دانشمندان یهود و راهبان، اموال مردم را به ناروا می‌خورند و از راه خدا باز می‌دارند و کسانی که زر و سیم را گنجینه می‌کنند و آن را در راه خدا هزینه نمی‌کنند ایشان را از عذابی دردناک خبر ده. روزی که آنها را در آتش محل پریشانی بگدازند و پیشانی و پهلو و پشت آنان را با آنها داغ کنند؛ این است آنچه برای خود اندوختید پس آنچه را می‌اندوختید بچشید.

در حقیقت شماره ماه‌ها نزد خدا از روزی که آسمانها و زمین را آفریده در کتاب خدا دوازده ماه است از این چهار ماه حرام است. این است آیین استوار، پس در این بر خود ستم مکنید و همگی با مشرکان بجنگید چنانکه آنان همگی با شما می‌جنگند و بدانید که خدا با پرهیزگاران است.

جز این نیست که جابجا کردن، فزونی در نابوری است که ناباوران به وسیله آن گمراه می‌شوند آن را یکسال مجاز می‌شمارند و یکسال آن را منع می‌دانند تا با شماره ماههایی که خدا منع کرده است موافق سازند و در نتیجه آنچه را خدا منع کرده مجاز گردانند. زشتی اعمالشان برایشان آراسته شده است و خدا گروه ناباوران را هدایت نمی‌کند.

ای کسانی که باور آورده‌اید شما را چه شده است که چون به شما گفته می‌شود در راه خدا بسیج شوید کندی به خرج می‌دهید. آیا به جای آخرت به زندگی دنیا دل خوش کرده‌اید؟ متاع زندگی دنیا در برابر آخرت جز اندکی نیست.

برخی از بادیه نشینان کسانی‌اند که به خدا و روز بازپسین باور دارند و آنچه را بخشش می‌کنند مایه تقرب نزد خدا و دعا‌های پیامبر می‌دانند. بدانید که این مایه تقرب آنان است. به زودی خدا ایشان را در جوار رحمت خویش درآورد که خدا آمرزنده مهربان است.

و پیشگامان نخستین از مهاجران و انصار و کسانی که با نیکوکاری از آنان پیروی کردند. خدا از ایشان خشنود و آنان از او خشنودند و برای آنان باغهایی آماده کرده که از زیر آن نهرها روان است همیشه در آن جاودانه‌اند این است همان کامیابی بزرگ.

آیا کسی که بنیاد خود را بر پایه تقوا و خشنودی خدا نهاده بهتر است یا کسی که بنای خود را بر لب پرتگاهی مشرف به سقوط پی‌ریزی کرده و با آن در آتش محل پریشانی فرو می‌افتد؟

در حقیقت خدا از باورکنندگان جان و مالشان را به اینکه محل آسایش برای آنان باشد خریده است همان کسانی که در راه خدا می‌جنگند و می‌کشند و کشته می‌شوند به عنوان وعده حقی در تورات و انجیل و سخن خدا بر عهده اوست و چه کسی از خدا به عهد خویش وفادارتر است؟ پس به این معامله‌ای که با او کرده‌اید شادمان باشید و این همان کامیابی بزرگ است. همان پیشیمانی‌کنندگان، پرستندگان، سپاسگزاران، روزه‌داران، رکوع‌کنندگان، سجده‌کنندگان، وادارندگان به کارهای پسندیده، بازدارندگان از کارهای ناپسند و پاسداران مقررات خدایند و باورکنندگان را بشارت ده. و خدا بر آن نیست که گروهی را پس از آنکه هدایتشان نمود بی‌راه بگذارد مگر آنکه چیزی را که باید از آن پروا کنند برایشان بیان کرده باشد. آری خدا به هر چیزی داناست. در حقیقت فرمانروایی آسمانها و زمین از آن خداست. زنده می‌کند و می‌میراند و برای شما جز خدا یار و یآوری نیست.

ای کسانی که باور آورده‌اید از خدا پروا کنید و با راستان باشید. و شایسته نیست باورکنندگان همگی کوچ کنند. پس چرا از هر فرقه‌ای از آنان دسته‌ای کوچ نمی‌کنند تا در راه و روش آگاهی پیدا کنند و قوم خود را وقتی به سوی آنان بازگشتند بیم دهند باشد که آنان بترسند.

ای کسانی که باور آورده‌اید با ناباورانی که مجاور شما هستند کارزار کنید و آنان باید در شما خشونت بیابند و بدانید که خدا با تقوای پیشگان است. و چون سوره‌ای نازل شود از میان آنان

کسی است که می‌گوید: این باور کدام یک از شما را افزود؟ اما کسانی که باور آورده‌اند بر باورشان می‌افزاید و آنان شادمانی می‌کنند. اما کسانی که در دل‌هایشان بیماری است پلیدی بر پلیدی‌شان افزود و در حال ناباوری درمی‌گذرند. آیا نمی‌بینند که آنان در هر سال یک یا دو بار آزموده می‌شوند؟ باز هم پشیمانی نمی‌کنند و عبرت نمی‌گیرند. و چون سوره‌ای نازل شود بعضی از آنان به بعضی دیگر نگاه می‌کنند. آیا کسی شما را می‌بیند؟ سپس باز می‌گردند. خدا دل‌هایشان را برگرداند زیرا آنان گروهی هستند که نمی‌فهمند.

قطعا برای شما پیامبری از خودتان آمد که بر او دشوار است شما در رنج بیفتید به شما حریص و نسبت به باورکنندگان دلسوز مهربان است. پس اگر روی برتافتند بگو خدا مرا بس است هیچ معبودی جز او نیست بر او توکل کردم و او پروردگار عرش بزرگ است. (۹)

به کسانی که باور آورده‌اند مژده ده که برای آنان نزد پروردگارش سابقه نیک است. پروردگار شما آن خدایی است که آسمانها و زمین را در شش هنگام آفرید سپس بر عرش استیلا یافت کار را تدبیر می‌کند. شفاعتگری جز پس از اذن او نیست. این است خدا پروردگار شما، پس او را بپرستید آیا پند نمی‌گیرید؟ بازگشت همه شما به سوی اوست. وعده خدا حق است. هموست که آفرینش را آغاز می‌کند سپس آن را باز می‌گرداند تا کسانی که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند به عدالت پاداش دهد و کسانی که ناباوری ورزیده‌اند به سزای ناباوریشان شربتی از آب جوشان و عذابی پر درد خواهند داشت. اوست کسی که خورشید را روشنایی بخشید و ماه را تابان کرد و برای آن منزلهایی معین کرد تا شماره سالها و حساب را بدانید خدا اینها را جز به حق نیافریده است. نشانه‌ها را برای گروهی که می‌دانند به روشنی بیان می‌کند.

کسانی که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند پروردگارش به پاس باورشان آنان را هدایت می‌کند به باغهای نعمت که از زیر آنان نهرها روان خواهد بود. نیایش آنان در آنجا سبحانک اللهم و درودشان در آنجا سلام است و پایان نیایش آنان این است که الحمد لله رب العالمین. او کسی است که شما را در خشکی و دریا می‌گرداند تا وقتی که در کشتیها باشید و آنها با بادی خوش آنان را ببرند و ایشان بدان شاد شوند. بادی سخت بر آنها وزد و موج از هر طرف بر ایشان تازد و یقین کنند که در محاصره افتاده‌اند در آن حال خدا را پاکدلانه می‌خوانند که اگر ما را از این برهانی قطعا از سپاسگزاران خواهیم شد. پس چون آنان را رهناید ناگهان در زمین بناحق سرکشی می‌کنند. ای مردم سرکشی شما فقط به زیان خود

شماست. شما بهره زندگی دنیا را می خواهید، سپس بازگشت شما به سوی ما خواهد بود پس شما را از آنچه انجام می دادید باخبر خواهیم کرد.

در حقیقت مثل زندگی دنیا بسان آبی است که آن را از آسمان فرو ریختیم پس گیاه زمین از آنچه مردم و دامها می خورند با آن درآمیخت تا آنگاه که زمین پیرایه خود را برگرفت و آراسته گردید و اهل آن پنداشتند که آنان بر آن قدرت دارند. شبی یا روزی فرمان ما آمد و آن را چنان در ویده کردیم که گویی دیروز وجود نداشته است این گونه نشانه ها را برای مردمی که اندیشه می کنند به روشنی بیان می کنیم.

و خدا به سرای سلامت فرا می خواند و هر که را بخواهد به راه راست هدایت می کند. برای کسانی که کار نیکو کرده اند نیکویی و زیاده است. چهره هایشان را غباری و ذلتی نمی پوشاند. اینان اهل محل آسایشند در آن جاودانه خواهند بود.

بگو کیست که از آسمان و زمین به شما روزی می بخشد یا کیست که حاکم بر گوشها و دیدگان است و کیست که زنده را از مرده بیرون می آورد و مرده را از زنده خارج می سازد و کیست که کارها را تدبیر می کند؟ خواهند گفت: خدا. پس بگو آیا پروا نمی کنید؟ این است خدا پروردگار حقیقی شما و بعد از حقیقت جز گمراهی چیست. بدانید که در حقیقت آنچه در آسمانها و زمین است از آن خداست. بدانید که در حقیقت وعده خدا حق است ولی بیشتر آنان نمی دانند. او زنده می کند و می میراند و به سوی او بازگردانیده می شوید.

ای مردم به یقین برای شما از جانب پروردگارتان اندرزی و درمانی برای آنچه در سینه هاست و رهنمود و رحمتی برای گروندگان آمده است.

بگو به فضل و رحمت خداست که باید شاد شوند و این از هر چه گرد می آورند بهتر است. آگاه باشید که بر دوستان خدا نه بیمی است و نه آنان اندوهگین می شوند. همانان که باور آورده و پرهیزگاری ورزیده اند. در زندگی دنیا و در آخرت مؤده برای آنان است. وعده های خدا را تبدیلی نیست. این همان کامیابی بزرگ است. (۱۰)

جز خدا را نپرستید به راستی من از جانب او برای شما هشداردهنده و بشارتگرم. و اینکه از پروردگارتان آموزش بخواهید سپس به درگاه او پشیمانی کنید، شما را با بهره مندی نیکویی تا زمانی معین بهره مند سازد و به هر شایسته نعمتی از کرم خود عطا کند و اگر رویگردان شوید من از عذاب روزی بزرگ بر شما بیمناکم. بازگشت شما به سوی خداست و او بر هر چیزی تواناست. اوست کسی که آسمانها و زمین را در شش هنگام آفرید و عرش او بر آب بود تا شما را بیازماید که کدام یک نیکو کار ترید.

کسانی که زندگی دنیا و زیور آن را بخواهند کارهایشان را در آنجا به طور کامل به آنان می‌دهیم و به آنان در آنجا کم داده نخواهد شد. اینان کسانی هستند که در آخرت جز آتش برایشان نخواهد بود و آنچه در آنجا کرده‌اند به هدر رفته و آنچه انجام می‌داده‌اند باطل گردیده است.

آیا کسی که از جانب پروردگارش بر حجتی روشن است و شاهی از او پیرو آن است و پیش از وی کتاب موسی را هب و مایه رحمت بوده است؛ آنان به آن می‌گروند، و هر کس از گروه‌ها به آن ناباوری ورزد آتش وعده‌گاه اوست. پس در آن تردید مکن که آن حق است از جانب پروردگارت، ولی بیشتر مردم باور نمی‌کنند.

خبرهای نوح، هود، صالح، ابراهیم، لوط، شعیب و موسی را بر تو حکایت کردیم بعضی از آنها بر سر پا هستند و بر باد رفته‌اند. و ما به آنان ستم نکردیم ولی آنان به خودشان ستم کردند پس چون فرمان پروردگارت آمد خدایانی که به جای خدا می‌خواندند هیچ به کارشان نیامد و جز بر هلاکت آنان نیفزود. و این گونه بود گرفتن پروردگارت، وقتی شهرها را در حالی که ستمگر بودند می‌گرفت. آری گرفتن او دردناک و سخت است. قطعا در این برای کسی که از عذاب آخرت می‌ترسد عبرتی است.

به کسانی که ستم کرده‌اند متمایل مشوید که آتش به شما می‌رسد و در برابر خدا برای شما دوستانی نخواهد بود و سرانجام یاری نخواهید شد. و در دو طرف روز و نخستین ساعات شب بندگی را برپا دار زیرا خوبیها بدیها را از میان می‌برد. این برای پندگیرندگان پندی است. و شکیبیا باش که خدا پاداش نیکوکاران را ضایع نمی‌گرداند.

و هر یک از سرگذشت‌های پیامبران را که بر تو حکایت می‌کنیم چیزی است که دلت را بدان استوار می‌گردانیم و در اینها حقیقت برای تو آمده و برای باورکنندگان اندرز و تذکری است. و به کسانی که باور نمی‌آورند بگو بر حسب امکانات خود عمل کنید که ما عمل خواهیم کرد. و منتظر باشید که ما منتظر خواهیم بود. و نهان آسمانها و زمین از آن خداست و تمام کارها به او بازگردانده می‌شود. پس او را پرستش کن و بر او توکل نمای و پروردگار تو از آنچه انجام می‌دهید غافل نیست. (۱۱)

و این چنین پروردگارت تو را برمی‌گزیند و به تو می‌آموزد و نعمتش را بر تو تمام می‌کند همان گونه که قبلا بر پدران تو تمام کرد. در حقیقت پروردگار تو دانای حکیم است. باورکنندگان در روز بردبارانی دانا و نیکوکارانی با پروایند، ترس از خداوند آنان را چون پیکانی باریک تراشیده است. بیننده چون به آنان نظر می‌افکند، می‌پندارد که بیمارند، حال

آنکه بیماری ندارند و می گوید: گول و گیج و دیوانه اند و امر بزرگی آنان را از خود بیگانه کرده است و عقل و هوششان را ربوده است.

به راستی در یوسف و برادرانش برای پرسندگان عبرت‌هاست.

پروردگارا تو به من دولت دادی و به من آموختی، ای پدیدآورنده آسمانها و زمین تنها تو در دنیا و آخرت مولای منی مرا در تسلیم مطلق بمیران و مرا به شایستگیان ملحق فرما.

بیشتر مردم هر چند آرزومند باشی باورآورنده نیستند. و تو بر این پاداشی از آنان نمی خواهی آن جز پندی برای جهانیان نیست. و چه بسیار نشانه‌ها در آسمانها و زمین است که بر آنها می گذرند در حالی که از آنها روی برمی گردانند. و بیشترشان به خدا باور نمی آورند جز اینکه شریک می گیرند. آیا ایمنند از اینکه عذاب فراگیر خدا به آنان دررسد؟ یا عیان شدن پوشیده‌ها در حالی که بی خبرند بناگاه آنان را فرا رسد؟

به راستی در سرگذشت گذشتگان برای خردمندان عبرتی است. سخنی نیست که به دروغ ساخته شده باشد بلکه تصدیق آنچه است که پیش از آن بوده و روشنتر هر چیز است و برای مردمی که باور می آورند رهنمود و رحمتی است. (۱۲)

خدا کسی است که آسمانها را بدون ستونهایی که آنها را ببینید برافراشت آنگاه بر عرش استیلا یافت و خورشید و ماه را رام گردانید هر کدام برای مدتی معین به سیر خود ادامه می دهند در کار تدبیر می کند و آیات را به روشنی بیان می نماید امید که شما به لقای پروردگارتان یقین حاصل کنید. و اوست کسی که زمین را گسترانید و در آن کوهها و رودها نهاد و از هر گونه میوه‌ای در آن جفت جفت قرار داد. روز را به شب می پوشاند. قطعا در این برای مردمی که تفکر می کنند نشانه‌هایی وجود دارد.

برای کسانی که پروردگارشان را اجابت کرده‌اند پاداش بس نیکوست و کسانی که وی را اجابت نکرده‌اند اگر سراسر آنچه در زمین است و مانند آن را با آن داشته باشند قطعا آن را برای باز خرید خود خواهند داد آنان به سختی بازخواست شوند و جایشان در محل پریشانی است و چه بد جایگاهی است. پس آیا کسی که می داند آنچه از جانب پروردگارت به تو نازل شده حقیقت دارد مانند کسی است که کوردل است. تنها خردمندانند که عبرت می گیرند. همانان که به پیمان خدا وفادارند و عهد را نمی شکنند. و آنان که آنچه را خدا به پیوستنش فرمان داده می پیوندند و از پروردگارشان می ترسند و از سختی حساب بیم دارند. و کسانی که برای طلب خشنودی پروردگارشان شکیبایی کردند و بندگی برپا داشتند و از آنچه

روزیشان دادیم نهان و آشکارا بخشش کردند و بدی را با نیکی می‌زدایند ایشان راست فرجام خوش سرای باقی. درود بر شما به آنچه صبر کردید.

باورکنندگان پارسا از کارهای اندک خویش خرسند نیستند و کارهای بسیار را نیز، زیاد نمی‌بینند. خویش را متهم می‌کنند و از کارهای خویش ترسانند. هنگامیکه یکی از ایشان را تحسین و تمجید می‌کنند از سخنی که به او می‌گویند می‌ترسد. می‌گوید من به خود از دیگری آگاه‌ترم و پروردگار من از من به من آگاه‌تر است. خداوند مرا بر آنچه که می‌گویند مواخذه مکن و از آنچه که گمان می‌برند فراتر بنشان و آنچه را که نمی‌دانند بر من ببخش. خدا آنچه را بخواهد محو یا اثبات می‌کند و اصل کتاب نزد اوست. آیا ندیده‌اند که ما می‌آییم و از اطراف این زمین می‌گاهیم و خداست که حکم می‌کند. برای حکم او باز دارنده‌ای نیست (۱۳)

آگاهی و دانایی را به سوی تو فرود آوردیم تا مردم را به اذن پروردگارشان از تاریکیها به سوی روشنایی بیرون آوری، به سوی راه آن شکست ناپذیر ستوده. خدایی که آنچه در آسمانها و آنچه در زمین است از آن اوست. خدا هر که را بخواهد بی‌راه می‌گذارد و هر که را بخواهد هدایت می‌کند و اوست ارجمند حکیم.

مثل کسانی که به پروردگار خود ناباور شدند کردارهایشان به خاکستری می‌ماند که بادی تند در روزی طوفانی بر آن بوزد از آنچه به دست آورده‌اند هیچ نمی‌توانند برد. این است همان گمراهی دور و دراز.

آیا در نیافته‌ای که خدا آسمانها و زمین را به حق آفریده، اگر بخواهد شما را می‌برد و خلق تازه‌ای می‌آورد. و این بر خدا دشوار نیست.

کسانی که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند به محل آسایشهایی درآورده می‌شوند که از زیر آن جویبارها روان است که به اذن پروردگارشان در آنجا جاودانه به سر می‌برند و درودشان در آنجا سلام است. همانان که در دین قدرتمند و قویند. دارای دور اندیشی و عاقبت نگری همراه با نرمی و باوری همراه با یقین هستند. حریص بر علم آموزیند، علم را با حلم و میانه روی را با غنا می‌آمیزند. در عبادت خاشع اند و به دنبال مجاز در جستجوی هدایت و گریزان از طمع اند. با آنکه کارهای شایسته انجام می‌دهند ولی دلی لرزان و هراسان دارند.

آیا ندیدی خدا چگونه مثل زده؛ سخنی پاک که مانند درختی پاک است که ریشه‌اش استوار و شاخه‌اش در آسمان است. میوه‌اش را هر دم به اذن پروردگارش می‌دهد و خدا مثلها را

برای مردم می‌زند شاید که آنان پند گیرند. و مثل سخنی ناپاک چون درختی ناپاک است که از روی زمین کنده شده و قراری ندارد. خدا کسانی را که باور آورده‌اند در زندگی دنیا و در آخرت با سخن استوار ثابت می‌گرداند و ستمگران را بی‌راه می‌گذارد و خدا هر چه بخواهد انجام می‌دهد.

به آن بندگانم که باور آورده‌اند بگو بندگی را بر پا دارند و از آنچه به ایشان روزی داده‌ایم پنهان و آشکارا بخشش کنند پیش از آنکه روزی فرا رسد که در آن نه داد و ستدی باشد و نه دوستی.

خداست که آسمانها و زمین را آفرید و از آسمان آبی فرستاد و به وسیله آن از میوه‌ها برای شما روزی بیرون آورد و کشتی را برای شما رام گردانید تا به فرمان او در دریا روان شود و رودها را برای شما مسخر کرد. و خورشید و ماه را که پیوسته روانند برای شما رام گردانید و شب و روز را مسخر شما ساخت. و از هر چه از او خواستید به شما عطا کرد و اگر نعمت خدا را شماره کنید نمی‌توانید آن را به شمار درآوردید. قطعا انسان ستم پیشه ناسپاس است. و خدا را از آنچه ستمکاران می‌کنند غافل مپندار جز این نیست که آنان را برای روزی به تاخیر می‌اندازد که چشمها در آن خیره می‌شود. شتابان سر برداشته و چشم بر هم نمی‌زنند و دل‌هایشان تهی است. و مردم را از روزی که عذاب بر آنان می‌آید بترسان. پس آنان که ستم کرده‌اند می‌گویند: پروردگارا ما را تا چندی مهلت بخش تا دعوت تو را پاسخ گوییم و از فرستادگان پیروی کنیم. مگر شما پیش از این سوگند نمی‌خوردید که شما را فناپی نیست. و در سراهای کسانی که بر خود ستم روا داشتند سکونت گزیدید و برای شما آشکار گردید که با آنان چگونه معامله کردیم و مثلها برای شما زدیم. و به یقین آنان نیرنگ خود را به کار بردند و مکرشان با خداست هر چند از مکرشان کوهها از جای کنده می‌شد. پس مپندار که خدا وعده خود را به پیامبرانش خلاف می‌کند که خدا شکست ناپذیر انتقام گیرنده است.

این ابلاغی برای مردم است و بدان بیم یابند و بدانند که او معبودی یگانه است و تا صاحبان خرد پند گیرند. (۱۴)

بگذارشان تا بخورند و برخوردار شوند و آرزو سرگرمشان کند پس به زودی خواهند دانست. و هیچ شهری را هلاک نکردیم مگر اینکه برای آن اجلی معین بود. هیچ امتی از اجل خویش نه پیش می‌افتد و نه پس می‌ماند. و گفتند ای کسی که سخن خدا بر او نازل شده است به یقین تو دیوانه‌ای. اگر راست می‌گویی چرا فرشته‌ها را پیش ما نمی‌آوری؟ فرشتگان را جز به حق فرو نمی‌فرستیم و در آن هنگام دیگر مهلت نیابند.

بی‌تردید ما این سخن خدا را به تدریج نازل کرده‌ایم و قطعاً نگهبان آن خواهیم بود. و به یقین پیش از تو در گروه‌های پیشینیان فرستادیم. و هیچ پیامبری برایشان نیامد جز آنکه او را به مسخره می‌گرفتند. بدین گونه آن را در دل بزهکاران راه می‌دهیم. به او باور نمی‌آورند و راه پیشینیان پیوسته چنین بوده است. و اگر دری از آسمان بر آنان می‌گشودیم که همواره از آن بالا می‌رفتند قطعاً می‌گفتند در حقیقت ما چشم بندی شده‌ایم بلکه ما مردمی هستیم که افسون شده‌ایم. و به یقین ما در آسمان برجهایی قرار دادیم و آن را برای تماشاگران آراستیم. و آن را از هر فریبگر رانده شده‌ای حفظ کردیم مگر آن کس که دزدیده گوش فرا دهد که شهابی روشن او را دنبال می‌کند. و زمین را گسترانیدیم و در آن کوه‌های استوار افکندیم و از هر چیز سنجیده‌ای در آن رویانیدیم. و برای شما و هر کس که شما روزی دهنده او نیستید در آن وسایل زندگی قرار دادیم. و هیچ چیز نیست مگر آنکه گنجینه‌های آن نزد ماست و ما آن را جز به اندازه‌ای معین فرو نمی‌فرستیم. و بادها را باردارکننده فرستادیم و از آسمان آبی نازل کردیم پس شما را بدان سیراب نمودیم و شما خزانه‌دار آن نیستید. و بی‌تردید این ماییم که زنده می‌کنیم و می‌میرانیم و ما وارث هستیم. و به یقین پیشینیان شما را شناخته‌ایم و آیندگان را شناخته‌ایم. و مسلماً پروردگار توست که آنان را محشور خواهد کرد چرا که او حکیم داناست.

بی‌گمان پرهیزگاران در باغها و چشمه‌ساراند؛ با سلامت و ایمنی در آنجا داخل شوید. و آنچه کینه در سینه‌های آنان است برکنیم. برادرانه بر تختهایی روبروی یکدیگر نشسته‌اند. نه رنجی در آنجا به آنان می‌رسد و نه از آنجا بیرون رانده می‌شوند. همانان که شبهای حیاتشان را هراسان به سر می‌بردند و صبحها شادمان بر می‌خواستند. هراسان از غفلتی که ورزیده و شادمان از فضل و رحمتی که نصیب یافته بودند. اگر نفس آنان چیزی را ناخوش می‌داشت و بر او سرکشی می‌کرد آنان هم خواهش نفس را برآورده نمی‌کردند انهم به لطفی که در باورشان بر آنها عنایت شده بود.

به بندگان من خبر ده که منم آمرزنده مهربان. و اینکه عذاب من عذابی است دردناک. پس آنچه را بدان ماموری آشکار کن و از مشرکان روی برتاب که ما ریشخندگران را از تو برطرف خواهیم کرد. همانان که با خدا معبودی دیگر قرار می‌دهند. پس به زودی خواهند دانست. و قطعاً می‌دانیم که سینه تو از آنچه می‌گویند تنگ می‌شود. پس با ستایش پروردگارت تسبیح گوی و از سجده‌کنندگان باش. و پروردگارت را پرستش کن تا اینکه مرگ تو فرا رسد. (۱۵)

خداوند فرشتگان را با روح به فرمان خود بر هر کس از بندگانش که بخواهد نازل می‌کند که بیم دهید که معبودی جز من نیست پس از من پروا کنید. آسمانها و زمین را به حق آفریده است او فراتر است از آنچه شریک می‌گردانند. اوست کسی که از آسمان آبی فرود آورد که آشامیدنی شما از آن است و رویدنی که در آن می‌چرانید از آن است. به وسیله آن کشت و زیتون و درختان خرما و انگور و از هر گونه محصولات برای شما می‌روپاند. قطعا در اینها برای مردمی که اندیشه می‌کنند نشانه‌ای است. و شب و روز و خورشید و ماه را برای شما رام گردانید و ستارگان به فرمان او مسخر شده‌اند. مسلما در این برای مردمی که تعقل می‌کنند نشانه‌هاست. و آنچه را در زمین به رنگهای گوناگون برای شما پدید آورد. بی‌تردید در این برای مردمی که پند می‌گیرند نشانه‌ای است. و اوست کسی که دریا را مسخر گردانید تا از آن گوشت تازه بخورید و پیرایه‌ای که آن را می‌پوشید از آن بیرون آورید و کشتیها را در آن شکافنده می‌بینی و تا از فضل او بجوید و باشد که شما شکر گزایید. و در زمین کوههایی استوار افکند تا شما را نجنباند و رودها و راهها تا شما راه خود را پیدا کنید. و نشانه‌هایی، و آنان به وسیله ستاره راه‌یابی می‌کنند. پس آیا کسی که می‌آفریند چون کسی است که نمی‌آفریند؟ آیا پند نمی‌گیرید. و اگر نعمت خدا را شماره کنید آن را نمی‌توانید بشمارید قطعا خدا آمرزنده مهربان است. و خدا آنچه را که پنهان می‌دارید و آنچه را که آشکار می‌سازید می‌داند. و کسانی را که جز خدا می‌خوانند چیزی نمی‌آفرینند در حالی که خود آفریده می‌شوند. مردگان نه زندگان و نمی‌دانند کی برانگیخته خواهند شد.

معبود شما معبودی است یگانه پس کسانی که به آخرت باور ندارند دل‌هایشان انکارکننده است و خودشان متکبرند. به کسانی که تقوا پیشه کردند گفته شود پروردگارتان چه نازل کرد؟ می‌گویند: خوبی. برای کسانی که در این دنیا نیکی کردند نیکویی است و قطعا سرای آخرت بهتر است و چه نیکوست سرای پرهیزگاران. محل آسایشهای عدن که در آن داخل می‌شوند رودها از زیر آنها روان است در آنجا هر چه بخواهند برای آنان است. خدا این گونه پرهیزگاران را پاداش می‌دهد. همان کسانی که فرشتگان جانشان را در حالی که پاکند می‌ستانند می‌گویند: درود بر شما باد به آنچه انجام می‌دادید، به محل آسایش درآیید. شماها که روشنی چشمتان در چیزی بود که زوال نمی‌پذیرفت و بی میلی تان در هر آنچه که باقی نمی‌ماند. حلم را با علم و قول را با عمل در می‌آمیختید. آرزویتان را کوتاه، لغزشتان را اندک، قلبتان را خاشع و نفستان را قانع، و خوراکتان را کم، امرتان را آسان،

دینتان را محفوظ و شهوتتان را مرده و غیظتان را فرو نشانده بودید. به نیکیتان امید می رفت و از شرتان همه ایمن بودند. همانان که صبر نمودند و بر پروردگارشان توکل می کنند. و خدا فرمود دو معبود برای خود مگیرید جز این نیست که او خدایی یگانه است پس تنها از من بترسید. و آنچه در آسمانها و زمین است از آن اوست و آیین پایدار از آن اوست. پس آیا از غیر خدا پروا دارید؟ و هر نعمتی که دارید از خداست. سپس چون آسیبی به شما رسد به سوی او روی می آورید. و چون آن آسیب را از شما برطرف کرد آنگاه گروهی از شما به پروردگارشان شرک می ورزند تا آنچه را به ایشان عطا کرده ایم ناسپاسی کنند.

وصف زشت برای کسانی است که به آخرت باور ندارند و بهترین وصف از آن خداست و اوست ارجمند حکیم. و اگر خداوند مردم را به ستمشان مؤاخذه می کرد جنبنده ای بر روی زمین باقی نمی گذاشت لیکن آنان را تا وقتی معین بازپس می اندازد و چون اجلشان فرا رسد ساعتی آن را پس و پیش نمی توانند افکنند.

سوگند به خدا که به سوی امتهای پیش از تو فرستادیم. فریبگر اعمالشان را برایشان آراست و امروز سرپرستان هموست و برایشان عذابی دردناک است. و ما کتاب را بر تو نازل نکردیم مگر برای اینکه آنچه را در آن اختلاف کرده اند برای آنان توضیح دهی و برای مردمی که باور می آورند رهنمود و رحمتی است. و خدا از آسمان آبی فرود آورد و با آن زمین را پس از پژمردنش زنده گردانید قطعا در این برای مردمی که شنوایی دارند نشانه ای است. و در دامها قطعا برای شما عبرتی است از آنچه در شکم آنهاست از میان سرگین و خون شیری ناب به شما می نوشانیم که برای نوشندگان گواراست. و از میوه درختان خرما و انگور باده مستی بخش و خوراکی نیکو برای خود می گیرید قطعا در این برای مردمی که تعقل می کنند نشانه ای است. و پروردگار تو به زنبور عسل وحی کرد که از پاره ای کوهها و از برخی درختان و از آنچه داربست می کنند خانه هایی برای خود درست کن. سپس از همه میوه ها بخور و راههای پروردگارت را فرمانبردارانه بپوی. از درون آن شهدی که به رنگهای گوناگون است بیرون می آید در آن برای مردم درمانی است. راستی در این برای مردمی که تفکر می کنند نشانه است. و خدا برای شما از خودتان همسرانی قرار داد و از همسرانتان برای شما پسران و نوادگانی نهاد و از چیزهای پاکیزه به شما روزی بخشید. آیا به باطل باور می آورند و به نعمت خدا ناباوری می ورزند؟ و به جای خدا چیزهایی را می پرستند که در آسمانها و زمین به هیچ وجه اختیار روزی آنان را ندارند و توانایی ندارند. پس برای خدا مثل نزنید که خدا می داند و شما نمی دانید. و خدا شما را از شکم مادرانتان در حالی که چیزی

نمی‌دانستید بیرون آورد و برای شما گوش و چشمها و دلها قرار داد باشد که سپاسگزاری کنید. آیا به سوی پرندگانی که در فضای آسمان رام شده‌اند ننگریسته‌اند جز خدا کسی آنها را نگاه نمی‌دارد راستی در این برای مردمی که باور می‌آورند نشانه‌هایی است. و خدا برای شما خانه‌هایتان را مایه آرامش قرار داد و از پوست دامها برای شما خانه‌هایی نهاد که آن را در روز جابجا شدنشان و هنگام ماندنشان سبک می‌یابید و از پشمها و کرکها و موهای آنها - وسایل زندگی که تا چندی مورد استفاده است. و خدا از آنچه آفریده به سود شما سایه‌هایی فراهم آورده و از کوهها برای شما پناهگاه‌هایی قرار داده و برای شما تن‌پوشهایی مقرر کرده که شما را از گرما حفظ می‌کند و تن‌پوشهایی که شما را در جنگنان حمایت می‌نماید این گونه وی نعمتش را بر شما تمام می‌گرداند امید که شما گردن نهید. پس اگر رویگردان شوند بر تو فقط ابلاغ آشکار است. نعمت خدا را می‌شناسند اما باز هم منکر آن می‌شوند و بیشترشان ناباورند.

آنچه پیش شماست تمام می‌شود و آنچه پیش خداست پایدار است و قطعاً کسانی را که شکیبایی کردند به بهتر از آنچه عمل می‌کردند پاداش خواهیم داد. همانان که همواره اهل ذکر بودند لذا اگر در میان غافلان قرار می‌گرفتند در زمره ذاکران نوشته می‌شدند و اگر در بین ذاکران ورود میکردند از غافلان محسوب نمی‌شدند. هر کس از مرد یا زن کار شایسته کند و باورکننده باشد قطعاً او را با زندگی پاکیزه‌ای حیات بخشیم و مسلماً به آنان بهتر از آنچه انجام می‌دادند پاداش خواهیم داد.

پس چون سخن خدا را می‌خوانی از فریبگر مطرود به خدا پناه بر. چرا که او را بر کسانی که باور آورده‌اند و بر پروردگارشان توکل می‌کنند تسلطی نیست. تسلط او فقط بر کسانی است که وی را به سرپرستی برمی‌گیرند. بگو آن را روح القدس از طرف پروردگارت به حق فرود آورده تا کسانی را که باور آورده‌اند استوار گرداند و برای تسلیم شدگان هدایت و بشارتی است. با حکمت و اندرز نیکو به راه پروردگارت دعوت کن. در حقیقت پروردگار تو به کسی که از راه او منحرف شده دانتر و او به راه‌یافتگان دانتر است. و صبر کن و صبر تو جز به خدا نیست و بر آنان اندوه مخور و از آنچه نیرنگ می‌کنند دل تنگ مدار. در حقیقت خدا با کسانی است که پروا داشته‌اند و کسانی که آنها نیکوکارند. (۱۶)

قطعاً این سخن خدا که خود پایدارتر است راه می‌نماید و به آن باورکنندگانی که کارهای شایسته می‌کنند مژده می‌دهد که پاداشی بزرگ برایشان خواهد بود. و اینکه برای کسانی که به آخرت باور نمی‌آورند عذابی پر درد آماده کرده‌ایم. و انسان خیر را فرا می‌خواند بد را

می‌خواند و انسان همواره شتابزده است. و شب و روز را دو نشانه قرار دادیم نشانه شب را تیره‌گون و نشانه روز را روشنی بخش گردانیدیم تا فضلی از پروردگارتان بجویید و تا شماره سالها و حساب را بدانید و هر چیزی را به روشنی باز نمودیم.

هر کس خواهان زودگذر است به زودی هر که را خواهیم از آن می‌دهیم آنگاه محل پریشانی را که در آن خوار و رانده داخل خواهد شد برای او مقرر می‌داریم. و هر کس خواهان آخرت است و نهایت کوشش را برای آن بکند و باورکننده باشد آنانند که تلاش آنها مورد حق شناسی واقع خواهد شد. هر دو اینان و آنان را از عطای پروردگارت مدد می‌بخشیم و عطای پروردگارت منع نشده است.

ببین چگونه بعضی از آنان را بر بعضی دیگر برتری داده‌ایم و قطعا درجات آخرت و برتری آن بزرگتر و بیشتر است.

معبود دیگری با خدا قرار مده تا نکوهیده و وامانده بنشیند. و پروردگار تو مقرر کرد که جز او را مپرستید و به پدر و مادر احسان کنید. اگر یکی از آن دو یا هر دو در کنار تو به سالخوردگی رسیدند به آنها اوف مگو و به آنان پرخاش مکن و با آنها سخنی شایسته بگوی. و از سر مهربانی بال فروتنی بر آنان بگستر و بگو پروردگارا آن دو را رحمت کن چنانکه مرا در خردی پروردند.

پروردگار شما به آنچه در دل‌های خود دارید آگاه‌تر است. بی‌گمان پروردگار تو برای هر که بخواهد روزی را گشاده یا تنگ می‌گرداند در حقیقت او به بندگانش آگاه بیناست. و چیزی را که بدان علم نداری دنبال مکن زیرا گوش و چشم و قلب همه مورد پرسش واقع خواهند شد. و در زمین به نخوت گام برمداز چرا که هرگز زمین را نمی‌توانی شکافت و در بلندی به کوهها نمی‌توانی رسید.

خدا منزله است و از آنچه می‌گویند بسی والاتر است. آسمانهای هفتگانه و زمین و هر کس که در آنهاست او را تسبیح می‌گویند و هیچ چیز نیست مگر اینکه در حال ستایش تسبیح او می‌گوید ولی شما تسبیح آنها را در نمی‌یابید به راستی که او همواره بردبار آمرزنده است. و چون سخن خدا بخوانی میان تو و کسانی که به آخرت باور ندارند پرده‌ای پوشیده قرار می‌دهیم. و بر دل‌هایشان پوششها می‌نهیم تا آن را نفهمند و در گوش‌هایشان سنگینی و چون در سخن خدا پروردگار خود را به یگانگی یاد کنی با نفرت پشت می‌کنند. هنگامی که به سوی تو گوش فرا می‌دارند ما بهتر می‌دانیم به چه گوش می‌دهند و آنگاه که به نجوا می‌پردازند وقتی که ستمگران گویند جز مردی افسون شده را پیروی نمی‌کنید. ببین چگونه

برای تو مثلها زدند و گمراه شدند در نتیجه راه به جایی نمی‌توانند ببرند. و گفتند آیا وقتی استخوان و خاک شدیم به آفرینشی جدید برانگیخته می‌شویم؟ بگو سنگ باشی یا آهن، یا آفریده‌ای از آنچه در خاطر شما بزرگ می‌نماید. پس خواهند گفت: چه کسی ما را بازمی‌گرداند؟ بگو همان کس که نخستین بار شما را پدید آورد. سرهای خود را به طرف تو تکان می‌دهند و می‌گویند: آن کی خواهد بود؟ بگو شاید که نزدیک باشد. روزی که شما را فرا می‌خواند پس در حالی که او را ستایش می‌کنید اجابتش می‌نمایید و می‌پندارید که جز اندکی نمانده‌اید. و به بندگانم بگو آنچه را که بهتر است بگویند که فریبگر میانشان را به هم می‌زند زیرا فریبگر همواره برای انسان دشمنی آشکار است. پروردگار شما به شما داناتر است اگر بخواهد بر شما رحمت می‌آورد یا اگر بخواهد شما را عذاب می‌کند و تو را بر ایشان نگهبان نفرستاده‌ایم. و پروردگار تو به هر که در آسمانها و زمین است داناتر است. و بگو ستایش خدایی را که نه فرزندی گرفته و نه در جهانداری شریکی دارد و نه خوار بوده که دوستی داشته باشد و او را بسیار بزرگ شمار (۱۷)

ستایش خدایی را که این کتاب را بر بنده خود فرو فرستاد و هیچ گونه کژی در آن ننهاد. راست و درست تا از جانب خود به عذابی سخت بیم دهد و باورکنندگانی را که کارهای شایسته می‌کنند نوید بخشد که برای آنان پاداشی نیکوست. در حالی که جاودانه در آن ماندگار خواهند بود.

چون فراموش کردی پروردگارت را یاد کن و بگو امید که پروردگارم مرا به راهی که نزدیکتر از این به صواب است هدایت کند. نهان آسمانها و زمین به او اختصاص دارد و چه بینا و شنواست. و آنچه را که از کتاب پروردگارت به تو وحی شده است بخوان. کلمات او را تغییردهنده‌ای نیست و جز او هرگز پناهی نخواهی یافت. و با کسانی که پروردگارش را صبح و شام می‌خوانند - خشنودی او را می‌خواهند - شکیبایی پیشه کن و دو دیده‌ات را از آنان برمگیر که زبور زندگی دنیا را بخواهی و از آن کس که قلبش را از یاد خود غافل ساخته‌ایم و از هوس خود پیروی کرده و کارش بر زیاده‌روی است اطاعت مکن.

کسانی که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند ما پاداش کسی را که نیکوکاری کرده است تباه نمی‌کنیم. آنانند که محل آسایشهای عدن به ایشان اختصاص دارد که از زیر شان جویبارها روان است. در آنجا با دستبندهایی از طلا آراسته می‌شوند و جامه‌هایی سبز از پرنیان نازک و حریر ستبر می‌پوشند. در آنجا بر سریرها تکیه می‌زنند چه خوش پاداش و نیکو تکیه‌گاهی. همانان که از کسی که به او ظلم روا داشته بود در می‌گذشت و به کسی که

او را محروم گردانده بود عطا می کرد و با کسی که از او بریده بود می پیوست، سخن رکیک از دهانش دور و کلامش با مردمان نرم بود. زشتی او غایب بود و نیکی او حاضر. خیرش به مردم رو می کرد و شرش پشت می نمود. در زلزله ها و طوفانها، سنگین و پا برجا بود و در ناگواریها، صبور و در رفاه شکور.

برای آنان زندگی دنیا را مثل بزن که مانند آبی است که آن را از آسمان فرو فرستادیم سپس گیاه زمین با آن درآمیخت و خشک گردید که بادها پراکنده اش کردند و خداست که همواره بر هر چیزی تواناست. مال و پسران زیور زندگی دنیایند و نیکیهای ماندگار از نظر پاداش نزد پروردگارت بهتر و از نظر امید بهتر است.

بگو آیا شما را از زیناکارترین مردم آگاه گردانم؟ کسانی اند که کوشش شان در زندگی دنیا به هدر رفته و خود می پندارند که کار خوب انجام می دهند. آنان کسانی اند که آیات پروردگارشان و لقای او را انکار کردند در نتیجه اعمالشان تباه گردید.

بگو اگر دریا برای کلمات پروردگرم مرکب شود پیش از آنکه کلمات پروردگرم پایان پذیرد قطعاً دریا پایان می یابد هر چند نظیرش را به مدد بیاوریم. بگو من هم مثل شما بشری هستم و به من وحی می شود که خدای شما خدایی یگانه است، پس هر کس به لقای پروردگار خود امید دارد باید به کار شایسته بپردازد و هیچ کس را در پرستش پروردگارش شریک نسازد (۱۸)

جز به فرمان پروردگارت نازل نمی شویم. آنچه پیش روی ما و آنچه پشت سر ما و آنچه میان این دو است به او اختصاص دارد و پروردگارت هرگز فراموشکار نبوده است. پروردگار آسمانها و زمین و آنچه میان آن دو است. پس او را بپرست و در پرستش او شکیباش. آیا برای او همانمی می شناسی؟ و انسان می گوید: آیا وقتی بمیرم راستی زنده بیرون آورده می شوم؟ آیا انسان به یاد نمی آورد که ما او را قبلاً آفریده ایم و حال آنکه چیزی نبوده است. پس به پروردگارت سوگند که آنها را با شیاطین محشور خواهیم ساخت سپس در حالی که به زانو درآمده اند آنان را گرداگرد محل پریشانی حاضر خواهیم کرد. و خداوند کسانی را که هدایت یافته اند بر هدایتشان می افزاید و نیکیهای ماندگار نزد پروردگارت از حیث پاداش بهتر و خوش فرجام تر است. آیا دیدی آن کسی را که به آیات ما ناباوری ورزید و گفت: قطعاً به من مال و فرزند داده خواهد شد؟ آیا بر غیب آگاه شده یا از رحمان عهدی گرفته است؟ نه چنین است به زودی آنچه را می گوید می نویسیم و عذاب را برای او خواهیم افزود. و آنچه را می گوید از او به ارث می بریم و تنها به سوی ما خواهد آمد.

کسانی که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند به زودی رحمان برای آنان محبتی قرار می‌دهد. در حقیقت ما این را بر زبان تو آسان ساختیم تا پرهیزگاران را بدان نوید و مردم ستیزه‌جو را بدان بیم دهی. و چه بسیار نسلها که پیش از آنان هلاک کردیم. آیا کسی از آنان را می‌یابی یا صدایی از ایشان می‌شنوی (۱۹)

آنچه در آسمانها و آنچه در زمین و آنچه میان آن دو و آنچه زیر خاک است از آن خداست. و اگر سخن به آواز گویی او نهان و نهان‌تر را می‌داند. خدایی که جز او معبودی نیست. نامه‌ای نیکو به او اختصاص دارد. منم، من خدایی که جز من خدایی نیست. پس مرا پرستش کن و به یاد من بندگی برپا دار. در حقیقت عیان شدن پوشیده‌ها فرارسنده است می‌خواهم آن را پوشیده دارم تا هر کسی به آنچه می‌کوشد جزا یابد. پس هرگز نباید کسی که به آن باور ندارد و از هوس خویش پیروی کرده است تو را از آن باز دارد که هلاک خواهی شد. و به یقین من آمرزنده کسی هستم که پشیمانی کند و باور بیاورد و کار شایسته نماید و به راه راست راهسپر شود.

معبود شما تنها آن خدایی است که جز او معبودی نیست و دانش او همه چیز را در بر گرفته است.

آیا برای هدایتشان کافی نبود که چه نسلها را پیش از آنان نابود کردیم که در سراهای ایشان راه می‌روند. به راستی برای خردمندان در این نشانه‌هایی است. و اگر سخنی از پروردگارت پیشی نگرفته و موعدی معین مقرر نشده بود قطعاً لازم می‌آمد. پس بر آنچه می‌گویند شکبیا باش و پیش از بر آمدن آفتاب و قبل از فرو شدن آن با ستایش پروردگارت تسبیح گوی و برخی از ساعات شب و حوالی روز را به نیایش پرداز باشد که خوشنود گردی. و زنهار به سوی آنچه اصنافی از ایشان را از آن برخوردار کردیم - زیور زندگی دنیاست تا ایشان را در آن بیازماییم - دیدگان خود مدوز و روزی پروردگار تو بهتر و پایدارتر است. و کسان خود را به بندگی فرمان ده و خود بر آن شکبیا باش ما از تو جویای روزی نیستیم ما به تو روزی می‌دهیم و فرجام برای پرهیزگاری است. (۲۰)

در حقیقت ما کتابی به سوی شما نازل کردیم که یاد شما در آن است. آیا نمی‌اندیشید؟ و چه بسیار شهرها را که ستمکار بودند در هم شکستیم و پس از آنها قومی دیگر پدید آوردیم. پس چون عذاب ما را احساس کردند بناگاه از آن می‌گریختند. مگریزد و به سوی آنچه در آن متنعم بودید و سراهایتان بازگردید باشد که شما مورد پرسش قرار گیرید. گفتند: ای وای بر ما که ما واقعا ستمگر بودیم. سخنشان پیوسته همین بود تا آنان را دروشده بی‌جان

گردانیدیم. و آسمان و زمین و آنچه را که میان آن دو است به بازیچه نیافریدیم. اگر می‌خواستیم بازیچه‌ای بگیریم قطعاً آن را از پیش خود اختیار می‌کردیم. بلکه حق را بر باطل فرو می‌افکنیم پس آن را در هم می‌شکند و بناگاه آن نابود می‌گردد. وای بر شما از آنچه وصف می‌کنید. و هر که در آسمانها و زمین است برای اوست و کسانی که نزد اویند از پرستش وی تکبر نمی‌ورزند و درمانده نمی‌شوند. شبانه روز بی‌آنکه سستی ورزند نیایش می‌کنند. پس منزله است خدا پروردگار عرش از آنچه وصف می‌کنند. در آنچه انجام می‌دهد چون و چرا راه ندارد و آنان سؤال خواهند شد. آیا به جای او خدایانی برای خود گرفته‌اند؟ بگو براهنتان را بیاورید. این است یادنامه هر که با من است و یادنامه هر که پیش از من بوده بلکه بیشترشان حق را نمی‌شناسند و در نتیجه از آن رویگردانند. و پیش از تو هیچ پیامبری نفرستادیم مگر اینکه به او وحی کردیم که خدایی جز من نیست پس مرا پرستید.

آیا کسانی که ناباوری ورزیدند ندانستند که آسمانها و زمین هر دو به هم پیوسته بودند و ما آن دو را از هم جدا ساختیم و هر چیز زنده‌ای را از آب پدید آوردیم؟ آیا باور نمی‌آورند؟ و در زمین کوههایی استوار نهادیم تا مبدا آنان را بجنباند و در آن راههایی فراخ پدید آوردیم باشد که راه یابند. و آسمان را سقفی محفوظ قرار دادیم و آنان از نشانه‌های آن اعراض می‌کنند. و اوست آن کسی که شب و روز و خورشید و ماه را پدید آورده است هر کدام از این دو در مداری شناورند. و پیش از تو برای هیچ بشری جاودانگی قرار ندادیم. آیا اگر تو از دنیا بروی آنان جاویدانند؟ هر نفسی چشنده مرگ است و شما را از راه آزمایش به بد و نیک خواهیم آزمود و به سوی ما بازگردانیده می‌شوید. و کسانی که ناباور شدند چون تو را ببینند فقط به مسخرهات می‌گیرند. آیا این همان کس است که خدایانتان را یاد می‌کند؟ در حالی که آنان خود یاد رحمان را منکرند.

بگو چه کسی شما را شب و روز از رحمان حفظ می‌کند بلکه آنان از یاد پروردگارتان رویگردانند. آیا برای آنان خدایانی غیر از ماست که از ایشان حمایت کنند نه می‌توانند خود را یاری کنند و نه از جانب ما یاری شوند. بلکه اینها و پدرانشان را برخوردار کردیم تا عمرشان به درازا کشید. آیا نمی‌بینند که ما می‌آییم و زمین را از جوانب آن فرو می‌کاهیم؟ آیا باز هم آنان پیروزند؟ بگو من شما را فقط به وسیله وحی هشدار می‌دهم و چون کران بیم داده شوند دعوت را نمی‌شنوند. و اگر شمه‌ای از عذاب پروردگارت به آنان برسد خواهند گفت: ای وای بر ما که ستمکار بودیم.

در حقیقت به موسی و هارون تشخیص حق و باطل دادیم و برای پرهیزگاران روشنایی و اندرزی است؛ کسانی که از پروردگارشان در نهان می‌ترسند و از عیان شدن پوشیده‌ها هراسناکند. و این که آن را نازل کرده‌ایم پندی خجسته است. آیا باز هم آن را انکار می‌کنید؟ و در حقیقت پیش از آن به ابراهیم رشد اش را دادیم و ما به او دانا بودیم. و این چنین باورکنندگان را راهبر و راهنماییم، همانان که بر آنکه دوست نمی‌دارد ستم نمی‌کند و بخاطر کسی که دوست دارد مرتکب خطا نمی‌شود و پیش از آنکه بر او شاهد آورند به حق اعتراف می‌کند. آنچه را بدو بسپارند تباه نمی‌سازد و آنچه را ببادش آورند فراموش نمی‌نماید و کسی را به لقبهای زشت نمی‌خواند و همسایه را نمی‌آزارد.

گفتیم: ای آتش برای ابراهیم سرد و بی‌آسیب باش. و خواستند به او نیرنگی بزنند و آنان را زیناکرترین قرار دادیم. و اسحاق و یعقوب را افزون به او بخشودیم و همه را از شایستگان قرار دادیم. و آنان را پیشوایانی قرار دادیم که به فرمان ما هدایت می‌کردند و به ایشان انجام دادن کارهای نیک و برپاداشتن بندگی و دادن سهم محصول طبیعت را وحی کردیم و آنان پرستنده ما بودند. و به لوط حکمت و دانش عطا کردیم و او را از آن شهری که کارهای پلید می‌کردند نجات دادیم به راستی آنها گروه بد و منحرفی بودند. و او را در رحمت خویش داخل کردیم زیرا او از شایستگان بود. و نوح را آنگاه که پیش از آن ندا کرد پس ما او را اجابت کردیم و وی را با خانواده‌اش از بلای بزرگ رهانیدیم. و او را در برابر مردمی که نشانه‌های ما را به دروغ گرفته بودند پیروزی بخشیدیم چرا که آنان مردم بدی بودند. پس همه ایشان را غرق کردیم. و داوود و سلیمان را هنگامی که درباره آن کشتزار که گوسفندان مردم شب هنگام در آن چریده بودند داوری می‌کردند و شاهد داوری آنان بودیم. پس آن را به سلیمان فهمانیدیم و به هر یک حکمت و دانش عطا کردیم و کوهها را با داوود و پرندگان به نیایش واداشتیم و ما کننده بودیم. و ایوب را هنگامی که پروردگارش را ندا داد که به من آسیب رسیده است و تویی مهربانترین مهربانان. پس او را اجابت نمودیم و آسیب وارده بر او را برطرف کردیم و کسان او و نظیرشان را همراه با آنان به وی عطا کردیم. رحمتی از جانب ما و عبرتی برای عبادت‌کنندگان. و اسماعیل و ادریس و ذوالکفل را که همه از شکیبایان بودند. و آنان را در رحمت خود داخل نمودیم چرا که ایشان از شایستگان بودند. و ذوالنون را آنگاه که خشمگین رفت و پنداشت که ما هرگز بر او قدرتی نداریم تا در تاریکیها ندا درداد که معبودی جز تو نیست منزهی تو، راستی که من از ستمکاران بودم. پس او را برآورده کردیم و او را از اندوه رهانیدیم و باورکنندگان را چنین نجات می‌دهیم. و زکریا را

هنگامی که پروردگار خود را خواند. پس او را اجابت نمودیم و یحیی را بدو بخشیدیم و همسرش را برای او شایسته کردیم زیرا آنان در کارهای نیک شتاب می نمودند و ما را از روی رغبت و بیم می خواندند و در برابر ما فروتن بودند. و آن که خود را پاکدامن نگاه داشت و از روح خویش در او دمیدیم و او و پسرش را برای جهانیان آیتی قرار دادیم. این است امت شما که امتی یگانه است و منم پروردگار شما، پس مرا بپرستید. و در حقیقت در زبور پس از تورات نوشتیم که زمین را بندگان شایسته ما به ارث خواهند برد. به راستی در این برای مردم عبادت پیشه ابلاغی است. و تو را جز رحمتی برای جهانیان نفرستادیم. (۲۱)

برخی از مردم درباره خدا بدون هیچ علمی مجادله می کنند و از هر فریبگر سرکشی پیروی می نمایند. مقرر شده است که هر کس او را به دوستی گیرد قطعاً او وی را گمراه می سازد و به عذاب آتشش می کشاند. و از مردم کسی است که درباره خدا بدون هیچ دانش و بی هیچ رهنمود و کتاب روشنی به مجادله می پردازد، از سر نخوت تا از راه خدا گمراه کند. در این دنیا برای او رسوایی است. و از میان مردم کسی است که خدا را فقط بر یک حال می پرستد پس اگر خیری به او برسد بدان اطمینان یابد و چون بلایی بدو رسد روی برتابد، در دنیا و آخرت زیان دیده است این است همان زیان آشکار. به جای خدا چیزی را می خواند که نه زبانی به او می رساند و نه سودش می دهد این است همان گمراهی دور و دراز. کسی را می خواند که زیانش از سودش نزدیکتر است. وه چه بد مولایی و چه بد دمسازی.

بی گمان خدا کسانی را که گرویده و کارهای شایسته کرده اند به باغهایی درمی آورد که از زیر آن رودبارها روان است. خدا هر چه بخواهد انجام می دهد. هر که می پندارد که خدا او را در دنیا و آخرت هرگز یاری نخواهد کرد، تا طنابی به سوی سقف کشد سپس ببرد، آنگاه بنگرد که آیا نیرنگش چیزی را که مایه خشم او شده از میان خواهد برد. و بدین گونه آیاتی روشنگر نازل کردیم و خداست که هر که را بخواهد راه می نماید.

آیا ندانستی که خداست که هر کس در آسمانها و هر کس در زمین است و خورشید و ماه و ستارگان و کوهها و درختان و جنبندگان و بسیاری از مردم برای او سجده می کنند و بسیاری اند که عذاب بر آنان واجب شده است و هر که را خدا خوار کند او را گرمای دارنده ای نیست. چرا که خدا هر چه بخواهد انجام می دهد.

خدا کسانی را که باور آورده و کارهای شایسته کرده اند در باغهایی که از زیر آن نهرها روان است درمی آورد در آنجا با دستبندهایی از طلا و مروارید آراسته می شوند و لباسشان در آنجا از پرنیان است. و به گفتار پاک هدایت می شوند و به سوی راه ستوده هدایت می گردند. زیرا

که دیگران را بر مصائبشان سرکوفت نمی زدند و به باطل در نمی آمدند و از حق بدر نمی شدند.

خدای شما خدایی یگانه است. پس به او گردن نهید و فروتنان را بشارت ده. همانان که چون خدا یاد شود دلهایشان خشیت یابد و بر هر چه برسرشان آید صبر پیشه‌گانند و برپا دارندگان بندگیند و از آنچه روزیشان داده‌ایم بخشش می‌کنند. هم او که اگر خموش بماند خموشی اش او را محزون نمی کند و اگر بخندد، صدایش بلند نمی شود و اگر بر او ستم رود شکیبایی پیشه می کند تا خدا برایش انتقام کشد. خود از دست خویش به رنج است و اما مردم از او آسوده اند. خود را برای آخرتش به تعب انداخته اما مردم را از دست خویش آسوده نهاده است. اگر از کسی دوری می کند از سر زهد و نزهت است و اگر نزدیک می شود، از روی رفق و رحمت. دوری اش از سر کبر و خود بزرگ بینی نیست و نزدیکی اش از روی مکر و خدیعیت نه.

قطعا خداوند از کسانی که باور آورده‌اند دفاع می‌کند زیرا خدا هیچ خیانتکار ناسپاسی را دوست ندارد. همان کسانی که بناحق از خانه‌هایشان بیرون رانده شدند جز اینکه می‌گفتند پروردگار ما خداست. همان کسانی که چون در زمین به آنان توانایی دهیم بندگی برپا می‌دارند و سهم محصول طبیعت می‌دهند و به کارهای پسندیده وامی‌دارند و از کارهای ناپسند باز می‌دارند.

پیش از تو هیچ رسول و پیامبری را نفرستادیم جز اینکه هر گاه چیزی تلاوت می‌نمود فریبگر در تلاوتش القای می‌کرد پس خدا آنچه را فریبگر القا می‌کرد محو می‌گردانید سپس خدا آیات خود را استوار می‌ساخت و خدا دانای حکیم است. تا آنچه را که فریبگر القا می‌کند برای کسانی که در دلهایشان بیماری است و برای سنگدلان آزمایشی گرداند و ستمگران در ستم‌های بس دور و درازند. و تا آنان که دانش یافته‌اند بدانند که این حق است، از جانب پروردگار توست و بدان باور آورند و دلهایشان برای او خاضع گردد و به راستی خداوند کسانی را که باور آورده‌اند به سوی راهی راست راهبر است. آنان در باغهای پرناز و نعمت خواهند بود. و راستی که این خداست که بهترین روزی دهندگان است. آنان را به جایگاهی که آن را می‌پسندند در خواهد آورد و شک نیست که خداوند دانایی بردبار است. این بدان سبب است که خدا شب را در روز درمی‌آورد و روز را در شب درمی‌آورد و خداست که شنوای بیناست. این بدان سبب است که خدا خود حق است و آنچه به جای او می‌خوانند آن باطل است و این خداست که والا و بزرگ است.

آیا ندیده‌ای که خدا از آسمان آبی فرو فرستاد و زمین سرسبز گردید؟ آری خداست که دقیق و آگاه است. آنچه در آسمانها و آنچه در زمین است از آن اوست و در حقیقت این خداست که خود بی‌نیاز ستوده است. آیا ندیده‌ای که خدا آنچه را در زمین است به نفع شما رام گردانید و کشتیها در دریا به فرمان او روانند و آسمان را نگاه می‌دارد تا بر زمین فرو افتد مگر به اذن خودش. در حقیقت خداوند نسبت به مردم سخت رؤف و مهربان است. و اوست که شما را زندگی بخشید سپس شما را می‌میراند و باز زندگی می‌دهد حقا که انسان سخت ناسپاس است. آیا ندانسته‌ای که خداوند آنچه را در آسمان و زمین است می‌داند؟ اینها در کتابی است. قطعاً این بر خدا آسان است.

در حقیقت خداست که نیرومند شکست‌ناپذیر است. خدا از میان فرشتگان رسولانی برمی‌گزیند و نیز از میان مردم، بی‌گمان خدا شنوای بیناست. آنچه در دسترس آنان و آنچه پشت سرشان است می‌داند و کارها به خدا بازگردانیده می‌شود. ای کسانی که باور آورده‌اید رکوع و سجود کنید و پروردگارتان را بپرستید و کار خوب انجام دهید باشد که رستگار شوید. و در راه خدا چنانکه حق جهاد اوست جهاد کنید. اوست که شما را برگزیده و در راه و روش بر شما سختی قرار نداده است. آیین پدرتان ابراهیم، او بود که قبلاً شما را تسلیم شدگان مطلق نامید و در این، تا این پیامبر بر شما گواه باشد و شما بر مردم گواه باشید. پس بندگی را برپا دارید و سهم محصول طبیعت بدهید و به پناه خدا روید. او مولای شماست چه نیکو مولایی و چه نیکو یآوری (۲۲)

ای پیامبران از چیزهای پاکیزه بخورید و کار شایسته کنید که من به آنچه انجام می‌دهید دانایم. و در حقیقت این امت شماست که امتی یگانه است و من پروردگار شمایم پس از من پروا دارید. در حقیقت کسانی که از بیم پروردگارشان هراسانند. و کسانی که به نشانه‌های پروردگارشان باور می‌آورند. و آنان که به پروردگارشان شرک نمی‌آورند. و کسانی که آنچه را دادند می‌دهند در حالی که دل‌هایشان ترسان است که به سوی پروردگارشان بازخواهند گشت. آنانند که در کارهای نیک شتاب می‌ورزند و آنانند که در انجام آنها سبقت می‌جویند. و هیچ کس را جز به قدر توانش تکلیف نمی‌کنیم و نزد ما کتابی است که به حق سخن می‌گوید و آنان مورد ستم قرار نخواهند گرفت.

در حقیقت ناباوران رستگار نمی‌شوند. و بگو پروردگارا ببخشای و رحمت کن تو بهترین بخشایندگانی (۲۳)

کسانی که دوست دارند که زشتکاری در میان آنان که باور آورده‌اند شیوع پیدا کند برای آنان در دنیا و آخرت عذابی پر درد خواهد بود و خدا می‌داند و شما نمی‌دانید.

ای کسانی که باور آورده‌اید پای از پی گامهای فریبگر منهدید و هر کس پای بر جای گامهای فریبگر نهد او به زشتکاری و ناپسند وامی‌دارد و اگر فضل خدا و رحمتش بر شما نبود هرگز هیچ کس از شما پاک نمی‌شد ولی خداست که هر کس را بخواهد پاک می‌گرداند و خدا شنوای داناست. و سرمایه‌داران و فراخ‌دولتان شما نباید از دادن به خویشاوندان و تهیدستان و مهاجران راه خدا دریغ ورزند و باید عفو کنند و گذشت نمایند. مگر دوست ندارید که خدا بر شما ببخشايد و خدا آمرزنده مهربان است.

ای کسانی که باور آورده‌اید به خانه‌هایی که خانه‌های شما نیست داخل مشوید تا اجازه بگیرید و بر اهل آن سلام گوید. این برای شما بهتر است باشد که پند گیرید. و اگر کسی را در آن نیافتید پس داخل آن مشوید تا به شما اجازه داده شود و اگر به شما گفته شد برگردید برگردید که آن برای شما سزاوارتر است و خدا به آنچه انجام می‌دهید داناست. بر شما خطایی نیست که به خانه‌های غیرمسکونی که در آنها برای شما استفاده‌ای است داخل شوید و خدا آنچه را آشکار و آنچه را پنهان می‌دارید می‌داند.

به مردان با باور بگو دیده فرو نهند و پاکدامنی ورزند که این برای آنان پاکیزه‌تر است زیرا خدا به آنچه می‌کنند آگاه است. و به زنان با باور بگو دیدگان خود را فرو بندند و پاکدامنی ورزند و زیورهای خود را آشکار نگردانند مگر آنچه که طبعاً از آن پیداست و باید روسری خود را بر گردن خویش اندازند و زیورهایشان را جز برای شوهرانشان یا پدرانشان یا پسران شوهرانشان یا پسرانشان یا پسران شوهرانشان یا برادرانشان یا پسران برادرانشان یا پسران خواهرانشان یا زنان خود یا کنیزانشان یا خدمتکاران مرد که بی‌نیازند یا کودکانی که بر عورتهای زنان وقوف حاصل نکرده‌اند آشکار نکنند و پاهای خود را نکوبند تا آنچه از زینتشان نهفته می‌دارند معلوم گردد.

ای باورکنندگان همگی به درگاه خدا پشیمانی کنید امید که رستگار شوید. خدا نور آسمانها و زمین است مثل نور او چون چراغدانی است که در آن چراغی و آن چراغ در شیشه‌ای است آن شیشه گویی اختری درخشان است که از درخت خجسته زیتونی که نه شرقی است و نه غربی افروخته می‌شود نزدیک است که روغنش هر چند بدان آتشی نرسیده باشد روشنی بخشد، روشنی بر روی روشنی است. خدا هر که را بخواهد با نور خویش هدایت می‌کند و این مثلها را خدا برای مردم می‌زند و خدا به هر چیزی داناست.

آیا ندانسته‌ای که هر که در آسمانها و زمین است برای خدا تسبیح می‌گویند و پرندگان در حالی که در آسمان پر گشوده‌اند همه ستایش و نیایش خود را می‌دانند و خدا به آنچه می‌کنند داناست. و فرمانروایی آسمانها و زمین از آن خداست و بازگشت به سوی خداست.

آیا ندانسته‌ای که خدا ابر را به آرامی می‌راند سپس میان آن پیوند می‌دهد آنگاه آن را متراکم می‌سازد پس دانه‌های باران را می‌بینی که از خلال آن بیرون می‌آید و از آسمان از کوههایی که در آنجاست تگرگی فرو می‌ریزد و هر که را بخواهد بدان گزند می‌رساند و آن را از هر که بخواهد باز می‌دارد نزدیک است روشنی برقش چشمها را ببرد.

خداست که شب و روز را با هم جابجا می‌کند قطعا در این برای دیده‌وران عبرتی است. و خداست که هر جنبنده‌ای را از آبی آفرید پس پاره‌ای از آنها بر روی شکم راه می‌روند و پاره‌ای از آنها بر روی دو پا و بعضی از آنها بر روی چهار راه می‌روند. خدا هر چه بخواهد می‌آفریند. در حقیقت خدا بر هر چیزی تواناست. قطعا آیاتی روشنگر فرود آورده‌ایم و خدا هر که را بخواهد به راه راست هدایت می‌کند.

خدا به کسانی از شما که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند وعده داده است که حتما آنان را در این سرزمین جانشین قرار دهد همان گونه که کسانی را که پیش از آنان بودند جانشین قرار داد و آن راه و روشی را که برایشان پسندیده است به سودشان مستقر کند و بیمشان را به ایمنی مبدل گرداند تا مرا عبادت کنند و چیزی را با من شریک نگردانند و هر کس پس از آن به ناباوری گراید آنانند که نافرمانند. و بندگی را برپا کنید و سهم محصول طبیعت را بدهید و پیامبر را فرمان برید تا مورد رحمت قرار گیرید. و مپندار کسانی که ناباوری ورزیدند در زمین درمانده می‌کنند جایگاهشان در آتش است و چه بد بازگشتگاهی است.

هشدار که آنچه در آسمانها و زمین است از آن خداست به یقین آنچه را که بر آنید می‌داند و روزی که به سوی او بازگردانیده می‌شوند آنان را آنچه انجام داده‌اند خبر می‌دهد و خدا به هر چیزی داناست. (۲۴)

بزرگ است کسی که بر بنده خود تشخیص حق و باطل را نازل فرمود تا برای جهانیان هشداردهنده‌ای باشد. همان کس که فرمانروایی آسمانها و زمین از آن اوست و فرزندی اختیار نکرده و برای او شریکی در فرمانروایی نبوده است و هر چیزی را آفریده و بدان گونه که درخور آن بوده اندازه‌گیری کرده است.

آیا آن کس که هوای خود را معبود خویش گرفته است دیدی؟ آیا ضامن او باشی؟ یا گمان داری که بیشترشان می‌شنوند؟ یا می‌اندیشند؟ آنان جز مانند ستوران نیستند بلکه گمراه‌ترند.

آیا ندیده‌ای که پروردگارت چگونه سایه را گسترده است و اگر می‌خواست آن را ساکن قرار می‌داد آنگاه خورشید را بر آن دلیل گردانیدیم. سپس آن را اندک اندک به سوی خود بازمی‌گیریم. و اوست کسی که شب را برای شما پوششی قرار داد و خواب را آرامشی و روز را زمان برخاستن گردانید. و اوست آن کس که بادها را نویدی پیشاپیش رحمت خویش فرستاد و از آسمان آبی پاک فرود آوردیم تا به وسیله آن سرزمینی پژمرده را زنده گردانیم و آن را به آنچه خلق کرده‌ایم از دامها و انسانهای بسیار بنوشانیم. و قطعاً آن را میان آنان گوناگون ساختیم تا توجه پیدا کنند و بیشتر مردم جز ناسپاسی نخواستند. و اگر می‌خواستیم قطعاً در هر شهری هشداردهنده‌ای برمی‌انگیختیم. پس از ناباوران اطاعت مکن و با سخن خدا با آنان به جهادی بزرگ پرداز. و اوست کسی که دو دریا را موج‌زنان به سوی هم روان کرد این یکی شیرین گوارا و آن یکی شور تلخ است و میان آن دو مانع و حریمی استوار قرار داد. و بر آن زنده که نمی‌میرد توکل کن و به ستایش او تسبیح گوی و همین بس که او به خطاهای بندگانش آگاه است. همان کسی که آسمانها و زمین و آنچه را که میان آن دو است در شش روز آفرید، آنگاه بر عرش استیلا یافت، رحمتگر عام، در باره وی از خبرهای بپرس.

بزرگوار است آن کسی که در آسمان برجهایی نهاد و در آن چراغ و ماهی نوربخش قرار داد. و اوست کسی که برای هر کس که بخوهد عبرت گیرد یا بخوهد سپاسگزاری نماید شب و روز را جانشین یکدیگر گردانید. و بندگان خدای رحمان کسانی‌اند که روی زمین به نرمی گام برمی‌دارند و چون نادانان ایشان را طرف خطاب قرار دهند به ملایمت پاسخ می‌دهند. و آنانند که در حال سجده یا ایستاده شب را به روز می‌آورند. و کسانی‌اند که می‌گویند: پروردگارا عذاب محل پریشانی را از ما بازگردان که عذابش سخت و دایمی است. و در حقیقت آن بد قرارگاه و جایگاهی است. و کسانی‌اند که چون بخشش کنند نه ولخرجی می‌کنند و نه تنگ می‌گیرند و میان این دو حد وسط را برمی‌گزینند. و کسانی‌اند که با خدا معبودی دیگر نمی‌خوانند و کسی را که خدا منع کرده است جز به حق نمی‌کشند و زنا نمی‌کنند. و کسانی‌اند که گواهی دروغ نمی‌دهند و چون بر لغو بگذرند با بزرگواری می‌گذرند. و کسانی‌اند که چون به آیات پروردگارشان تذکر داده شوند کر و کور روی آن

نمی‌افتند. و کسانی‌اند که می‌گویند: پروردگارا به ما از همسران و فرزندانمان آن ده که مایه روشنی چشمان باشد و ما را پیشوای پرهیزگاران گردان. اینانند که به پاس آنکه صبر کردند غرفه پاداش خواهند یافت و در آنجا با سلام و درود مواجه خواهند شد. در آنجا جاودانه خواهند ماند، چه خوش قرارگاه و مقامی. (۲۵)

شاید تو از اینکه باور نمی‌آورند جان خود را تباه سازی. مگر در زمین ننگریسته‌اند که چه قدر در آن از هر گونه جفتهای زیبا رویانیده‌ایم.

ما موسی و همه کسانی را که همراه او بودند نجات دادیم آنکه دیگران را غرق کردیم. مسلما در این عبرتی بود و بیشترشان باورآورنده نبودند. و بر آنان گزارش ابراهیم را بخوان. حقا در این عبرتی است و بیشترشان باورکننده نبودند.

قوم نوح پیامبران را تکذیب کردند. پس او و هر که را در آن کشتی آکنده با او بود رهانیدیم آنکه باقی‌ماندگان را غرق کردیم. قطعا در این عبرتی بود و بیشترشان باورآورنده نبودند. عادیان پیامبران را تکذیب کردند و هلاکشان کردیم. قطعا در این عبرتی بود و بیشترشان باورآورنده نبودند.

ثمودیان پیامبران را تکذیب کردند آنکه آنان را عذاب فرو گرفت. قطعا در این عبرتی است و بیشترشان باورآورنده نبودند.

قوم لوط فرستادگان را تکذیب کردند پس او و کسانش را همگی رهانیدیم جز پیرزنی که از باقی‌ماندگان بود سپس دیگران را سخت هلاک کردیم و بر آنان بارانی فرو ریختیم و چه بد بود باران بیم‌داده‌شدگان. قطعا در این عبرتی است و بیشترشان باورآورنده نبودند.

اصحاب ایکه فرستادگان را تکذیب کردند و عذاب روز ابر آنان را فرو گرفت. به راستی آن عذاب روزی هولناک بود. قطعا در این عبرتی است و بیشترشان باور آورنده نبودن. و در حقیقت پروردگار تو همان شکست‌ناپذیر مهربان است. و راستی که این وحی پروردگار جهانیان است. روح الامین آن را بر دلت نازل کرد تا از هشداردهندگان باشی، به زبان روشن، و آن در کتابهای پیشینیان آمده است. آیا برای آنان این خود دلیلی روشن نیست که علمای بنی‌اسرائیل از آن اطلاع دارند؟ این گونه در دل‌های خطاکاران راه می‌دهیم که به آن نگرند تا عذاب پردرد را ببینند که به طور ناگهانی در حالی که بی‌خبرند بدیشان برسد و بگویند آیا مهلت خواهیم یافت؟ پس آیا عذاب ما را به شتاب می‌خواهند. مگر نمی‌دانی که اگر سالها آنان را برخوردار کنیم و نگاه آنچه که بیم داده می‌شوند بدیشان برسد آنچه از آن برخوردار می‌شدند به کارشان نمی‌آید.

پس با خدا خدای دیگر مخوان که از عذاب‌شدگان خواهی شد و خویشان نزدیک را هشدار ده و برای آن باورکنندگانی که تو را پیروی کرده‌اند بال خود را فرو گستر و اگر تو را نافرمانی کردند بگو من از آنچه می‌کنید بیزارم و بر عزیز مهربان توکل کن. آن کس که چون برمی‌خیزی تو را می‌بیند و حرکت تو را در میان سجده‌کنندگان. او همان شنوای داناست. آیا شما را خبر دهم که شیاطین بر چه کسی فرود می‌آیند. بر هر دروغزن خطاکاری فرود می‌آیند که گوش فرا می‌دارند و بیشترشان دروغ‌گویند. و شاعران را گمراهان پیروی می‌کنند. آیا ندیده‌ای که آنان در هر وادی سرگردانند و آنانند که چیزهایی می‌گویند که انجام نمی‌دهند مگر کسانی که باور آورده و کارهای شایسته کرده و خدا را بسیار به یاد آورده و پس از آنکه مورد ستم قرار گرفته‌اند یاری خواسته‌اند و کسانی که ستم کرده‌اند به زودی خواهند دانست به کدام بازگشتگاه برواهند گشت. (۲۶)

این است آیات سخن خدا و کتابی روشن‌گر که هدایت و بشارت برای باورکنندگان است. همانان که بندگی برپا می‌دارند و سهم محصول طبیعت می‌دهند و خود به آخرت یقین دارند. کسانی که به آخرت باور ندارند کردارهایشان را در نظرشان بیاراستیم تا سرگشته بمانند. هنگامی که آیات روشن‌گر ما به سویشان آمد گفتند: این سحری آشکار است. و با آنکه دل‌هایشان بدان یقین داشت از روی ظلم و تکبر آن را انکار کردند پس بین فرجام فسادگران چگونه بود.

بلقیس گفت: پروردگارا من به خود ستم کردم و با سلیمان در برابر خدا پروردگار جهانیان تسلیم شدم.

قوم صالح گفتند: با یکدیگر سوگند بخورید که حتما به صالح و کسانش شبیخون می‌زنیم سپس به ولی او خواهیم گفت ما در محل قتل کسانش حاضر نبودیم و ما قطعاً راست می‌گوییم. و دست به نیرنگ زدند و دست به نیرنگ زدیم و خبر نداشتند. پس بنگر که فرجام نیرنگشان چگونه بود. ما آنان و قومشان را همگی هلاک کردیم و این خانه‌های خالی آنهاست به بیدادی که کرده‌اند قطعاً در این برای مردمی که می‌دانند عبرتی خواهد بود. و کسانی را که باور آورده و تقوا پیشه کرده بودند رهانیدیم.

لوط و خانواده‌اش را نجات دادیم جز زنش را که مقدر کردیم از باقی ماندگان باشد و بارانی بر ایشان فرو باریدیم و باران هشدار داده شدگان چه بد بارانی بود.

بگو سپاس برای خداست و درود بر آن بندگان که برگزیده است آیا خدا بهترست یا آنچه شریک می‌گردانند؟ یا آن کس که آسمانها و زمین را خلق کرد و برای شما آبی از آسمان

فرود آورد پس به وسیله آن باغهای بهجت انگیز رویانیدیم. کار شما نبود که درختانش را برویانید. آیا معبودی با خداست بلکه آنان قومی منحرفند؟ یا آن کس که زمین را قرارگاهی ساخت و در آن رودها پدید آورد و برای آن کوهها را قرار داد و میان دو دریا برزخی گذاشت آیا معبودی با خداست؟ بلکه بیشترشان نمی‌دانند. یا آن کس که درمانده را چون وی را بخواند اجابت می‌کند و گرفتاری را برطرف می‌گرداند و شما را جانشینان این زمین قرار می‌دهد آیا معبودی با خداست؟ چه کم پند می‌پذیرید. یا آن کس که شما را در تاریکیهای خشکی و دریا راه می‌نماید و آن کس که بادها را پیشاپیش رحمتش بشارتگر می‌فرستد. آیا معبودی با خداست؟ خدا برتر است از آنچه شریک می‌گردانند. یا آن کس که خلق را آغاز می‌کند و سپس آن را باز می‌آورد و آن کس که از آسمان و زمین به شما روزی می‌دهد. آیا معبودی با خداست؟ بگو اگر راست می‌گویید برهان خویش را بیاورید. بگو هر که در آسمانها و زمین است جز خدا غیب را نمی‌شناسند و نمی‌دانند کی برانگیخته خواهند شد. بلکه علم آنان درباره آخرت ناکافیست بلکه ایشان درباره آن تردید دارند، بلکه آنان در مورد آن کوردلند. و کسانی که ناباوری ورزیدند گفتند: آیا وقتی ما و پدرانمان خاک شدیم آیا حتما بیرون آورده می‌شویم؟ در حقیقت این را به ما و پدرانمان قبلا وعده داده‌اند این جز افسانه‌های پیشینیان نیست.

بگو در زمین بگردید و بنگرید فرجام گنه‌پیشگان چگونه بوده است. و بر آنان غم مخور و از آنچه مکر می‌کنند تنگدل مباش. و در حقیقت پروردگار تو آنچه را در سینه‌هایشان نهفته و آنچه را آشکار می‌دارند نیک می‌داند. و هیچ پنهانی در آسمان و زمین نیست مگر اینکه در کتابی روشن است. آیا ندیده‌اند که ما شب را قرار داده‌ایم تا در آن بیاسایند و روز را روشنی بخش.

من مامورم که تنها پروردگار این شهر را که آن را مقدس شمرده و هر چیزی از آن اوست پرستش کنم و مامورم که از تسلیم شدگان مطلق باشم. و اینکه سخن خدا را بخوانم پس هر که راه یابد تنها به سود خود راه یافته است و هر که گمراه شود بگو من فقط از هشداردهندگانم و بگو ستایش از آن خداست به زودی آیاتش را به شما نشان خواهد داد و آن را خواهید شناخت و پروردگار تو از آنچه می‌کنید غافل نیست (۲۷)

بخشی از گزارش موسی و فرعون را برای مردمی که باور می‌آورند به درستی بر تو می‌خوانیم. فرعون در سرزمین سر برافراشت و مردم آن را طبقه طبقه ساخت طبقه‌ای از آنان را زبون می‌داشت پسرانشان را سر می‌برید و زنانشان را زنده بر جای می‌گذاشت که وی از فسادکاران

بود و خواستیم بر کسانی که در آن سرزمین فرو دست شده بودند منت نهیم و آنان را پیشوایان گردانیم و ایشان را وارث کنیم و در زمین قدرشان دهیم. فرعون و سپاهیان در آن سرزمین به ناحق سرکشی کردند و پنداشتند که به سوی ما بازگردانیده نمی‌شوند تا او و سپاهیان را فرو گرفتیم و آنان را در دریا افکندیم. بنگر که فرجام کار ستمکاران چگونه بود.

پس اگر تو را اجابت نکردند بدان که فقط هوسهای خود را پیروی می‌کنند و کیست گمراه‌تر از آنکه بی‌راهنمایی خدا از هوش پیروی کند بی‌تردید خدا مردم ستمگر را راهنمایی نمی‌کند. و به راستی این گفتار را برای آنان پی در پی و به هم پیوسته نازل ساختیم امید که آنان پند پذیرند. کسانی که قبل از آن کتاب به ایشان داده‌ایم آنان می‌گروند و چون بر ایشان فرو خوانده می‌شود می‌گویند بدان باور آوردیم که آن درست است از طرف پروردگار ماست ما پیش از آن از تسلیم شوندگان بودیم. آنانند که به آنکه صبر کردند و بدی را با نیکی دفع می‌نمایند و از آنچه روزی شان داده‌ایم بخشش می‌کنند دو بار پاداش خواهند یافت. و چون لغوی بشنوند از آن روی برمی‌تابند و می‌گویند کردارهای ما از آن ما و کردارهای شما از آن شماست سلام بر شما، جویای نادانان نیستیم.

در حقیقت تو هر که را دوست داری نمی‌توانی راهنمایی کنی لیکن خداست که هر که را خواهد راهنمایی می‌کند و او به راه‌یافتگان داناتر است.

آیا کسی که وعده نیکو به او داده‌ایم و او به آن خواهد رسید مانند کسی است که از کالای زندگی دنیا بهره‌مندش گردانیده‌ایم؟

قارون از قوم موسی بود و بر آنان ستم کرد و از گنجینه‌ها آن قدر به او داده بودیم که کلیدهای آنها بر گروه نیرومندی سنگین می‌آمد آنگاه که قوم وی بدو گفتند شادی مکن که خدا شادی کنندگان را دوست نمی‌دارد. و با آنچه خدایت داده سرای آخرت را بجوی و سهم خود را از دنیا فراموش مکن و همچنانکه خدا به تو نیکی کرده نیکی کن و در زمین فساد مجوی که خدا فسادگران را دوست نمی‌دارد. گفت: من اینها را در نتیجه دانش خود یافته‌ام.

آیا وی ندانست که خدا نسلهایی را پیش از او نابود کرد که از او نیرومندتر و مال‌اندوزتر بودند. پس با کوبه خود بر قومش نمایان شد کسانی که خواستار زندگی دنیا بودند گفتند: ای کاش مثل آنچه به قارون داده شده به ما داده می‌شد واقعا او بهره بزرگی دارد. و کسانی که دانش یافته بودند گفتند: وای بر شما برای کسی که گرویده و کار شایسته کرده پاداش خدا بهتر است و جز شکیبایان آن را نیابد. آنگاه با خانه‌اش در زمین فرو بردیم و گروهی

نداشت که در برابر خدا او را یاری کنند و نتوانست از خود دفاع کند و همان کسانی که دیروز آرزو داشتند به جای او باشند صبح می‌گفتند: وای مثل اینکه خدا روزی را برای هر کس از بندگانش که بخواهد گشاده یا تنگ می‌گرداند و اگر خدا بر ما منت نهناده بود ما را به زمین فرو برده بود. وای گویی که ناباوران رستگار نمی‌گردند.

بگو پروردگارم بهتر می‌داند چه کس هدایت آورده و چه کس در گمراهی آشکاری است. و تو امیدوار نبودی که بر تو کتاب القا شود بلکه این رحمتی از پروردگار تو بود پس نباید تو را از آیات خدا بعد از آنکه بر تو نازل شده است باز دارند و به سوی پروردگارت دعوت کن و زنهار از مشرکان مباش و با خدا معبودی دیگر مخوان. خدایی جز او نیست جز ذات او همه چیز نابود شونده است فرمان از آن اوست و به سوی او بازگردانیده می‌شوید (۲۸)

آیا مردم پنداشتند که تا گفتند باور آوردیم رها می‌شوند و مورد آزمایش قرار نمی‌گیرند. و به یقین کسانی را که پیش از اینان بودند آزمودیم تا خدا آنان را که راست گفته‌اند معلوم دارد و دروغگویان را معلوم دارد.

آیا کسانی که کارهای بد می‌کنند می‌پندارند که بر ما پیشی خواهند جست؟ چه بد داوری می‌کنند.

کسی که به دیدار خدا امید دارد اجل خدا آمدنی است و اوست شنوای دانا. و هر که بکوشد تنها برای خود می‌کوشد زیرا خدا از جهانیان سخت بی‌نیاز است. و کسانی که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند قطعاً خطاهایشان را از آنان می‌زداییم و بهتر از آنچه می‌کردند پاداششان می‌دهیم. و به انسان سفارش کردیم که به پدر و مادر خود نیکی کند و اگر آنها با تو درکوشند تا چیزی را که بدان علم نداری با من شریک گردانی از ایشان اطاعت مکن. و قطعاً خدا کسانی را که باور آورده‌اند می‌شناسد و یقیناً منافقان را می‌شناسد.

در حقیقت کسانی را که جز خدا می‌پرستید اختیار روزی شما را در دست ندارند پس روزی را پیش خدا بجوید و او را بپرستید و وی را سپاس گوید که به سوی او بازگردانیده می‌شوید. و اگر تکذیب کنید قطعاً امتهای پیش از شما تکذیب کردند و بر پیامبر جز ابلاغ آشکار نیست.

آیا ندیده‌اند که خدا چگونه آفرینش را آغاز می‌کند سپس آن را باز می‌گرداند؟ در حقیقت این بر خدا آسان است.

بگو در زمین بگردید و بنگرید چگونه آفرینش را آغاز کرده است سپس خداست که نشاه آخرت را پدید می‌آورد، خداست که بر هر چیزی تواناست هر که را بخواهد عذاب و هر که را

بخواهد رحمت می‌کند و به سوی او بازگردانیده می‌شوید. و شما نه در زمین و نه در آسمان درمانده‌کننده نیستید و جز خدا برای شما یار و یآوری نیست.

داستان کسانی که غیر از خدا دوستانی اختیار کرده‌اند همچون عنکبوت است که خانه‌ای برای خویش ساخته و در حقیقت اگر می‌دانستند سست‌ترین خانه‌ها همان خانه عنکبوت است. خدا می‌داند هر آنچه را که جز او می‌خوانند و هم اوست شکست‌ناپذیر سنجیده‌کار. و این مثل‌ها را برای مردم می‌زنیم و جز دانشوران آنها را درنیابند.

خداوند آسمانها و زمین را به حق آفرید قطعا در این برای باورکنندگان عبرتی است. آنچه از کتاب به سوی تو وحی شده است بخوان و بندگی را برپا دار که بندگی از کار زشت و ناپسند باز می‌دارد و قطعا یاد خدا بالاتر است و خدا می‌داند چه می‌کنید. و با اهل کتاب جز به روشی که بهتر است مجادله نکنید مگر کسانی از آنان که ستم کرده‌اند و بگویید به آنچه به سوی ما نازل شده و به سوی شما نازل گردیده باور آوردیم و خدای ما و خدای شما یکی است و ما تسلیم اویم. و همچنین ما سخن خدا را بر تو نازل کردیم پس آنان که بدیشان کتاب داده‌ایم بدان باور می‌آورند و از میان اینان کسانی‌اند که به آن می‌گروند و جز ناباوران آیات ما را انکار نمی‌کند. و تو هیچ کتابی را پیش از این نمی‌خواندی و با دست خود نمی‌نوشتی و گر نه باطل اندیشان قطعا به شک می‌افتادند. بلکه آیاتی روشن در سینه‌های کسانی است که علم یافته‌اند و جز ستمگران منکر آیات ما نمی‌شوند. و گفتند: چرا بر او از جانب پروردگارش نشانه‌هایی نازل نشده است؟ بگو آن نشانه‌ها پیش خداست و من تنها هشدار دهنده‌ای آشکارم.

در حقیقت در این برای مردمی که باور دارند رحمت و یادآوری است. بگو کافی است خدا میان من و شما شاهد باشد آنچه را که در آسمانها و زمین است می‌داند.

ای بندگان من که باور آورده‌اید زمین من فراخ است، تنها مرا بپرستید. هر نفسی چشونده مرگ است آنگاه به سوی ما بازگردانیده خواهید شد. و کسانی که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند قطعا آنان را در غرفه‌هایی از محل آسایش جای می‌دهیم که از زیر آنها جویها روان است جاودان در آنجا خواهند بود. چه نیکوست پاداش عمل‌کنندگان. همان کسانی که شکیبایی ورزیده و بر پروردگارشان توکل نموده‌اند.

این زندگی دنیا جز سرگرمی و بازیچه نیست و زندگی حقیقی همانا سرای آخرت است ای کاش می‌دانستند. و کسانی که در راه ما کوشیده‌اند به یقین راه‌های خود را بر آنان می‌نماییم و در حقیقت خدا با نیکوکاران است (۲۹)

کار در گذشته و آینده از آن خداست و در آن روز است که باورکنندگان از یاری خدا شاد می‌گردند. هر که را بخواهد یاری می‌کند. وعده خداست، خدا وعده‌اش را خلاف نمی‌کند ولی بیشتر مردم نمی‌دانند. از زندگی دنیا ظاهری را می‌شناسند و حال آنکه از آخرت غافلند. آیا در خودشان به تفکر نپرداخته‌اند؟ خداوند آسمانها و زمین و آنچه را که میان آن دو است جز به حق و تا هنگامی معین نیافریده است و بسیاری از مردم لقای پروردگارش را سخت منکرند. آیا در زمین نگردیده‌اند تا ببینند فرجام کسانی که پیش از آنان بودند چگونه بوده است؟ آنها بس نیرومندتر از ایشان بودند. خداست که آفرینش را آغاز و سپس آن را تجدید می‌کند. پس خدا را تسبیح گوئید آنگاه که به عصر درمی‌آیید و آنگاه که به بامداد درمی‌شوید. و ستایش از آن اوست در آسمانها و زمین و شامگاهان و وقتی که به نیمروز می‌رسید. زنده را از مرده بیرون می‌آورد و مرده را از زنده بیرون می‌آورد و زمین را بعد از مرگش زنده می‌سازد و بدین گونه بیرون آورده می‌شوید. و از نشانه‌های او این است که شما را از خاک آفرید پس بناگاه شما بشری هر سو پراکنده شدید. و از نشانه‌های او اینکه از خودتان همسرانی برای شما آفرید تا بدانها آرام گیرید و میانتان دوستی و رحمت نهاد. و از نشانه‌های او آفرینش آسمانها و زمین و اختلاف زبانهای شما و رنگهای شماست. و از نشانه‌های او خواب شما در شب و روز و جستجوی شما از فزون‌بخشی اوست. و از نشانه‌های او برق را برای شما بیم‌آور و امیدبخش می‌نمایند و از آسمان به تدریج آبی فرو می‌فرستد که به وسیله آن زمین را پس از مرگش زنده می‌گرداند. و از نشانه‌های او این است که آسمان و زمین به فرمانش برپایند پس چون شما را با یک بار خواندن فرا خواند بناگاه خارج می‌شوید. و هر که در آسمانها و زمین است از آن اوست همه او را گردن نهاده‌اند. و اوست آن کس که آفرینش را آغاز می‌کند و باز آن را تجدید می‌نماید و این بر او آسانتر است و در آسمانها و زمین نمونه والا از آن اوست و اوست شکست ناپذیر سنجیده‌کار. پس روی خود را با گرایش تمام به حق به سوی این راه و روش کن با همان سرشتی که خدا مردم را بر آن سرشته است. آفرینش خدای تغییرپذیر نیست.

چون مردم را زینانی رسد پروردگار خود را در حالی که به درگاه او پشیمانی می‌کنند می‌خوانند و آنگاه که از جانب خود رحمتی به آنان چشانید بناگاه دسته‌ای از ایشان به پروردگارشان شرک می‌آورند. بگذار تا به آنچه بدانها عطا کرده‌ایم ناباوری ورزند. برخوردار شوید زودا که خواهید دانست. و چون مردم را رحمتی بچشانیم بدان شاد می‌گردند و چون به آنچه دستاورد گذشته آنان است صدمه‌ای به ایشان برسد بناگاه نومید می‌شوند. آیا

ندانسته‌اند که خداست که روزی را برای هر کس که بخواهد فراخ یا تنگ می‌گرداند؟ قطعاً در این برای مردمی که باور می‌آورند عبرت‌هاست. پس حق خویشاوند و تنگدست و در راه‌مانده را بده، این برای کسانی که خواهان خشنودی خدایند بهتر است و اینان همان رستگارانند. و آنچه ربا می‌دهید تا در اموال مردم سود و افزایش بردارد نزد خدا فزونی نمی‌گیرد و آنچه را از سهم محصول طبیعت در حالی که خشنودی خدا را خواستارید دادید پس آنان همان فزونی یافتگانند.

خدا همان کسی است که شما را آفرید سپس به شما روزی بخشید آنگاه شما را می‌میراند و پس از آن زنده می‌گرداند. آیا در میان شریکان شما کسی هست که کاری از این بکند؟ منزّه است او و برتر است از آنچه شریک می‌گردانند. و از نشانه‌های او این است که بادهای بشارت‌آور را می‌فرستد تا بخشی از رحمتش را به شما بچشاند و تا کشتی به فرمانش روان گردد و تا از فضل او بجوید و امید که سپاسگزاری کنید.

خدا همان کسی است که بادهای را می‌فرستد و ابری برمی‌انگیزد و آن را در آسمان هر گونه خواهد می‌گستراند و انبوهش می‌گرداند پس می‌بینی باران از لابلای آن بیرون می‌آید و چون آن را به هر کس از بندگانش که خواهد رسانید بناگاه آنان شادمانی می‌کنند. و قطعاً پیش از آنکه بر ایشان فرو ریزد پیش از آن سخت نومید بودند. پس به آثار رحمت خدا بنگر که چگونه زمین را پس از مرگش زنده می‌گرداند در حقیقت هم اوست که قطعاً زنده کننده مردگان است و اوست که بر هر چیزی تواناست.

تو کوران را از گمراهی‌شان به راه نمی‌آوری تو تنها کسانی را می‌شنوایی که به آیات ما باور می‌آورند و خود تسلیمند.

و به راستی در این سخن خدا برای مردم از هر گونه مثلی آوردیم و چون برای ایشان آیه‌ای بیاوری آنان که ناباوری ورزیده‌اند حتما خواهند گفت شما جز بر باطل نیستید. این گونه خدا بر دل‌های کسانی که نمی‌دانند مهر می‌نهد. پس صبر کن که وعده خدا حق است و زنهار تا کسانی که یقین ندارند تو را به سبکسری واندارند (۳۰)

این کتاب برای نیکوکاران رهنمود و رحمتی است. کسانی که بندگی برپا می‌دارند و سهم محصول طبیعت می‌دهند و ایشانند که به آخرت یقین دارند. آنانند که از جانب پروردگارشان از هدایت برخوردارند و ایشانند که رستگارانند. و برخی از مردم کسانی‌اند که سخن بیهوده را خریدارند تا بی دانشی از راه خدا گمراه کنند و به ریشخند گیرند.

در حقیقت کسانی که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند باغهای پر نعمت خواهند داشت که در آن جاودان می‌مانند. وعده خداست که حق است و هموست شکست ناپذیر سنجیده‌کار. آسمانها را بی هیچ ستونی که آن را ببینید خلق کرد و در زمین کوههای استوار بیفکند تا شما را بجنباند و در آن از هر گونه جنبنده‌ای پراکنده گردانید و از آسمان آبی فرو فرستادیم و از هر نوع نیکو در آن رویانیدیم. این خلق خداست.

بندگی را برپا دار و به کار پسندیده وادار و از کار ناپسند باز دار و بر آسیبی که بر تو وارد آمده است شکیباش این از عزم امور است. و از مردم رخ برمتاب و در زمین خرامان راه مرو که خدا خودپسند لافزن را دوست نمی‌دارد. و در راه رفتن خود میانه‌رو باش و صدایت را آهسته ساز که بدترین آوازه‌ها بانگ خران است. آیا ندانسته‌اید که خدا آنچه را که در آسمانها و آنچه را که در زمین است مسخر شما ساخته و نعمتهای ظاهر و باطن خود را بر شما تمام کرده است. و هر کس خود را در حالی که نیکوکار باشد تسلیم خدا کند قطعا در ریسمان استوارتری چنگ درزده و فرجام کارها به سوی خداست. و هر کس ناباوری ورزد نباید ناباوری او تو را غمگین گرداند بازگشتشان به سوی ماست و به آنچه کرده‌اند آگاهشان خواهیم کرد. در حقیقت خدا به راز دلها داناست. آنان را اندکی برخوردار می‌سازیم سپس ایشان را در عذابی پر فشار درمانده می‌کنیم.

آیا ندیده‌ای که خدا شب را در روز درمی‌آورد و روز را در شب درمی‌آورد و آفتاب و ماه را تسخیر کرده است هر یک تا وقت معلومی روانند و خدا به آنچه می‌کنید آگاه است. این دلیل آن است که خدا خود حق است و غیر از او هر چه را که می‌خوانند باطل است و خدا همان بلند مرتبه بزرگ است.

آیا ندیده‌ای که کشتیها به نعمت خدا در دریا روان می‌گردند تا برخی از نشانه‌های خود را به شما بنمایاند قطعا در این برای هر شکیبای سپاسگزاری نشانه‌هاست. و چون موجی کوه‌آسا آنان را فرا گیرد خدا را بخوانند و اعتقاد را برای او خالص گردانند و چون نجاتشان داد و به خشکی رساند برخی از آنان میانه‌رو هستند و نشانه‌های ما را جز هر خائن ناسپاسگزاری انکار نمی‌کند.

ای مردم از پروردگارتان پروا بدارید و بترسید از روزی که هیچ پدری به کار فرزندش نمی‌آید و هیچ فرزندی به کار پدرش نخواهد آمد آری وعده خدا حق است زنهار تا این زندگی دنیا شما را نفریبد و زنهار تا فریگر شما را مغرور نسازد. در حقیقت خداست که علم عیان شدن پوشیده‌ها نزد اوست و باران را فرو می‌فرستد و آنچه را که در رحمهاست می‌داند و کسی

نمی‌داند فردا چه به دست می‌آورد و کسی نمی‌داند در کدامین سرزمین می‌میرد در حقیقت خداست، دانای آگاه است (۳۱)

خدا کسی است که آسمانها و زمین و آنچه را که میان آن دو است در شش هنگام آفرید آنگاه بر عرش استیلا یافت برای شما غیر از او سرپرستی نیست. کار را از آسمان تا زمین اداره می‌کند آنگاه در روزی که مقدارش آن چنان که شما برمی‌شمارید هزار سال است به سوی او بالا می‌رود. اوست دانای نهان و آشکار که شکوهمند مهربان است. همان کسی که هر چیزی را که آفریده است نیکو آفریده و آفرینش انسان را از گل آغاز کرد. سپس نسل او را از چکیده آبی پست مقرر فرمود. آنگاه او را درست اندام کرد و از روح خویش در او دمید و برای شما گوش و دیدگان و دلها قرار داد چه اندک سپاس می‌گزارید.

تنها کسانی این گفتار را باور میکنند که چون آن را به ایشان یادآوری کنند سجده‌کنان به روی درمی‌افتند و به ستایش پروردگارشان تسبیح می‌گویند و آنان بزرگی نمی‌فروشند. پهلوهایشان از خوابگاهها جدا می‌گردد، پروردگارشان را از روی بیم و طمع می‌خوانند و از آنچه روزیشان داده‌ایم بخشش می‌کنند. هیچ کس نمی‌داند چه چیز از آنچه روشنی بخش دیدگان است به آنچه انجام می‌دادند برای آنان پنهان کرده‌ام. آیا کسی که باورکننده است چون کسی است که نافرمان است؟ یکسان نیستند. اما کسانی که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند به آنچه انجام می‌دادند در باغهایی که در آن جایگزین می‌شوند پذیرایی می‌گردند.

و به راستی به موسی کتاب دادیم پس در لقای او تردید مکن و آن را برای فرزندان اسرائیل هدایت قرار دادیم. و چون شکیبایی کردند و به آیات ما یقین داشتند برخی از آنان را پیشوایانی قرار دادیم که به فرمان ما هدایت می‌کردند. (۳۲)

خداوند برای هیچ مردی در درونش دو دل ننهاده است.

ای کسانی که باور آورده‌اید نعمت خدا را بر خود به یاد آرید آنگاه که لشکرهایی به سوی شما آمدند پس بر سر آنان تنبدادی و لشکرهایی که آنها را نمی‌دیدید فرستادیم و خدا به آنچه می‌کنید همواره بیناست. هنگامی که از بالای شما و از زیر شما آمدند و آنگاه که چشمها خیره شد و جانها به گلوگاهها رسید و به خدا گمانهایی می‌بردید. آنجا باورکنندگان در آزمایش قرار گرفتند و سخت تکان خوردند. و هنگامی که منافقان و کسانی که در دلهایشان بیماری است می‌گفتند خدا و فرستاده‌اش جز فریب به ما وعده‌ای ندادند. و چون گروهی از آنان گفتند ای مردم دیگر شما را جای درنگ نیست برگردید و گروهی از آنان از

پیامبر اجازه می‌خواستند و می‌گفتند خانه‌های ما بی‌حفاظ است و بی‌حفاظ نبود جز گریز چیزی نمی‌خواستند. و اگر از اطراف مورد هجوم واقع می‌شدند و آنگاه آنان را به ارتداد می‌خواندند قطعاً آن را می‌پذیرفتند و جز اندکی در این درنگ نمی‌کردند. با آنکه قبلاً با خدا سخت پیمان بسته بودند که پشت نکنند و پیمان خدا همواره بازخواست دارد. (همراه عزیز نترس، آگاه باش که قطعاً و یقیناً پیمان خدا بازخواست دارد و این سنت خداست، ولی باید بدانی که بیشترین خطاها در ورود به سخن خدا در اقدام هاست زیرا که ما اسیر فکر هستیم و ذهنمان نیز در تسخیر فریبگر درآمده است پس هر چیزی از این وجود نای گرفته ترواش کند رنگ و بوی فریب و نیرنگ را خواهد داشت. با امید به خدای هدایت‌گرت با آرامش بخوان و بخوان تا شمع وجودت را روشن کند.)

بگو اگر از مرگ یا کشته شدن بگریزد هرگز این گریز برای شما سود نمی‌بخشد و در آن صورت جز اندکی برخوردار نخواهید شد. بگو چه کسی می‌تواند در برابر خدا از شما حمایت کند اگر او بخواهد برای شما بد بیاورد یا بخواهد شما را رحمت کند؟ و غیر از خدا برای خود یار و یآوری نخواهند یافت.

خدا را فراوان یاد کنید. از میان باورکنندگان مردانی‌اند که به آنچه با خدا عهد بستند صادقانه وفا کردند برخی از آنان به شهادت رسیدند و برخی از آنها در انتظارند و تبدیل نکردند تا خدا راستگویان را به راستی‌شان پاداش دهد و منافقان را اگر بخواهد عذاب کند یا بر ایشان ببخشد که خدا همواره آمرزنده مهربان است. و خداوند آنان را که ناباوری ورزیده‌اند بی‌آنکه به مالی رسیده باشند به غیظ برگرداند و خدا جنگ را از باورکنندگان برداشت و خدا همواره نیرومند شکست‌ناپذیر است. و کسانی از اهل کتاب را که همپستی کرده بودند از دژهایشان به زیر آورد و در دل‌هایشان هراس افکند. گروهی را می‌کشید و گروهی را اسیر می‌کردید. و زمینشان و خانه‌ها و اموالشان و سرزمینی را که در آن پانهاده بودید به شما میراث داد و خدا بر هر چیزی تواناست.

آنچه را که خدا آشکارکننده آن بود در دل خود نهان می‌کردی و از مردم می‌ترسیدی با آنکه خدا سزاوارتر بود که از او ترسی. پیامبران همان کسانی‌اند که پیام‌های خدا را ابلاغ می‌کنند و از او می‌ترسند (واقعا می‌ترسند؛ زیرا که داشته‌هایشان اعطایی است و هر آن ممکن است با کوچکترین خطایی در راستای سنت الهی از آنها منع گردد ... و چقدر لذت بخش است زندگی در کیفیت دائمی ترس از خدا، در دل این ترس عشقی والا نهفته است

تا عقلانیت حاکم بر زندگی باشد.) و از هیچ کس جز خدا بیم ندارند و خدا برای حسابرسی کفایت می‌کند.

ای کسانی که باور آورده‌اید خدا را یاد کنید یادی بسیار. و صبح و شام او را به پاکی بستناید. اوست کسی که با فرشتگان خود بر شما درود می‌فرستد تا شما را از تاریکیها به سوی روشنایی برآورد و به باورکنندگان همواره مهربان است. درودشان روزی که دیدارش کنند سلام خواهد بود و برای آنان پاداشی نیکو آماده کرده است.

ای کسانی که باور آورده‌اید اگر زنان باورکننده را به نکاح خود درآوردید آنگاه پیش از آنکه با آنان همخوابگی کنید طلاقشان دادید دیگر بر عهده آنها عده‌ای که آن را بشمارید نیست پس مهرشان را بدهید و خوش و خرم آنها را رها کنید.

آنچه در دل‌های شماست خدا می‌داند و خدا همواره دانای بردبار است.

ای کسانی که باور آورده‌اید اگر چیزی را فاش کنید یا آن را پنهان دارید قطعاً خدا به هر چیزی داناست.

اگر کسانی که در دل‌هایشان مرضی هست باز نایستند تو را سخت بر آنان مسلط می‌کنیم تا جز اندک در همسایگی تو نیابند. از رحمت خدا دور گردیده و هر کجا یافته شوند گرفته و سخت کشته خواهند شد. در باره کسانی که پیشتر بوده‌اند سنت خدا است و در سنت خدا هرگز تغییری نخواهی یافت.

ای کسانی که باور آورده‌اید مانند کسانی مباشید که موسی را آزار دادند و خدا او را از آنچه گفتند مبرا ساخت و نزد خدا آبرومند بود. ای کسانی که باور آورده‌اید از خدا پروا دارید و سخنی استوار گوئید تا اعمال شما را به صلاح آورد و خطاهایتان را بر شما ببخشد و هر کس خدا و پیامبرش را فرمان برد قطعاً به رستگاری بزرگی نایل آمده است.

ما امانت را بر آسمانها و زمین و کوهها عرضه کردیم پس از برداشتن آن سر باز زدند و از آن هراسناک شدند و انسان آن را برداشت، راستی او ستمگری نادان بود. تا خدا مردان و زنان منافق و مردان و زنان مشرک را عذاب کند و پشیمانی مردان و زنان با باور را بپذیرد و خدا همواره آمرزنده مهربان است (۳۳)

سپاس خدایی را که آنچه در آسمانها و آنچه در زمین است از آن اوست و در آخرت سپاس از آن اوست و هم اوست سنجیده کار آگاه. آنچه در زمین فرو می‌رود و آنچه از آن بر می‌آید و آنچه از آسمان فرو می‌شود و آنچه در آن بالا می‌رود می‌داند و اوست مهربان آمرزنده. دانای نهان که هموزن ذره‌ای نه در آسمانها و نه در زمین از وی پوشیده نیست و نه کوچکتر

از آن و نه بزرگتر از آن است مگر اینکه در کتابی روشن است تا کسانی را که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند به پاداش رساند. آنانند که آمرزش و روزی خوش برایشان خواهد بود.

ای باورکنندگان کار شایسته کنید زیرا من به آنچه انجام می‌دهید بینام.

ای باورکنندگان شکرگزار باشید و از بندگان من اندکی سپاسگزارند. و قطعاً فریبگر گمان خود را در مورد کسانی که شاکر نبودند راست یافت و جز گروهی از باورکنندگان از او پیروی کردند. ورا بر آنان تسلطی نبود جز آنکه کسی را که به آخرت باور دارد از کسی که در باره آن در تردید است باز شناسیم و پروردگار تو بر هر چیزی نگاهبان است.

بگو کسانی را که جز خدا پنداشته‌اید بخوانید هموزن ذره‌ای نه در آسمانها و نه در زمین مالک نیستند و در آن دو شرکتی ندارند و برای وی از میان آنان هیچ پشتیبانی نیست. و شفاعتگری در پیشگاه او سود نمی‌بخشد مگر برای آن کس که به وی اجازه دهد تا چون هراس از دل‌هایشان برطرف شود می‌گویند: پروردگارتان چه فرمود؟ می‌گویند: حقیقت، و هموست بلند مرتبه و بزرگ. بگو کیست که شما را از آسمانها و زمین روزی می‌دهد؟ بگو خدا، و در حقیقت یا ما یا شما بر هدایت یا گمراهی آشکاریم. بگو از آنچه ما مرتکب شده‌ایم بازخواست نخواهید شد و از آنچه شما انجام می‌دهید بازخواست نخواهیم شد. بگو پروردگاران ما و شما را جمع خواهد کرد سپس میان ما به حق داوری می‌کند و اوست داور دانا. بگو کسانی را که شریک به او ملحق گردانیده‌اید به من نشان دهید، چنین نیست بلکه اوست خدای عزیز حکیم.

بگو پروردگار من است که روزی را برای هر کس که بخواید گشاده یا تنگ می‌گرداند. لیکن بیشتر مردم نمی‌دانند. و اموال و فرزندانان چیزی نیست که شما را به پیشگاه ما نزدیک گرداند مگر کسانی که باور آورده و کار شایسته کرده باشند. پس برای آنان دو برابر آنچه انجام داده‌اند پاداش است و آنها در غرفه‌ها آسوده خاطر خواهند بود. بگو در حقیقت پروردگار من است که روزی را برای هر کس از بندگانش که بخواید گشاده یا برای او تنگ می‌گرداند و هر چه را بخشش کردید عوضش را او می‌دهد و او بهترین روزی دهندگان است. بگو بی‌گمان پروردگارم حقیقت را القا می‌کند؛ دانای نهانها. بگو حق آمد و باطل از سر نمی‌گیرد و بر نمی‌گردد. بگو اگر گمراه شوم فقط به زیان خود گمراه شده‌ام و اگر هدایت یابم چیزی است که پروردگارم به سویم وحی می‌کند که اوست شنوای نزدیک. (۳۴)

سپاس خدای را که پدیدآورنده آسمان و زمین است. فرشتگان را که دارای بالهای دوگانه و سه‌گانه و چهارگانه‌اند پیام آورنده قرار داده است. در آفرینش هر چه خواهد می‌افزاید زیرا خدا بر هر چیزی تواناست. هر رحمتی را که خدا برای مردم گشاید بازدارنده‌ای برای آن نیست و آنچه را که باز دارد پس گشاینده‌ای ندارد و اوست همان شکست‌ناپذیر سنجیده‌کار. ای مردم نعمت خدا را بر خود یاد کنید. آیا غیر از خدا آفریدگاری است که شما را از آسمان و زمین روزی دهد؟ خدایی جز او نیست پس چگونه انحراف می‌یابید؟

ای مردم همانا وعده خدا حق است زنه‌ار تا این زندگی دنیا شما را فریب ندهد و زنه‌ار تا فریبنده شما را دربارہ خدا نفریبد. در حقیقت فریبگر دشمن شماس‌ت، شما او را دشمن گیرید. فقط دار و دسته خود را می‌خواند تا آنها از یاران آ‌ت‌ش باشند. کسانی که ناباوری ورزیده‌اند عذاب‌ی سخت خواهند داشت و کسانی که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند برای آنان آمرزش و پاداش‌ی بزرگ است. آیا آن کس که زشتی کردارش برای او آ‌راسته شده و آن را زیبا می‌بیند، خداست که هر که را بخواهد بی‌راه می‌گذارد و هر که را بخواهد هدایت می‌کند پس مب‌ادا به سبب حسرت‌ها بر آنان جانت برود. قطعاً خدا به آنچه می‌کنند داناست. و خدا همان کسی است که بادها را روانه می‌کند پس ابری را برمی‌انگیزند و آن را به سوی سرزمینی مرده ران‌دیم و آن زمین را بدان سبب پس از مرگش زندگی بخشیدیم، آشکار شدن نادیده‌ها چنین است.

هر کس سربلندی می‌خواهد، سربلندی یکسره از آن خداست. سخنان پاکیزه به سوی او بالا می‌رود و کار شایسته به آن رفعت می‌بخشد و کسانی که با حیل‌ه و مکر کارهای بد می‌کنند عذاب‌ی سخت خواهند داشت و نیرنگشان خود تباہ می‌گردد. خدای شما شب را به روز درمی‌آورد و روز را به شب درمی‌آورد و آفتاب و ماه را تسخیر کرده است هر یک تا هنگامی معین روانند. این است خدا پروردگار شما، فرمانروایی از آن اوست.

ای مردم شما به خدا نیازمندید و خداست که بی‌نیاز ستوده است. و اگر بخواهد شما را می‌برد و خلقی نو می‌آورد. و این برای خدا دشوار نیست. و نابینا و بینا یکسان نیستند و نه تیرگی‌ها و روشنایی و نه سایه و گرمای آفتاب و زندگان و مردگان یکسان نیستند. خداست که هر که را بخواهد شنوا می‌گرداند. آیا ندیده‌ای که خدا از آسمان آبی فرود آورد و به آن میوه‌هایی که رنگ‌های آنها گوناگون است بیرون آوردیم؟ و از برخی کوه‌ها راه‌ها ی سپید و گلگون به رنگ‌های مختلف و سیاه پر رنگ و از مردمان و جانوران و دام‌ها که رنگ‌هایشان همان گونه مختلف است. از بندگان خدا تنها دانایانند که از او می‌ترسند.

در حقیقت کسانی که کتاب خدا را می‌خوانند و بندگی برپا می‌دارند و از آنچه بدیشان روزی داده‌ایم پنهان و آشکارا بخشش می‌کنند امید به تجارتی بسته‌اند که هرگز زوال نمی‌پذیرد تا پاداششان را تمام بدیشان عطا کند و از فزون بخشی خود در حق آنان بیفزاید که او آمرزنده حق شناس است. قطعاً خدا نسبت به بندگانش آگاه بیناست.

سپاس خدایی را که اندوه را از ما بزدود، به راستی پروردگار ما آمرزنده حق‌شناس است. خدایا تویی دانای پنهان آسمانها و زمین و تو به راز دلها دانایی. همانا تویی که آسمانها و زمین را نگاه می‌داری تا نیفتند و اگر بیفتند بعد از تو هیچ کس آنها را نگاه نمی‌دارد. تویی بردبار آمرزنده.

هیچ چیز نه در آسمانها و نه در زمین خدا رادمانده نکرده است. چرا که او همواره دانای تواناست. و اگر خدا مردم را به آنچه انجام داده‌اند مؤاخذه می‌کرد هیچ جنبنده‌ای را بر پشت زمین باقی نمی‌گذاشت ولی تا مدتی معین مهلتشان می‌دهد و چون اجلشان فرا رسد خدا به بندگانش بیناست (۳۵)

قطعاً تو از پیامبرانی، بر راهی راست. بیم دادن تو تنها کسی را است که کتاب حق را پیروی کند و از رحمان در پنهان بترسد به آموزش و پاداشی پر ارزش مژده ده. آری ماییم که مردگان را زنده می‌سازیم و آنچه را از پیش فرستاده‌اند با آثارشان درج می‌کنیم و هر چیزی را در کارنامه‌ای روشن برشمرده‌ایم.

آخر چرا کسی را نپرستم که مرا آفریده است و شما به سوی او بازگشت می‌یابید؟ آیا به جای او خدایانی را بپرستم که اگر رحمان بخواهد به من گزندی برساند نه شفاعتشان به حالم سود می‌دهد و نه می‌توانند مرا برهانند؟ در آن صورت من قطعاً در گمراهی آشکاری خواهم بود. من به پروردگار باور آوردم مرا بشنوید. ای کاش می‌دانستند که پروردگارم چگونه مرا آمرزید و در زمره عزیزانم قرار داد.

زمین مرده برهانی است برای ایشان که آن را زنده گردانیدیم و دانه از آن برآوردیم که از آن می‌خورند و در آن باغهایی از درختان خرما و تاک قرار دادیم و چشمه‌ها در آن روان کردیم تا از میوه آن و کارکرد دستهای خودشان بخورند. آیا باز سپاس نمی‌گزارند؟ پاک که از آنچه زمین می‌رویاند و از خودشان و از آنچه نمی‌دانند همه را نر و ماده گردانیده است. و نشانه‌ای برای آنها شب است که روز را از آن برمی‌کنیم و بناگاه آنان در تاریکی فرو می‌روند و خورشید به قرارگاه ویژه خود روان است. تقدیر آن عزیز دانا این است و برای ماه منزلهایی معین کرده‌ایم تا چون شاخک خشک خوشه خرما برگردد. نه خورشید را سزد که به ماه

رسد و نه شب بر روز پیشی جوید و هر کدام در سپهری شناورند. و نشانه‌ای برای آنان اینکه ما نیاکانشان را در کشتی انباشته سوار کردیم و مانند آن برای ایشان مرکوبها خلق کردیم. و اگر بخواهیم غرقشان می‌کنیم و هیچ فریادرسی نمی‌یابند و روی نجات نمی‌بینند مگر رحمتی از جانب ما و تا چندی برخوردار سازیم. و چون به ایشان گفته شود از آنچه در پیش رو و پشت‌سر دارید بترسید امید که مورد رحمت قرار گیرید. و هیچ نشانه‌ای از نشانه‌های پروردگارش بر آنان نیامد جز اینکه از آن رویگردان شدند. و چون به آنان گفته شود از آنچه خدا به شما روزی داده بخشش کنید کسانی که ناباور شده‌اند به آنان که باور آورده‌اند می‌گویند: آیا کسی را بخورانیم که اگر خدا می‌خواست وی را می‌خورانید؟

آیا ندیده‌اند که ما به قدرت خویش برای ایشان چهارپایانی آفریده‌ایم تا آنان مالک آنها باشند؟ و آنها را برای ایشان رام گردانیدیم از برخی‌شان سواری می‌گیرند و از بعضی می‌خورند و از آنها سودها و نوشیدنیها دارند پس چرا شکرگزار نیستید؟ مگر آدمی ندانسته است که ما او را از نطفه‌ای آفریده‌ایم پس بناگاه وی ستیزه‌جویی آشکار شده است. و برای ما مثلی آورد و آفرینش خود را فراموش کرد. گفت: چه کسی این استخوانها را که چنین پوسیده است زندگی می‌بخشد؟ بگو همان کسی که نخستین بار آن را پدید آورد و اوست که به هر آفرینشی داناست. آیا کسی که آسمانها و زمین را آفریده توانا نیست که مانند آنها را بیافریند؟ آری اوست آفریننده دانا، چون به چیزی اراده فرماید کارش این بس که می‌گوید باش، پس موجود می‌شود. پس پاک است آن کسی که ملکوت هر چیزی در دست اوست و به سوی اوست که بازگردانیده می‌شوید (۳۶)

قطعا معبود شما یگانه است؛ پروردگار آسمانها و زمین و آنچه میان آن دو است و پروردگار خاورها.

ما آسمان این دنیا را به زیور اختران آراستیم و از هر فریبگر سرکشی نگاه داشتیم، نمی‌توانند به انبوه عالم بالا گوش فرا دهند و از هر سوی پرتاب می‌شوند با شدت به دور رانده می‌شوند و برایشان عذابی دایم است مگر کسی که یکباره استراق سمع کند که شهبایی شکافنده از پی او می‌تازد.

بندگان پاکدل خدا از میوه‌ها روزی معین خواهند داشت و آنان مورد احترام خواهند بود در باغهای پر نعمت بر سریرها در برابر همدیگر با جامی از باده ناب پیرامونشان به گردش درمی‌آیند، سخت سپید که نوشندگان را لذتی می‌دهد. نه در آن فساد عقل است و نه ایشان از آن به بدمستی می‌افتند و نزدشان فروهشته نگاه و فراخ دیده باشند گویی تخم

شتر مرغ ند. راستی که این همان کامیابی بزرگ است. برای چنین باید کوشندگان بکوشند. ما این گونه نیکوکاران را پاداش می‌دهیم. به راستی پاکدلان از بندگان باورکننده ما هستند. در حقیقت ابراهیم از بندگان با باور ما بود و او را به اسحاق که پیامبری از شایستگان است مژده دادیم. و به او و به اسحاق برکت دادیم و از نسل آن دو برخی نیکوکار و آشکارا به خود ستمکار بودند. درود بر ابراهیم، نیکوکاران را چنین پاداش می‌دهیم.

در حقیقت بر موسی و هارون منت نهادیم و آن دو را از اندوه بزرگ رهانیدیم و آن دو را کتاب روشن دادیم و هر دو را به راه راست هدایت کردیم. درود بر موسی و هارون، ما نیکوکاران را چنین پاداش می‌دهیم. زیرا آن دو از بندگان با باور ما بودند.

آیا به فکر فرو نمی‌روید؟ آیا سر پند گرفتن ندارید؟ یا دلیلی آشکار دارید. پس اگر راست می‌گویید کتابتان را بیاورید. در حقیقت ماییم که صف بسته‌ایم و ماییم که خود تسبیح گویانیم. آیا عذاب ما را شتابزده خواستارند؟ آنگاه که عذاب به خانه آنان فرود آید چه بد صبحگاهی است. و از ایشان تا مدتی روی برتاب و بنگر که خواهند دید.

منزه است پروردگار تو، پروردگار شکوهمند از آنچه وصف می‌کنند و درود بر فرستادگان و ستایش ویژه خدا پروردگار جهانهاست (۳۷)

باور نیاورندگان درباره سخن من دودلند، بلکه هنوز عذاب نچشیده‌اند. آیا گنجینه‌های رحمت پروردگار ارجمند بسیار بخشنده تو نزد ایشان است؟ آیا فرمانروایی آسمانها و زمین و آنچه میان آن دو است از آن ایشان است؟

در حقیقت کسانی که از راه خدا به در می‌روند به آنکه روز حساب را فراموش کرده‌اند عذابی سخت خواهند داشت. و آسمان و زمین و آنچه را که میان این دو است به باطل نیافریدیم این گمان کسانی است که ناباور شده‌اند پس وای از آتش بر کسانی که ناباور شده‌اند. یا کسانی را که گرویده و کارهای شایسته کرده‌اند چون مفسدان در زمین می‌گردانیم یا پرهیزگاران را چون پلیدکاران قرار می‌دهیم؟ کتابی مبارک است که آن را به سوی تو نازل کرده‌ایم تا در آیات آن بیندیشند و خردمندان پند گیرند.

ما پاکدلان را با موهبت ویژه‌ای که یادآوری آن سرای بود خالص گردانیدیم و آنان در پیشگاه ما جدا از برگزیدگان نیکانند.

بجز خدای یگانه قهار معبودی دیگر نیست. پروردگار آسمانها و زمین و آنچه میان آن دو است، همان شکست ناپذیر آمرزنده. این خبری بزرگ است و شما از آن روی برمی‌تابید. مزدی بر این از شما طلب نمی‌کنم و من از کسانی نیستم که چیزی از خود بسازم و به خدا

نسبت دهم. این جز پندی برای جهانیان نیست و قطعا پس از چندی خبر آن را خواهید دانست (۳۸)

خدا را در حالی که اعتقاد را برای او خالص‌کننده‌ای عبادت کن و آگاه باش که آیین پاک از آن خداست. اوست خدای یگانه قهار. آسمانها و زمین را به حق آفرید. شب را به روز درمی‌پیچد و روز را به شب درمی‌پیچد و آفتاب و ماه را تسخیر کرد هر کدام تا مدتی معین روانند. آگاه باش که او همان شکست‌ناپذیر آمرزنده است. شما را از نفسی واحد آفرید سپس جفتش را از آن قرار داد. شما را در شکمهای مادرانتان آفرینشی پس از آفرینشی در تاریکیهای سه گانه خلق کرد. این است خدا پروردگار شما، فرمانروایی از آن اوست. خدایی جز او نیست. اگر ایمان نیاورید خدا از شما سخت بی‌نیاز است و برای بندگانش ناباوری را خوش نمی‌دارد و اگر سپاس دارید آن را برای شما می‌پسندد. و او به راز دلها داناست. آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟ تنها خردمندانند که پندپذیرند. ای بندگان من که باور آورده‌اید از پروردگارتان پروا بدارید برای کسانی که در این دنیا خوبی کرده‌اند نیکی خواهد بود و زمین خدا فراخ است. بی‌تردید شکیبایان پاداش خود را بی‌حساب به تمام خواهند یافت.

بشارت آنان را که به سخن خدا گوش فرا می‌دهند و بهترین آن را پیروی می‌کنند اینانند که خدایشان راه نموده و اینانند همان خردمندانند.

مگر ندیده‌ای که خدا از آسمان آبی فرود آورد پس آن را به چشمه‌هایی که در زمین است راه داد آنگاه به وسیله آن کشتزاری را که رنگهای آن گوناگون است بیرون می‌آورد سپس خشک می‌گردد آنگاه آن را زرد می‌بینی سپس خاشاکش می‌گرداند قطعا در این برای صاحبان خرد عبرتی است. پس آیا کسی که خدا سینه‌اش را گشاده و برخوردار از نوری از جانب پروردگارش می‌باشد، پس وای بر آنان که از سخت دلی یاد خدا نمی‌کنند اینانند که در گمراهی آشکارند. آیا خدا کفایت‌کننده بنده‌اش نیست؟ مگر خدا نیست که نیرومند کیفرخواه است؟ آیا ندانسته‌اند که خداست که روزی را برای هر کس که بخواهد گشاده یا تنگ می‌گرداند؟ قطعا در این برای مردمی که باور دارند نشانه‌هایی است.

پیش از آنکه به طور ناگهانی و در حالی که حدس نمی‌زنید شما را عذاب دررسد نیکوترین چیزی را که از جانب پروردگارتان به سوی شما نازل آمده است پیروی کنید تا آنکه کسی بگوید: دریغا بر آنچه در حضور خدا کوتاهی ورزیدم. بی‌تردید من از ریشخندکنندگان بودم. یا بگوید: اگر خدایم هدایت می‌کرد مسلما از پرهیزگاران بودم. یا چون عذاب را ببیند بگوید:

کاش مرا برگشتی بود تا از نیکوکاران می‌شدم. آری نشانه‌های من بر تو آمد و آنها را تکذیب کردی و تکبر ورزیدی و از باورکنندگان نشدی.

خدا آفریدگار هر چیزی است و اوست که بر هر چیز نگهبان است. کلیدهای آسمان و زمین از آن اوست و کسانی که نشانه‌های خدا را انکار کردند آنانند که زیانکارانند. (۳۹)

کسانی که عرش را حمل می‌کنند و آنها که پیرامون آنند به سپاس پروردگارشان تسبیح می‌گویند و به او باور دارند و برای کسانی که گرویده‌اند طلب آموزش می‌کنند. پروردگارا رحمت و دانش تو بر هر چیز احاطه دارد کسانی را که پشیمانی کرده و راه تو را دنبال کرده‌اند ببخش و آنها را از عذاب آتش نگاه دار. پروردگارا آنان را در باغهای جاوید که وعده‌شان داده‌ای با هر که از پدران و همسران و فرزندان‌شان که به صلاح آمده‌اند داخل کن زیرا تو خود ارجمند و حکیمی و آنان را از بدیها نگاه دار و هر که را در آن روز از بدیها حفظ کنی البته رحمتش کرده‌ای و این همان کامیابی بزرگ است.

اوست آن کس که نشانه‌های خود را به شما می‌نمایاند و برای شما از آسمان روزی می‌فرستد و جز آن کس که پشیمان کار است پند نمی‌گیرد. پس خدا را پاکدلانه فرا خوانید هر چند ناباوران را ناخوش افتد. بالا برنده درجات خداوند عرش به هر کس از بندگانش که خواهد آن روح را به فرمان خویش می‌فرستد تا از روز ملاقات بترساند. آن روز که آنان ظاهر گردند چیزی از آنها بر خدا پوشیده نمی‌ماند. امروز فرمانروایی از آن کیست؟ از آن خداوند یکتای قهار است. امروز هر کسی به آنچه انجام داده است کیفر می‌یابد. امروز ستمی نیست. آری خدا زود شمار است. در حقیقت خداست که خود شنوای بیناست.

آیا در زمین نگردیده‌اند تا ببینند فرجام کسانی که پیش از آنها اند چگونه بوده است؟ آنها از ایشان نیرومندتر و آثار در روی زمین، با این همه خدا آنان را به کیفر خطاهایشان گرفتار کرد و در برابر خدا حمایتگری نداشتند.

ای مردم بدانید که برای شما در برابر خدا هیچ حمایتگری نیست و هر که را خدا گمراه کند او را راهبری نیست.

کسانی که درباره آیات خدا بدون حجتی که برای آنان آمده باشد مجادله می‌کنند در نزد خدا و نزد کسانی که باور آورده‌اند عداوت بزرگی است این گونه خدا بر دل هر متکبر و زورگویی مهر می‌نهد.

در حقیقت ما فرستادگان خود و کسانی را که گروه‌دهاند در زندگی دنیا و روزی که گواهان برپای می‌ایستند قطعاً یاری می‌کنیم. روزی که ستمگران را پوزش طلبی‌شان سود نمی‌دهد و برای آنان لعنت است و برایشان بدفرجامی آن سرای است.

پس صبر کن که وعده خدا حق است و برای خطات آمرزش بخواه و به سپاس پروردگارت شامگاهان و بامدادان ستایشگر باش و به خدا پناه جوی زیرا او خود شنوای بیناست. قطعاً آفرینش آسمانها و زمین بزرگتر از آفرینش مردم است ولی بیشتر مردم نمی‌دانند. و نابینا و بینا یکسان نیستند و کسانی که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند با بدکار نیستند چه اندک پند می‌پذیرید. و پروردگارتان فرمود: مرا بخوانید تا شما را اجابت کنم. در حقیقت کسانی که از پرستش من کبر می‌ورزند به زودی خوار در محل پریشانی درمی‌آیند.

خدا کسی است که شب را برای شما پدید آورد تا در آن آرام گیرید و روز را روشنی بخش. آری خدا بر مردم بسیار صاحب تفضل است ولی بیشتر مردم سپاس نمی‌دارند، این است خدا. پروردگار شما آفریننده هر چیزی است. خدایی جز او نیست. او کسی است که زمین را برای شما قرارگاه ساخت و آسمان را بنایی و شما را صورتگری کرد و صورتهای شما را نیکو نمود و از چیزهای پاکیزه به شما روزی داد، این است خدا پروردگار شما. بلند مرتبه و بزرگ است خدا پروردگار جهانیان. اوست زنده‌ای که خدایی جز او نیست. پس او را در حالی که راه و روش را برای وی بی‌آلایش گردانیده‌اید بخوانید. سپاس ویژه خدا پروردگار جهانیان است. او همان کسی است که شما را از خاکی آفرید سپس از نطفه‌ای آنگاه از علقه‌ای و بعد شما را کودکی برمی‌آورد تا به کمال قوت خود برسید و تا سالمند شوید واز میان شما کسی است که مرگ پیش‌رس می‌یابد و تا به مدتی که مقرر است برسید و امید که در اندیشه فرو روید. او همان کسی است که زنده می‌کند و می‌میراند و چون به کاری حکم کند همین قدر به آن می‌گوید باش بی‌درنگ موجود می‌شود. او کسی است که چهارپایان را برای شما پدید آورد تا از برخی از آنها سواری گیرید و از برخی از آنها بخورید. و در آنها برای شما سودهاست تا با آنها به مقصودی که در دلهایتان است برسید و بر آنها و بر کشتی حمل می‌شوید.

آیا در زمین نگشته‌اند تا ببینند فرجام کسانی که پیش از آنان بودند چگونه بوده است؟ بیشتر از آنان و نیرو و آثار در روی زمین استوارتر بودند و آنچه به دست می‌آوردند به حالشان سودی نبخشید. و چون پیامبرانشان دلایل آشکار برایشان آوردند به آن چیز از دانش که نزدشان بود خرسند شدند و آنچه به ریشخند می‌گرفتند آنان را فروگرفت. پس چون سختی ما را دیدند گفتند: فقط به خدا باور آوردیم و بدانچه با او شریک می‌گردانیدیم

ناباوریم. و هنگامی که عذاب ما را مشاهده کردند دیگر باورشان برای آنها سودی نداد. سنت خداست که از دیرباز درباره بندگانش چنین جاری شده و آنجاست که ناباوران زیان کرده‌اند (۴۰)

نشانه‌ها برای مردمی که می‌دانند به روشنی بیان شده؛ بشارتگر و هشداردهنده، ولی بیشتر مردم رویگرداند در نتیجه نمی‌شنوند. و می‌گویند: دل‌های ما از آنچه ما را به سوی آن می‌خوانی سخت محجوب و مهجور است و در گوشه‌های ما سنگینی و میان ما و تو پرده‌ای است. پس تو کار خود را بکن ما کار خود را می‌کنیم.

من بشری چون شمایم جز اینکه به من وحی می‌شود که خدای شما خدایی یگانه است. پس مستقیماً به سوی او بشتابید و از او آموزش بخواهید. کسانی که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند آنان را پاداشی بی‌پایان است. آیا این شماست که واقعا به آن کسی که زمین را در دو هنگام آفرید ناباوری می‌ورزید و برای او همتیانی قرار می‌دهید؟ این است پروردگار جهانیان. و در فراز آن کوهها نهاد و در آن خیر فراوان پدید آورد و مواد خوراکی آن را در چهار روز اندازه‌گیری کرد، سپس آهنگ آسمان کرد و آن بخاری بود پس به آن و به زمین فرمود خواه یا ناخواه بیاید. آن دو گفتند: فرمان‌پذیر آمدیم. پس آنها را هفت آسمان در دو هنگام مقرر داشت و در هر آسمانی کار آن را وحی فرمود و آسمان دنیا را به چراغها آذین کردیم و نگاه داشتیم. این است اندازه‌گیری آن نیرومند دانا. آیا ندانسته‌اند که آن خدایی که خلقشان کرده خود از ایشان نیرومندتر است؟ و در نتیجه نشانه‌های ما را انکار می‌کنند. ما یقیناً کسانی را که باور آورده باشند و از خدا پروا ندارند حتماً می‌رهانیم.

در حقیقت کسانی که گفتند: پروردگار ما خداست. سپس ایستادگی کردند فرشتگان بر آنان فرود می‌آیند؛ هان بیم مدارید و غمین مباشید و به محل آسایشی که وعده یافته بودید شاد باشید. در زندگی دنیا و در آخرت دوستانتان ماییم و هر چه دل‌هایتان بخواهد برای شماست و هر چه خواستار باشید در آنجا خواهید داشت، روزی آماده‌ای از سوی آمرزنده مهربان است. و کیست خوش‌گفتارتر از آن کس که به سوی خدا دعوت نماید و کار نیک کند و گوید: من از تسلیم شدگانم؟ و اگر دمدمه‌ای از فریبگر تو را از جای درآورد پس به خدا پناه ببر که او خود شنوای داناست. و از نشانه‌های او شب و روز و خورشید و ماه است. نه برای خورشید سجده کنید و نه برای ماه و اگر تنها او را می‌پرستید آن خدایی را سجده کنید که آنها را خلق کرده است. و از نشانه‌های او این است که تو زمین را فسرده می‌بینی و چون

باران بر آن فروریزیم به جنبش درآید و بردمد آری همان کسی که آن را زندگی بخشید قطعا زنده‌کننده مردگان است. در حقیقت او بر هر چیزی تواناست.

کسانی که در آیات ما کژ می‌روند بر ما پوشیده نیستند. آیا کسی که در آتش افکنده می‌شود بهتر است یا کسی که روز عیان شدن پوشیده‌ها آسوده خاطر می‌آید؟ هر چه می‌خواهید بکنید که او به آنچه انجام می‌دهید بیناست. و به راستی که این کتابی ارجمند است. از پیش روی آن و از پشت سرش باطل به سویش نمی‌آید. وحی ای است از حکیمی ستوده. این برای کسانی که باور آورده‌اند رهنمود و درمانی است و کسانی که باور نمی‌آورند در گوشه‌هایشان سنگینی است و این برایشان نامفهوم است.

انسان را چون آسیبی رسد مایوس و نومید می‌گردد. و اگر از جانب خود رحمتی پس از زبانی که به او رسیده است بچشانیم قطعا خواهد گفت: من سزاوار آنم و گمان ندارم که آشکار شدن نادیده‌ها برپا شود و اگر هم به سوی پروردگارم بازگردانیده شوم قطعا نزد او برایم خوبی خواهد بود. پس بدون شک کسانی را که ناباورند به آنچه انجام داده‌اند آگاه خواهیم کرد و مسلما از عذابی سخت به آنان خواهیم چشانید. و چون انسان را نعمت بخشیم روی برتابد و خود را کنار کشد و چون آسیبی بدو رسد دست به درخواست فراوان بردارد.

اگر این سخنان از نزد خدا باشد و آن را انکار کرده باشید چه کسی گمراه‌تر از آن کس خواهد بود که به مخالفتی دور و دراز آمده باشد؟

به زودی نشانه‌های خود را در افقها و در دل‌هایشان بدیشان خواهیم نمود تا برایشان روشن گردد که او خود حق است. آیا کافی نیست که پروردگارت خود شاهد هر چیزی است؟ آری آنان در لقای پروردگارشان تردید دارند. آگاه باش که مسلما او به هر چیزی احاطه دارد.

(۴۱)

این گونه خدای نیرومند حکیم به سوی تو و به سوی کسانی که پیش از تو بودند وحی می‌کند؛ آنچه در آسمانها و آنچه در زمین است از آن اوست و او بلندمرتبه بزرگ است. پدیدآورنده آسمانها و زمین است. از خودتان برای شما جفتهایی قرار داد و از دامها نر و ماده، بدین وسیله شما را بسیار می‌گرداند. چیزی مانند او نیست و اوست شنوای بینا. کلیدهای آسمانها و زمین از آن اوست برای هر کس که بخواهد روزی را گشاده یا تنگ می‌گرداند. اوست که بر هر چیزی داناست. آگاه باش در حقیقت خداست که آمرزنده مهربان است. و کسانی که به جای او دوستانی برای خود گرفته‌اند خدا بر ایشان نگهبان است و تو بر

آنان گمارده نیستی. و بدین گونه این را به سوی تو وحی کردیم تا هشدار دهی و از روز گردآمدن که تردیدی در آن نیست بیم دهی.

خدا هر که را بخواهد به سوی خود برمی‌گزیند و هر که را که از در پشیمانی درآید به سوی خود راه می‌نماید. بنابراین به دعوت پرداز و همان گونه که ماموری ایستادگی کن و هوسهای آنان را پیروی مکن و بگو به هر کتابی که خدا نازل کرده است باور آوردم و مامور شدم که میان شما عدالت کنم. خدا پروردگار ما و پروردگار شماست. اعمال ما از آن ما و اعمال شما از آن شماست. میان ما و شما خصومتی نیست.

خدا همان کسی است که کتاب و وسیله سنجش را به حق فرود آورد و تو چه می‌دانی شاید آشکار شدن نادیده‌ها نزدیک باشد. کسانی که به آن باور ندارند شتابزده آن را می‌خواهند و کسانی که باور آورده‌اند از آن هراسناکند و می‌دانند که آن حق است. بدان که آنان که در مورد عیان شدن پوشیده‌ها تردید می‌ورزند قطعاً در گمراهی دور و درازی‌اند. خدا نسبت به بندگانش مهربان است. هر که را بخواهد روزی می‌دهد و اوست نیرومند غالب. کسی که کشت آخرت بخواهد برای وی در کشته‌اش می‌افزاییم و کسی که کشت این دنیا را بخواهد به او از آن می‌دهیم و در آخرت او را نصیبی نیست. و کسانی که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند در باغهای محل آسایشند آنچه را بخواهند نزد پروردگارشان خواهند داشت این است همان فضل عظیم. این همان است که خدا بندگان خود را که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند مژده داده است. بگو به ازای آن پاداشی از شما خواستار نیستم مگر دوستی درباره خویشاوندان.

خدا باطل را محو و حقیقت را با کلمات خویش پا برجا می‌کند. اوست که به راز دلها داناست. و اوست کسی که پشیمانی را از بندگان خود می‌پذیرد و از خطاها درمی‌گذرد و آنچه می‌کنید می‌داند. و کسانی را که باور آورده و کارهای شایسته انجام داده‌اند اجابت می‌کند و از فضل خویش به آنان زیاده می‌دهد. و اگر خدا روزی را بر بندگانش فراخ گرداند مسلماً در زمین سر به عصیان برمی‌دارند لیکن آنچه را بخواهد به اندازه‌ای فرو می‌فرستد. به راستی که او به بندگانش آگاه بیناست. و اوست کسی که باران را پس از آنکه نومید شدند فرود می‌آورد و رحمت خویش را می‌گسترده و هموست سرپرست ستوده. و از نشانه‌های اوست آفرینش آسمانها و زمین و آنچه از جنبنده در میان آن دو پراکنده است و او هرگاه بخواهد بر گردآوردن آنان تواناست. و هر مصیبتی به شما برسد به سبب دستاورد خود شماست و از بسیاری درمی‌گذرد. و شما در زمین درمانده کننده نیستید و جز خدا شما را

سرپرست و یآوری نیست. و از نشانه‌های او سفینه‌های کوه‌آسا در دریاست. اگر بخواهد باد را ساکن می‌گرداند و بر پشت متوقف می‌مانند. قطعا در این برای هر شکیبای شکرگزاری نشانه‌هاست.

آنچه به شما داده شده برخورداری زندگی دنیاست و آنچه پیش خداست برای کسانی که گرویده‌اند و به پروردگارشان اعتماد دارند بهتر و پایدارتر است. و از خطاهای بزرگ و زشتکاریها خود را به دور دارید و چون به خشم درمی‌آید درگذرید. و در کارها مشورت نمایید و از آنچه روزیتان داده‌ایم بخشش کنید. و در زمین به ناحق سر برمدارید. و هر که صبر کند و درگذرد مسلما این از اراده قوی کارهاست. و هر که را خدا بی‌راه گذارد پس از او یاری نخواهد داشت.

پیش از آنکه روزی فرا رسد که آن را از جانب خدا برگشتی نباشد پروردگارتان را اجابت کنید. آن روز نه برای شما پناهی و نه برایتان انکاری هست. پس اگر روی برتابند ما تو را بر آنان نگهبان نفرستاده‌ایم. بر عهده تو جز رسانیدن نیست. و ما چون رحمتی از جانب خود به انسان بچشانیم بدان شاد و سرمست گردد و چون به دستاورد پیشین آنها به آنان بدی رسد انسان ناسپاسی می‌کند. فرمانروایی آسمانها و زمین از آن خداست هر چه بخواهد می‌آفریند به هر کس بخواهد فرزند دختر و به هر کس بخواهد فرزند پسر می‌دهد یا آنها را پسر و دختر توام با یکدیگر می‌گرداند و هر که را بخواهد عقیم می‌سازد. اوست دانای توانا.

روحی از امر خودمان به سوی تو وحی کردیم تو نمی‌دانستی کتاب چیست و نه باور، ولی آن را نوری گردانیدیم که هر که از بندگان خود را بخواهیم به وسیله آن راه می‌نماییم و به راستی که تو به خوبی به راه راست هدایت می‌کنی. راه همان خدایی که آنچه در آسمانها و آنچه در زمین است از آن اوست. (۴۲)

خدا همان کسی است که این زمین را برای شما گهواره‌ای گردانید و برای شما در آن راهها نهاد، باشد که راه یابید. و آن کس که آبی به اندازه از آسمان فرود آورد پس به وسیله آن سرزمینی مرده را زنده گردانیدیم. همین گونه بیرون آورده می‌شوید. و همان کسی که جفتها را یکسره آفرید و برای شما از کشتیها و دامها قرار داد تا بر پشت آن سوار شوید و قرار گیرید پس چون بر آن برنشستید نعمت پروردگار خود را یاد کنید و بگویید: پاک است کسی که این را برای ما رام کرد و ما را یارای آنها نبود. و به راستی که ما به سوی پروردگاران بازخواهیم گشت. به راستی که انسان بس ناسپاس آشکار است. و ما معاش مردم را در زندگی دنیا میانشان تقسیم کرده‌ایم و برخی از آنان را از درجات بالاتر از بعضی

قرار داده‌ایم تا بعضی از آنها بعضی را در خدمت گیرند و رحمت پروردگار تو از آنچه آنان می‌اندوزند بهتر است. و هر کس از یاد رحمان دل بگرداند بر او فریبگری می‌گماریم تا برای وی دمسازی باشد. و مسلماً آنها ایشان را از راه باز می‌دارند و می‌پندارند که راه یافتگانند تا آنگاه که او به حضور ما آید. گوید: ای کاش میان من و تو فاصله خاور و باختر بود که چه بد دمسازی هستی. و اوست که در آسمان خداست و در زمین خداست و هموست سنجیده‌کار دانا. و خجسته است کسی که فرمانروایی آسمانها و زمین و آنچه میان آن دو است از آن اوست و علم عیان شدن پوشیده‌ها پیش اوست و به سوی او برگردانیده می‌شوید. و کسانی که به جای او می‌خوانند اختیار شفاعت ندارند مگر آن کسانی که آگاهانه به حق گواهی داده باشند. و اگر از آنان بپرسی چه کسی آنان را خلق کرده؟ مسلماً خواهند گفت خدا، پس چگونه بازگردانیده می‌شوند؟ و گوید ای پروردگار من اینها جماعتی‌اند که باور نخواهند آورد.

از ایشان روی برتاب و بگو به سلامت، پس زودا که بدانند (۴۳)

این کاری است از جانب ما ، و رحمتی از پروردگار توست که او شنوای داناست. پروردگار آسمانها و زمین و آنچه میان آن دو است اگر یقین دارید. خدایی جز او نیست او زندگی می‌بخشد و می‌میراند پروردگار شما و پروردگار پدران شماست.

به راستی پرهیزگاران در جایگاهی آسوده در بوستانها و کنار چشمه سارها، پرنیان نازک و دیبای ستبر می‌پوشند برابر هم نشسته‌اند. چنین و آنها را با حوریان درشت چشم همسر می‌گردانیم. در آنجا هر میوه‌ای را آسوده خاطر می‌طلبند. در آنجا جز مرگ نخستین، مرگ نخواهند چشید و آنها را از عذاب محل پریشانی نگاه می‌دارد. بخششی است از جانب پروردگار تو، این است همان کامیابی بزرگ. حقیقت را بر زبان تو آسان گردانیدیم امید که پند پذیرند. پس مراقب باش زیرا که آنان هم مراقبند (۴۴)

این برای مردم بینش بخش و برای قومی که یقین دارند رهنمود و رحمتی است. به راستی در آسمانها و زمین برای باورکنندگان نشانه‌هایی است و در آفرینش خودتان و آنچه از جنبنده پراکنده می‌گرداند برای مردمی که یقین دارند نشانه‌هایی است و پیاپی آمدن شب و روز و آنچه خدا از روزی از آسمان فرود آورده و به آن زمین را پس از مرگش زنده گردانیده است و گردش بادها برای مردمی که می‌اندیشند نشانه‌هایی است. اینست آیات خدا که به راستی آن را بر تو می‌خوانیم پس بعد از خدا و نشانه‌های او به کدام سخن خواهند گروید؟ خدا همان کسی است که دریا را به سود شما رام گردانید تا کشتیها در آن به فرمانش روان شوند و تا از فزون بخشی او طلب نمایید و باشد که سپاس دارید و آنچه را در آسمانها و

آنچه را در زمین است به سود شما رام کرد، همه از اوست قطعاً در این برای مردمی که می‌اندیشند نشانه‌هایی است. و خدا آسمانها و زمین را به حق آفریده است و تا هر کسی به آنچه به دست آورده پاداش یابد و آنان مورد ستم قرار نخواهند گرفت. پس آیا دیدی کسی را که هوس خویش را معبود خود قرار داده و خدا او را دانسته گمراه گردانیده و بر گوش او و دلش مهر زده و بر دیده‌اش پرده نهاده است؟ آیا پس از خدا چه کسی او را هدایت خواهد کرد؟ آیا پند نمی‌گیرید؟ و به کسانی که باور آورده‌اند بگو تا از کسانی که به روزهای خدا امید ندارند درگذرند تا گروهی را به آنچه مرتکب می‌شده‌اند به مجازات رساند.

فرمانروایی آسمانها و زمین از آن خداست و روزی که آشکار شدن نادیده‌ها بر پا شود آن روز است که باطل‌اندیشان زیان خواهند دید. و هر امتی را به زانو در آمده می‌بینی، هر امتی به سوی کارنامه خود فراخوانده می‌شود آنچه را می‌کردید امروز پاداش می‌یابید. این است کتاب ما که علیه شما به حق سخن می‌گوید ما از آنچه می‌کردید نسخه بر می‌داشتیم. و اما کسانی که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند پس پروردگارش آنان را در جوار رحمت خویش داخل می‌گرداند، این همان کامیابی آشکار است. و در آسمانها و زمین بزرگی از آن اوست و اوست شکست‌ناپذیر سنجیده‌کار (۴۵)

آسمانها و زمین و آنچه را که میان آن دو است جز به حق و زمانی معین نیافریدیم. و خداوند بیناترین گواه هان است.

محققا کسانی که گفتند پروردگار ما خداست سپس ایستادگی کردند بیمی بر آنان نیست و غمگین نخواهند شد. ایشان اهل محل آسایشند که به پاداش آنچه انجام می‌دادند جاودانه در آن می‌مانند. و انسان را به پدر و مادرش به احسان سفارش کردیم مادرش با تحمل رنج به او باردار شد و با تحمل رنج او را به دنیا آورد و باربرداشتن و از شیر گرفتن او سی ماه است تا آنگاه که به رشد کامل خود برسد و به چهل سال برسد می‌گوید: پروردگارا بر دلم بیفکن تا نعمتی را که به من و به پدر و مادرم ارزانی داشته‌ای سپاس گویم و کار شایسته‌ای انجام دهم که آن را خوش داری و فرزندانم را برایم شایسته گردان در حقیقت من به درگاه تو پشیمانی آوردم و من از فرمان‌پذیرانم. اینانند کسانی که بهترین آنچه را انجام داده‌اند از ایشان خواهیم پذیرفت و از بدیهایشان درخواهیم گذشت. در محل آسایشند، وعده راستی که بدانان وعده داده می‌شده است.

مگر ندانسته‌اند که آن خدایی که آسمانها و زمین را آفریده و در آفریدن آنها درمانده نگردید می‌تواند مردگان را زنده کند. آری اوست که بر همه چیز تواناست. و روزی که ناباوران بر

آتش عرضه می‌شوند؛ آیا این راست نیست؟ می‌گویند: سوگند به پروردگاران که آری. پس صبر کن و برای آنان شتابزدگی به خرج مده. روزی که آنچه را وعده داده می‌شوند بنگرند گویی که آنان جز ساعتی از روز را نمانده‌اند. (۴۶)

کسانی که ناباوری ورزیدند و از راه خدا باز داشتند اعمال آنان را تباہ خواهد کرد و آنان که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند و به آنچه بر محمد (ص) نازل آمده گرویده‌اند آن خود حق از جانب پروردگارشان است. بدیهایشان را زدود و حالشان را بهبود بخشید. این بدان سبب است که آنان که ناباوری ورزیدند از باطل پیروی کردند و کسانی که باور آوردند از همان حق که از جانب پروردگارشان است پیروی کردند.

ای کسانی که باور آورده‌اید اگر خدا را یاری کنید یاریتان می‌کند و گامهایتان را استوار می‌دارد و کسانی که ناباوری ورزیدند نگون ساری بر آنان باد و اعمالشان را برباد داد. این بدان سبب است که آنان آنچه را خدا نازل کرده است خوش نداشتند و کارهایشان را باطل کرد. مگر در زمین نگشته‌اند تا ببینند فرجام کسانی که پیش از آنها بودند به کجا انجامیده است؟ خدا زیر و زبرشان کرد و ناباوران را نظایر است چرا که خدا سرپرست کسانی است که باور آورده‌اند ولی ناباوران را سرپرست نیست. خدا کسانی را که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند در باغهایی که از زیر آنها نهرها روان است درمی‌آورد و کسانی که ناباور شده‌اند بهره می‌برند و همان گونه که چارپایان می‌خورند می‌خورند و جایگاه آنها آتش است. مثل محل آسایشی که به پرهیزگاران وعده داده شده؛ در آن نهرهایی است از آبی که برنگشته و جوپهایی از شیری که مزه‌اش دگرگون نشود و رودهایی از باده‌ای که برای نوشندگان لذتی است و جوپارهایی از انگبین ناب و در آنجا از هر گونه میوه برای آنان است و آمرزش پروردگار آنها.

آیا کسانی که در دل‌هایشان مرضی هست پنداشتند که خدا هرگز کینه آنان را آشکار نخواهد کرد.

ای کسانی که باور آورده‌اید خدا را اطاعت کنید و کرده‌های خود را تباہ مکنید. پس سستی نورزید، شما برترید و خدا با شماست و از کارهایتان هرگز نخواهد کاست. زندگی این دنیا لهُو و لعبی بیش نیست و اگر باور بیابورید و پروا بدارید پاداش شما را می‌دهد و اموالتان را نمی‌خواهد. و خدا بی‌نیاز است و شما نیازمندید. (۴۷)

ما شما را پیروزی بخشیدیم پیروزی درخشانی تا خداوند از خطا گذشته و آینده شما درگذرد و نعمت خود را بر شما تمام گرداند و شما را به راهی راست هدایت کند و شما را به

نصرتی ارجمند یاری نماید. اوست آن کس که در دل‌های باورکنندگان آرامش را فرو فرستاد تا باوری بر باور خود بیفزایند و سپاهیان آسمانها و زمین از آن خداست و خدا همواره دانای سنجیده‌کار است تا مردان و زنانی را که باور آورده‌اند در باغهایی که از زیر آن جویبارها روان است درآورد و در آن جاویدان بدارد و بدیهایشان را از آنان بزداید و این در پیشگاه خدا کامیابی بزرگی است. و سپاهیان آسمانها و زمین از آن خداست و خدا همواره شکست ناپذیر سنجیده‌کار است.

به خدا و فرستاده‌اش باور آورید و او را یاری کنید و ارجش نهدید. ورا بامدادان و شامگاهان به پاکی بستایید. و بر آنچه با خدا عهد بسته اید وفادار بمانید که به زودی خدا پاداشی بزرگ به شما می‌بخشد. و فرمانروایی آسمانها و زمین از آن خداست هر که را بخواهد می‌بخشاید و هر که را بخواهد عذاب می‌کند و خدا همواره آمرزنده مهربان است.

به راستی خدا از باورکنندگان خشنود شد و آنچه در دل‌هایشان بود بازساخت و بر آنان آرامش فرو فرستاد و پیروزی نزدیکی به آنها پاداش داد. و غنیمت‌های فراوانی خواهند گرفت و خدا همواره نیرومند سنجیده‌کار است. و خدا به شما غنیمت‌های فراوان وعده داده که به زودی آنها را خواهید گرفت و این را برای شما پیش انداخت و دست‌های مردم را از شما کوتاه ساخت و تا برای باورکنندگان نشانه‌ای باشد و شما را به راه راست هدایت کند. و دیگر که شما بر آنها دست نیافته‌اید. خدا بر آنها نیک احاطه دارد و همواره خداوند بر هر چیزی تواناست. و اگر کسانی که ناباور شدند به جنگ با شما برخیزند قطعاً پشت خواهند کرد و دیگر یار و یآوری نخواهند یافت. سنت الهی از پیش همین بوده و در سنت الهی هرگز تغییری نخواهی یافت. پس خدا آرامش خود را بر باورکنندگان فرو فرستاد و آرمان تقوا را ملازم آنان ساخت و آنان به آن سزاوارتر و شایسته آن بودند و خدا همواره بر هر چیزی داناست.

حقا خدا رؤیای باورکنندگان را تحقق بخشید؛ اوست کسی که پیامبر خود را به هدایت با آیین درست روانه ساخت تا آن را بر تمام راه و روشها پیروز گرداند و گواه بودن خدا کفایت می‌کند. محمد (ص) پیامبر خداست و کسانی که با اویند بر ناباوران سختگیر با همدیگر مهربانند. در تورات و مثل آنها در انجیل چون کشته‌ای است که جوانه خود برآورد و آن را مایه دهد تا سستبر شود و بر ساقه‌های خود بایستد و دهقانان را به شگفت آورد تا از آنان ناباوران را به خشم دراندازد. خدا به کسانی از آنان که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند آمرزش و پاداش بزرگی وعده داده‌است (۴۸)

ای کسانی که باور آورده‌اید اگر برایتان خبری آوردند نیک و ارسی کنید مبادا به نادانی گروهی را آسیب برسانید و از آنچه کرده‌اید پشیمان شوید. لیکن خدا باور را برای شما دوست داشتنی گردانید و آن را در دل‌های شما بیاراست و ناباوری و پلیدکاری و سرکشی را در نظرتان ناخوشایند ساخت، آنان ره‌یافتگانند. بخششی از خدا و نعمتی، و خدا دانای سنجیده‌کار است. و اگر دو طایفه از باورکنندگان با هم بجنگند میان آن دو را اصلاح دهید و اگر یکی از آن دو بر دیگری تعدی کرد با آن که تعدی می‌کند بجنگید تا به فرمان خدا بازگردد پس اگر باز گشت میان آنها را دادگرانه سازش دهید و عدالت کنید که خدا دادگران را دوست می‌دارد. در حقیقت باورکنندگان با هم برادرند پس میان برادرانتان را سازش دهید و از خدا پروا بدارید. امید که مورد رحمت قرار گیرید.

ای کسانی که باور آورده‌اید نباید قومی قوم دیگر را ریشخند کند شاید آنها از اینها بهتر باشند و نباید زانی زنان را، شاید آنها از اینها بهتر باشند و از یکدیگر عیب مگیرید و به همدیگر لقبهای زشت مدهید چه ناپسندیده است نام زشت پس از باور و هر که پشیمانی نکرد آنان خود ستمکارند.

ای کسانی که باور آورده‌اید از بسیاری از گمانها بپرهیزید که پاره‌ای از گمانها خطا است و جاسوسی مکنید و بعضی از شما غیبت بعضی نکنند آیا کسی از شما دوست دارد که گوشت برادر مرده‌اش را بخورد، از آن کراهت دارید. از خدا بترسید که خدا پشیمان پذیر مهربان است.

ای مردم ما شما را از مرد و زنی آفریدیم و شما را ملت ملت و قبیله قبیله گردانیدیم تا با یکدیگر شناسایی متقابل حاصل کنید در حقیقت ارجمندترین شما نزد خدا پرهیزگارترین شماست بی‌تردید خداوند دانای آگاه است.

گفتند: باور آوردیم. بگو باور نیاورده‌اید لیکن بگویید تمایل به تسلیم شدیم و هنوز در دل‌های شما باور داخل نشده است و اگر خدا را فرمان برید از کرده‌هایتان چیزی کم نمی‌کند. خدا آمرزنده مهربان است. در حقیقت باورکنندگان کسانی‌اند که به خدا و پیامبر او گرویده و شک نیاورده و با مال و جان‌شان در راه خدا جهاد کرده‌اند اینانند که راستکردارند. خدا آنچه را که در زمین است می‌داند و خدا به همه چیز داناست. خداست که با هدایت کردن شما به باور بر شما منت می‌گذارد اگر راستگو باشید. خداست که نهفته آسمانها و زمین را می‌داند و خدا به آنچه می‌کنید بیناست (۴۹)

کسانی که ایمان نمی آورند می گویند: آیا چون مردیم و خاک شدیم دوباره زنده می شویم این چیز عجیبی است و این بازگشتی بعید است؟ قطعاً دانسته‌ایم که زمین از اجسادشان فرو می‌کاهد و پیش ما کتاب ضبط کننده‌ای است.

(بازگو رمزی از آن اسرارها

نکته: فرشتگان می گویند بله درست است که جسم انسانها پس از مرگ در خاک فرسوده و از بین می رود ولی انسان توسط کلمات بصورت یک کتابی ماندگار می ماند. اینکه ماهیت این ماندگاری چگونه است هدف نویسنده نیست هدف نویسنده القای همان ماندگاری حتی پس از نابودی جسم است. درک همین آگاهی تا به این اندازه نه کم و نه زیاد باعث میشود قدم ها مطابق خواسته نویسنده برداشته شوند، شاید یکی از معانی باور و هدایت همین باشد.)

انسانها حقیقت را وقتی برایشان می آید باور نمی کنند چون آنها در کارهای روزمره دنیا سردرگم اند. مگر به آسمان بالای سرشان ننگریسته‌اند که چگونه آن را ساخته و زینتش داده‌ایم و برای آن هیچ گونه شکافتگی نیست. و زمین را گسترده‌ایم و در آن لنگرها فرو افکندیم و در آن از هر گونه جفت دل انگیز رویانیدیم. برای هر بنده پشیمان‌کاری بینش‌افزا و پندآموز باشد. و از آسمان آبی پر برکت فرود آوردیم پس بدان باغها و دانه‌های دروکردنی رویانیدیم و درختان تناور خرما که خوشه روی هم چیده دارند. برای روزی بندگان است و با آن سرزمین مرده‌ای را زنده گردانیدیم، آشکار شدن نادیده ها چنین است.

مگر از آفرینش نخستین به تنگ آمدیم، بلکه آنها از خلق جدید در شبهه‌اند. و ما انسان را آفریده‌ایم و می‌دانیم که نفس او چه وسوسه‌ای به او می‌کند و ما از شاهرگ به او نزدیک‌تریم. آنگاه که دو دریافت‌کننده از راست و از چپ مراقب نشسته‌اند هیچ سخنی را به لفظ در نمی‌آورد مگر اینکه مراقبی آماده نزد او.

محل آسایش را برای پرهیزگاران نزدیک گردانند بی‌آنکه دور باشد. این همان است که وعده یافته‌اید، برای هر پشیمان‌کار نگهبان خواهد بود آنکه در نهان از خدای بخشنده بترسد و با دلی پشیمان‌کار آید. به سلامت در آن درآیید، این روز جاودانگی است. هر چه بخواهند در آنجا دارند و پیش ما فزونتر هست.

در حقیقت آسمانها و زمین و آنچه را که میان آن دو است در شش هنگام آفریدیم و احساس ماندگی نکردیم. و بر آنچه می‌گویند صبر کن و پیش از برآمدن آفتاب و پیش از غروب به ستایش پروردگارت تسبیح گوی و پاره‌ای از شب و به دنبال سجود او را تسبیح

گوی و روزی که منادی از جایی نزدیک ندا درمی‌دهد به گوش باش. روزی که فریاد را به حق می‌شنوند آن روز بیرون آمدن است.

ماییم که خود زندگی می‌بخشیم و به مرگ می‌رسانیم و برگشت به سوی ماست. روزی که زمین به سرعت از آنان جدا و شکافته می‌شود، این حشری است که بر ما آسان خواهد بود. ما به آنچه می‌گویند دانائیم و تو به زور وادارنده آنان نیستی، پس به سخن خدا هر که را از تهدید می‌ترسد پند ده (۵۰)

ای مردم باور کنید آنچه وعده داده شده‌اید راست است و پاداش واقعیت دارد. بطوریکه روز پاداش پرهیزگاران در باغها و چشمه ساراند، آنچه را پروردگارش عطا فرموده می‌گیرند زیرا که آنها پیش از این نیکوکار بودند و از شب اندکی را می‌غنودند و در سحرگاهان طلب آمرزش می‌کردند و در اموالشان برای سائل و محروم حقی بود. و روی زمین برای اهل یقین نشانه‌هایی است و در خود شما، پس مگر نمی‌بینید؟ و روزی شما و آنچه وعده داده شده‌اید در آسمان است. پس سوگند به پروردگار آسمان و زمین که واقعا او حق است، همان گونه که خود شما سخن می‌گویید.

از آنان روی بگردان که تو در خور نکوهش نیستی و پند ده که باورکنندگان را پند سود بخشد. و جن و انس را نیافریدم جز برای آنکه مرا بپرستند. از آنان هیچ روزی نمی‌خواهم و نمی‌خواهم که مرا خوراک دهند. خداست که خود روزی بخش نیرومند استوار است. پس برای کسانی که ستم کردند بهره‌ای است از عذاب، همانند بهره عذاب یارانشان که در کتاب سرگذشت بشر تو را بر آنان واقف کردیم. پس بهتر آن است که در خواستن عذاب از من شتابزدگی نکنند ولی افسوس که این سنت تا دنیا هست همچنان باقی است. پس وای بر کسانی که ناباور شده‌اند از آن روزی که وعده یافته‌اند (۵۱)

باور کن که عذاب پروردگارت واقع‌شدنی است و آن را هیچ بازدارنده‌ای نیست. پس وای بر حال آن کسانی که آن روز را بخاطر باور نکردنشان فراموش می‌کنند. آنان کسانی هستند که به یاهو سرگرمند در حالیکه آنها می‌پندارند همین سخنان، یاهو است و باید به موضوعات مهمتری بپردازند. و از آن سو پرهیزگاران در باغهایی و ناز و نعمتند. به آنچه پروردگارش به آنان داده دلشادند و پروردگارش آنها را از عذاب محل پریشانی مصون داشته است. به آنچه به جای می‌آوردید بخورید و بنوشید گواراتان، تختهایی ردیف هم تکیه زده‌اند و حوران درشت چشم را همسر آنان گردانده‌ایم و کسانی که گروهی و فرزندانشان آنها را در باور پیروی کرده‌اند فرزندانشان را به آنان ملحق خواهیم کرد و چیزی از کارشان را نمی‌کاهیم.

هر کسی در گرو دستاورد خویش است. با میوه و گوشتی که دلخواه آنهاست آنان را مدد می‌کنیم. در آنجا جامی از دست هم می‌ربایند که در آن نه یاهه گویی است و نه خطا. و برای آنان پسرانی است که بر گردشان همی‌گردند انگاری آنها مرواریدی‌اند که نهفته است. اندرز ده که تو به لطف پروردگارت دیوانه نشده‌ای و کار عبث نیز نمی‌کنی. با باور قطعی به نگاه و راهی که در پیش گرفته‌ای بگو منتظر باشید که من با شما از منتظرانم. آیا پندارهایشان آنان را به این وا می‌دارد؟ یا آنها مردمی هستند که نمی‌خواهند قبول کنند؟ یا می‌گویند میشود از این بهتر هم سخن گفت، بلکه باور ندارند. پس اگر راست می‌گویند سخنی مثل آن بیاورند. آیا از هیچ خلق شده‌اند یا آنکه خودشان خالق هستند؟ آیا آسمانها و زمین را خلق کرده‌اند؟ بلکه یقین ندارند. آیا ذخایر پروردگار تو پیش آنهاست یا ایشان تسلط دارند؟ آیا نردبانی دارند که بر آن بشنوند؟ پس باید شنونده آنان برهانی آشکار بیاورد. آیا از آنها مزدی مطالبه می‌کنی و آنان از تاوان گرانبارند؟ آیا غیب پیش آنهاست و آنها می‌نویسند؟ یا می‌خواهند نیرنگی بزنند و آنان که این سخنان را باور ندارند خود دچار نیرنگ شده‌اند. آیا ایشان را جز خدا معبودی است؟ منزه است خدا از آنچه شریک می‌گردانند. پس بگذارشان تا به آن روزی که در آن بیهوش می‌افتند برسند روزی که نیرنگشان به هیچ وجه به کارشان نیاید و حمایت نیابند. تو باید بدانی که این مجوز به آنها داده شده که بر خواسته‌هایشان تاخت و تاز کنند و چنین بنماید که آنها هستند که حق را فهمیده‌اند و کار آنهاست که درست است. صبوری را بیاموز و در برابر دستور پروردگارت شکیبایی پیشه کن و بدانکه این افکار خودت هستند که مانع از صبر تو میشوند پس بر افکار ت مهار بزنم و اجازه نده بدون حضور تو در ذهنت تاخت و تاز کنند. بدانکه تو در حمایت مایی و هنگامی که بر می‌خیزی به نیایش پروردگارت تسبیح گوی. و پاره‌ای از شب و در فروشدن ستارگان تسبیح گوی او باش (۵۲)

آنچه را دل دید انکار نکرد. آیا در آنچه دیده است او را ریشخند میکنید و میگویید رو نویسی میکند؟ و قطعا بار دیگری هم او را دیده است، دیده منحرف نگشت و در نگذشت. به راستی که از آیات بزرگ پروردگار خود را بدید.

در حقیقت کسانی که آخرت را باور ندارند فرشتگان را در نامگذاری به صورت مؤنث نام می‌نهند. و ایشان را به این معرفتی نیست جز گمان را پیروی نمی‌کنند و در واقع گمان در حقیقت هیچ سودی نمی‌رساند. پس از هر کس که از یاد ما روی برتافته و جز زندگی دنیا را خواستار نبوده است روی برتاب. این منتهای دانش آنان است. پروردگار تو خود به کسی که

از راه او منحرف شده داناتر و او به کسی که راه یافته آگاه‌تر است. و هر چه در آسمانها و هر چه در زمین است از آن خداست تا کسانی را که بد کرده‌اند به آنچه انجام داده‌اند کیفر دهد و آنان را که نیکی کرده‌اند به نیکی پاداش دهد. آنان که از خطاهای بزرگ و زشتکاریها جز لغزشهای کوچک خودداری می‌ورزند پروردگارت فراخ‌آمزش است. وی از آن دم که شما را از زمین پدید آورد و از همان‌گاه که در شکمهای مادرانتان نهفته بودید به شما داناتر است پس خودتان را پاک بشمارید او به کسی که پرهیزگاری نموده داناتر است. و اینکه برای انسان جز حاصل تلاش او نیست و کوشش او به زودی دیده خواهد شد سپس هر چه تمامتر وی را پاداش دهند و اینکه پایان به سوی پروردگار توست و هم اوست که می‌خنداند و می‌گریاند و هم اوست که می‌میراند و زنده می‌گرداند و هم اوست که دو نوع می‌آفریند نر و ماده ، از نطفه‌ای چون فرو ریخته شود. و هم پدید آوردن دیگر بر اوست و هم اوست که بی‌نیاز کرد و سرمایه بخشید. پس به کدام یک از نعمتهای پروردگارت تردید روا می‌داری؟ آیا از این سخن عجب دارید و می‌خندید و نمی‌گریید؟ و شما در غفلتید. پس خدا را سجده کنید و بپرستید (۵۳)

باور نکردند و هوسهای خویش را دنبال کردند و هر کاری را قراری است. و قطعا از اخبار آنچه در آن مایه انزجار است به ایشان رسید. حکمت بالغه، ولی هشدارها سود نکرد. پس از آنان روی برتاب. روزی که داعی به سوی امری دهشتناک دعوت می‌کند در حالی که دیدگان خود را فروهسته‌اند چون ملخهای پراکنده از گورها برمی‌آیند به سرعت سوی آن دعوتگر می‌شتابند، و ناباوران می‌گویند: امروز روز دشواری است.

(سائل: چرا خداوند از طرفی جهانش را چنین فریبنده قرار داده و به فریبگر نیز مجوز داده تا وسوسه گر دل‌های سست اندیش بندگانش باشد ولی از سوی دیگر به طرق مختلف بواسطه کلامش، میخواهد به انسان بفهماند که آن چیزهایی را که می‌داند و می‌پندارد باطل هستند و سخن خودش حق است در حالیکه آخر الامر هم بندگانش جز عده قلیلی باور نخواهند کرد؟

پاسخ: چون همه چیز جهان ما واژگونه است باید یادآور شویم که اول پاسخ خلق میشود تا سوال دلیلی بر آن باشد. این فهمی است که از درک " من نمیدانم " حاصل میشود.)
و قطعا این را برای پندآموزی آسان کرده‌ایم. پس آیا پندگیرنده‌ای هست؟ ماییم که هر چیزی را به اندازه آفریده‌ایم و فرمان ما جز یک بار نیست چون چشم به هم زدنی. پس آیا

پندگیرنده‌ای هست؟ و هر چه کرده‌اند در کتابها است و هر خرد و بزرگی نوشته شده. در حقیقت مردم پرهیزگار در میان باغها و نه‌رها در قرارگاه صدق نزد پادشاهی توانایند (۵۴)

رحمان این را یاد داد انسان را آفرید و به او بیان آموخت. خورشید و ماه بر حسابی اند و بوته و درخت چهره سایانند و آسمان را برافراشت و ترازو را گذاشت تا مبادا از اندازه درگذرید و وزن را به انصاف برپا دارید و در سنجش مکاهید و زمین را برای مردم نهاد در آن میوه و نخلها با خوشه‌های غلاف دار و دانه‌های پوست‌دار و گیاهان خوشبوست. انسان را از گل خشکیده‌ای سفال مانند آفرید و جن را از تشعشعی از آتش خلق کرد. دو دریا را روان کرد با هم برخورد کنند میان آن دو حد فاصلی است که به هم تجاوز نمی‌کنند از هر دو مروراید و مرجان برآید. و او راست در دریا سفینه‌های بادبان‌دار بلند همچون کوهها. هر چه غیر اوست فانی شونده است و ذات باشکوه و ارجمند پروردگارت باقی خواهد ماند. هر که در آسمانها و زمین است از او درخواست می‌کند هر زمان او در کاری است. و هر کس را که از مقام پروردگارش بترسد دو باغ است که دارای شاخسارانند. در آن دو، دو چشمه روان است، در آن دو از هر میوه‌ای دو گونه است. بر بسترهایی که آستر آنها از ابریشم درشت بافت است تکیه آند و چیدن میوه آن دو باغ در دسترس است. در آن فروهشته نگاهند که دست هیچ انس و جنی پیش از ایشان به آنها نرسیده است. گویی که آنها یاقوت و مرجانند. مگر پاداش احسان جز احسان است. و غیر از آن دو، دو باغ هست که از سبزی سیه‌گون می‌نماید. در آن دو، دو چشمه همواره جوشان است. در آن دو میوه و خرما و انار است. در آنجا نکوخوی و نکوریند؛ حورانی پرده‌نشین در خیمه‌ها، دست هیچ انس و جنی پیش از ایشان به آنها نرسیده است، بر بالش سبز و فرش نیکو تکیه زده‌اند. پس کدام یک از نعمتهای پروردگارتان را منکرید؟ خجسته باد نام پروردگار شکوهمند و بزرگوارت (۵۵)

مقربان در باغستانهای پر نعمت بر تختهایی جواهرنشان که روبروی هم بر آنها تکیه داده‌اند، بر گردشان پسرانی جاودان می‌گردند با جامها و آبریزها و پیاله‌یی از باده ناب روان نه از آن دردرسر گیرند و نه بی‌خرد گردند و میوه از هر چه اختیار کنند و از گوشت پرنده هر چه بخواهند و حوران چشم درشت مثل لؤلؤ نهان میان صدف پاداشی است برای آنچه می‌کردند در آنجا نه بیهوده‌ای می‌شنوند و نه خط‌آلود، سخنی جز سلام و درود نیست. و یاران راست، در درختان کنار بی‌خار و درختهای موز که میوه‌اش خوشه خوشه روی هم چیده است و سایه‌ای پایدار و آبی ریزان و میوه‌ای فراوان نه بریده و نه ممنوع و همخوابگانی بالا بلند، ما

آنان را پدید آورده‌ایم پدید آوردنی و ایشان را دوشیزه گردانیده‌ایم شوی دوست همسال برای یاران راست.

ماییم که شما را آفریده‌ایم پس چرا تصدیق نمی‌کنید؟ آیا آنچه را فرو می‌ریزید دیده‌اید؟ آیا شما آن را خلق می‌کنید یا ما آفریننده‌ایم. ماییم که میان شما مرگ را مقدر کرده‌ایم و بر ما سبقت نتوانید جست. امثال شما را به جای شما قرار دهیم و شما را آنچه نمی‌دانید پدیدار گردانیم و قطعاً پدیدار شدن نخستین خود را شناختید پس چرا سر عبرت گرفتن ندارید؟ آیا آنچه را کشت می‌کنید ملاحظه کرده‌اید؟ آیا شما آن را زراعت می‌کنید یا ماییم که زراعت می‌کنیم؟ اگر بخواهیم قطعاً خاشاکش می‌گردانیم پس در افسوس می‌افتید. آیا آبی را که می‌نوشید دیده‌اید؟ آیا شما آن را از ابر سپید فرود آورده‌اید یا ما فرودآورنده‌ایم؟ اگر بخواهیم آن را تلخ می‌گردانیم، پس چرا سپاس نمی‌دارید. آیا آن آتشی را که برمی‌افروزید ملاحظه کرده‌اید؟ آیا شما درخت آن را پدیدار کرده‌اید یا ما پدیدآورنده‌ایم؟ پس به نام پروردگار بزرگت تسبیح گوی. (۵۶)

آنچه در آسمانها و زمین است خدا را به پاکی می‌ستایند و اوست ارجمند حکیم فرمانروایی آسمانها و زمین از آن اوست زنده می‌کند و می‌میراند و او بر هر چیزی تواناست اوست اول و آخر و ظاهر و باطن و او به هر چیزی داناست اوست آن کس که آسمانها و زمین را در شش هنگام آفرید آنگاه بر عرش استیلا یافت آنچه در زمین درآید و آنچه از آن برآید و آنچه در آن بالا رود می‌داند و هر کجا باشید او با شماست و خدا به هر چه می‌کنید بیناست فرمانروایی آسمانها و زمین از آن اوست و کارها به سوی خدا بازگردانیده می‌شود شب را در روز درمی‌آورد و روز را در شب درمی‌آورد و او به راز دلها داناست به خدا و پیامبر او باور آورید و از آنچه شما را در آن جانشین کرده بخشش کنید پس کسانی از شما که باور آورده و بخشش کرده باشند پاداش بزرگی خواهند داشت و شما را چه شده که به خدا باور نمی‌آورید. او همان کسی است که بر بنده خود آیات روشنی فرو می‌فرستد تا شما را از تاریکیها به سوی نور بیرون کشاند و در حقیقت خدا به شما سخت رئوف و مهربان است و شما را چه شده که در راه خدا بخشش نمی‌کنید و میراث آسمانها و زمین به خدا تعلق دارد. و خدا به آنچه می‌کنید آگاه است. کیست آن کس که به خدا وامی نیکو دهد تا برای وی دوچندان گرداند و او را پاداشی خوش باشد.

آیا برای کسانی که باور آورده‌اند هنگام آن نرسیده که دل‌هایشان به یاد خدا و آن حقیقتی که نازل شده نرم گردد؟ و مانند کسانی نباشند که از پیش بدانها کتاب داده شد و انتظار بر آنان به درازا کشید و دل‌هایشان سخت گردید و بسیاری از آنها فاسق بودند.

بدانید که خدا زمین را پس از مرگش زنده می‌گرداند به راستی آیات را برای شما روشن گردانیده‌ایم باشد که بیندیشید.

بدانید که زندگی دنیا در حقیقت بازی و سرگرمی و آرایش و فخرفروشی شما به یکدیگر و فزون جویی در اموال و فرزندان است چون مثل بارانی است که کشاورزان را رستنی آن به شگفتی اندازد سپس خشک شود و آن را زرد بینی آنگاه خاشاک شود. زندگانی دنیا جز کالای فریبنده نیست. به آموزشی از پروردگارتان و محل آسایشی که پهنایش چون پهنای آسمان و زمین است و برای کسانی آماده شده که به خدا و پیامبرانش باور آورده‌اند بر یکدیگر سبقت جوید این فضل خداست که به هر کس بخواهد آن را می‌دهد. هیچ مصیبتی نه در زمین و نه در نفسهای شما نرسد مگر آنکه پیش از آنکه آن را پدید آوریم در کتابی است، این بر خدا آسان است تا بر آنچه از دست شما رفته اندوهگین نشوید و به آنچه به شما داده است شادمانی نکنید و خدا هیچ خودپسند فخرفروشی را دوست ندارد همانان که بخل می‌ورزند و مردم را به بخل ورزیدن وامی‌دارند.

ای کسانی که باور آورده‌اید از خدا پروا دارید و بگروید تا از رحمت خویش شما را دو بهره عطا کند و برای شما نوری قرار دهد که به آن راه سپرید و بر شما ببخشاید و خدا آمرزنده مهربان است تا اهل کتاب بدانند که به هیچ وجه فزون بخشی خدا در قدرت آنان نیست و فضل در دست خداست به هر کس بخواهد آن را عطا می‌کند و خدا دارای کرم بسیار است

(۵۷)

خدا گفتگوی شما را می‌شنود زیرا خدا شنوای بیناست.

آیا ندانسته‌ای که خدا آنچه را که در آسمانها و آنچه را که در زمین است می‌داند؟ هیچ گفتگوی محرمانه‌ای میان سه تن نیست مگر اینکه او چهارمین آنهاست و نه میان پنج تن مگر اینکه او ششمین آنهاست و نه کمتر از این و نه بیشتر مگر اینکه هر کجا باشند او با آنهاست آنگاه روز عیان شدن پوشیده‌ها آنان را به آنچه کرده‌اند آگاه خواهد گردانید زیرا خدا به هر چیزی داناست.

ای کسانی که باور آورده‌اید چون با یکدیگر محرمانه گفتگو می‌کنید به خطا و تعدی و نافرمانی با همدیگر محرمانه گفتگو نکنید و به نیکوکاری و پرهیزگاری نجوا کنید و از خدایی

که نزد او محشور خواهید گشت پروا دارید. چنان نجوایی صرفا از فریبگر است تا کسانی را که باور آورده‌اند دلتنگ گرداند و جز به فرمان خدا هیچ آسیبی به آنها نمی‌رساند و باورکنندگان باید بر خدا اعتماد کنند.

ای کسانی که باور آورده‌اید چون به شما گفته شود در مجالس جای باز کنید پس جای باز کنید تا خدا برای شما گشایش حاصل کند و چون گفته شود برخیزید پس برخیزید. خدا کسانی از شما را که گرویده و کسانی را که دانشمندان درجات بلند گرداند و خدا به آنچه می‌کنید آگاه است.

قومی را نیایی که به خدا و روز بازپسین باور داشته باشند کسانی را که با خدا و رسولش مخالفت کرده‌اند هر چند پدرانشان یا پسرانشان یا برادرانشان یا عشیره آنان باشند دوست بدانند در دل اینهاست که باور را نوشته و آنها را با روحی از جانب خود تایید کرده است و آنان را به محل آسایشهایی که از زیر آن جویهایی روان است در می‌آورد همیشه در آنجا ماندگارند خدا از ایشان خشنود و آنها از او خشنودند اینانند حزب خدا آری حزب خداست که رستگاراند (۵۸)

آنچه در آسمانها و در زمین است تسبیح گوی خدای هستند و اوست شکست ناپذیر سنجیده‌کار. هر کس با خدا درافتد خدا سخت‌کیفر است. و خدا بر هر کاری تواناست. و از خدا پروا بدارید که خدا سخت‌کیفر است.

پروردگارا بر ما و بر آن برادرانمان که در باور آوردن بر ما پیشی گرفتند ببخشای و در دل‌هایمان نسبت به کسانی که باور آورده‌اند کینه‌ای مگذار. پروردگارا راستی که تو رؤف و مهربانی.

ای کسانی که باور آورده‌اید از خدا پروا دارید و هر کسی باید بنگرد که برای فردا از پیش چه فرستاده است و از خدا بترسید در حقیقت خدا به آنچه می‌کنید آگاه است و چون کسانی مباشید که خدا را فراموش کردند و او آنان را دچار خود فراموشی کرد آنان همان نافرمانانند. پریشان حالان با آسوده‌ها یکسان نیستند آنهایی که در محل آسایشند آنان کامیابند.

اوست خدایی که غیر از او معبودی نیست داننده غیب و آشکار است. اوست رحمتگر مهربان. اوست خدایی که جز او معبودی نیست همان فرمانروای پاک، سلامت، باورکننده، نگهبان، عزیز، جبار، متکبر، پاک است خدا از آنچه شریک می‌گردانند. اوست خدای خالق نوساز صورتگر، بهترین نامها از آن اوست آنچه در آسمانها و زمین است تسبیح او می‌گویند و او عزیز حکیم است (۵۹)

ای کسانی که باور آورده‌اید دشمن من و دشمن خودتان را به دوستی برمگیرید که با آنها اظهار دوستی کنید و حال آنکه قطعاً به آن حقیقت که برای شما آمده ناباورند پیامبر و شما را بیرون می‌کنند که به خدا پروردگارتان باور آورده‌اید اگر برای جهاد در راه من و طلب خشنودی من بیرون آمده‌اید پنهانی با آنان رابطه دوستی برقرار می‌کنید در حالی که من به آنچه پنهان داشتید و آنچه آشکار نمودید داناترم و هر کس از شما چنین کند قطعاً از راه درست منحرف گردیده است. اگر بر شما دست یابند دشمن شما باشند و بر شما به بدی دست و زبان بگشایند و آرزو دارند که ناباور شوید. روز عیان شدن پوشیده‌ها نه خویشان شما و نه فرزندانان هرگز به شما سود نمی‌رسانند، میانتان فیصله می‌دهد و خدا به آنچه انجام می‌دهید بیناست.

ای پروردگار، ما بر تو اعتماد کردیم و به سوی تو بازگشتیم و فرجام به سوی توست. پروردگارا ما را وسیله آزمایش برای کسانی که ناباوری ورزیده‌اند مگردان و بر ما ببخشی که تو خود توانای سنجیده‌کاری.

ای کسانی که باور آورده‌اید مردمی را که خدا بر آنان خشم رانده به دوستی مگیرید آنها واقعا از آخرت سلب امید کرده‌اند همان گونه که ناباوران اهل گور قطع امید نموده‌اند (۶۰) آنچه در آسمانها و آنچه در زمین است به تسبیح خدا می‌پردازند و اوست ارجمند حکیم. ای کسانی که باور آورده‌اید چرا چیزی می‌گویید که انجام نمی‌دهید؟ نزد خدا سخت ناپسند است که چیزی را بگویید و انجام ندهید. در حقیقت خدا دوست دارد کسانی را که در راه او صف در صف چنانکه گویی بنایی ریخته شده از سرباند جهاد می‌کنند.

ای کسانی که باور آورده‌اید آیا شما را بر تجارتی راه نمایم که شما را از عذابی دردناک می‌رهاند. به خدا بگروید و در راه خدا با مال و جانتان جهاد کنید این اگر بدانید برای شما بهتر است تا خطاهایتان را بر شما ببخشاید و شما را در باغهایی که از زیر آن جویبارها روان است و سراهایی خوش در محل آسایش همیشگی درآورد این کامیابی بزرگ است. و دیگر که آن را دوست دارید یاری و پیروزی نزدیکی از جانب خداست و باورکنندگان را بشارت ده. ای کسانی که باور آورده‌اید یاران خدا باشید همان گونه که عیسی بن مریم به حواریون گفت: یاران من در راه خدا چه کسانی‌اند حواریون گفتند: ما یاران خداییم پس طایفه‌ای ناباوری ورزیدند و کسانی را که گرویده بودند بر دشمنانشان یاری کردیم تا چیره شدند.

(۶۱)

آنچه در آسمانها و آنچه در زمین است خدایی را که پادشاه پاک ارجمند فرزانه است تسبیح می‌گویند. اوست آن کس که در میان بی‌سوادان فرستاده‌ای از خودشان برانگیخت تا آیات او را بر آنان بخواند و پاکشان گرداند و کتاب و حکمت بدیشان بیاموزد و قطعاً پیش از آن در گمراهی آشکاری بودند. و دیگر از ایشان که هنوز به آنها نپیوسته‌اند و اوست ارجمند سنجیده‌کار. این فضل خداست آن را به هر که بخواهد عطا می‌کند و خدا دارای فضل بسیار است.

ای کسانی که باور آورده‌اید چون برای نماز جمعه ندا در داده شد به سوی ذکر خدا بشتابید و داد و ستد را واگذارید اگر بدانید این برای شما بهتر است و چون گردهمایی گزارده شد در زمین پراکنده گردید و فضل خدا را جویا شوید و **خدا را بسیار یاد کنید** باشد که شما رستگار گردید.

ای کسانی که باور آورده‌اید اموال شما و فرزندان شما را از یاد خدا غافل نگرداند و هر کس چنین کند آنان خود زیانکارانند. و از آنچه روزی شما گردانیده‌ایم بخشش کنید پیش از آنکه یکی از شما را مرگ فرا رسد و بگوید پروردگارا چرا تا مدتی بیشتر مرا به تاخیر نینداختی تا صدقه دهم و از نیکوکاران باشم. و هر کس اجلس فرا رسد هرگز خدا به تاخیر نمی‌افکند و خدا به آنچه می‌کنید آگاه است. (۶۳)

هر چه در آسمانها و هر چه در زمین است خدا را تسبیح می‌گویند او راست فرمانروایی و او راست سپاس و او بر هر چیزی تواناست. اوست آن کس که شما را آفرید، برخی از شما ناباورند و برخی باورکننده و خدا به آنچه می‌کنید بیناست. آسمانها و زمین را به حق آفرید و شما را صورتگری کرد و صورتهایتان را نیکوآراست و فرجام به سوی اوست. آنچه را که در آسمانها و زمین است می‌داند و آنچه را که پنهان می‌کنید و آنچه را که آشکار می‌دارید می‌داند و خدا به راز دلها داناست. پس به خدا و پیامبر او و آن نوری که ما فرو فرستادیم باور آورید و خدا به آنچه می‌کنید آگاه است. روزی که شما را برای روز گردآوری گرد می‌آورد آن روز حسرت است و هر کس به خدا باور آورده و کار شایسته‌ای کرده باشد بدیهایش را از او بسترد و او را در محل آسایشی که از زیر آن جویبارها روان است درآورد، در آنجا بماند. این است همان کامیابی بزرگ.

هیچ مصیبتی جز به اذن خدا نرسد و کسی که به خدا بگردد دلش را به راه آورد و خدا به هر چیزی داناست. و خدا را فرمان برید و باورکنندگان باید تنها بر خدا اعتماد کنند.

ای کسانی که باور آورده‌اید در حقیقت اموال شما و فرزندان شما صرفاً آزمایشی یند و خداست که نزد او پاداشی بزرگ است. پس تا می‌توانید از خدا پروا بدارید و بشنوید و فرمان ببرید و مالی برای خودتان بخشش کنید و کسانی که از خست نفس خویش مصون مانند آنان رستگاراند. اگر خدا را وامی نیکو دهید آن را برای شما دو چندان می‌گرداند و بر شما می‌بخشاید و خدا سپاس‌پذیر بردبار است. دانای نهران و آشکار ارجمند سنجیده‌کار است. (۶۴)

هر کس از خدا پروا کند برای او راه بیرون شدنی قرار می‌دهد و از جایی که حسابش را نمی‌کند به او روزی می‌رساند و هر کس بر خدا اعتماد کند او برای وی بس است خدا فرمانش را به انجام رساننده است به راستی خدا برای هر چیزی اندازه‌ای مقرر کرده است. و هر کس از خدا پروا کند بدیهایش را از او بزاید و پاداشش را بزرگ گرداند. خدا به زودی پس از دشواری آسانی فراهم می‌کند. پس ای خردمندانی که باور آورده‌اید از خدا بترسید راستی که خدا سوی شما تذکارتی فرو فرستاده است. پیامبری که آیات روشنگر خدا را بر شما تلاوت می‌کند تا کسانی را که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند از تاریکیها به سوی روشنایی بیرون برد و هر کس به خدا بگردد و کار شایسته کند او را در باغهایی که از زیر آن جویبارها روان است درمی‌آورد جاودانه در آن می‌مانند قطعا خدا روزی را برای او خوش کرده است. خدا همان کسی است که هفت آسمان و همانند آنها هفت زمین آفرید فرمان در میان آنها فرود می‌آید تا بدانید که خدا بر هر چیزی تواناست و به راستی دانش وی هر چیزی را در بر گرفته است. (۶۵)

ای کسانی که باور آورده‌اید خودتان و کسانتان را از آتشی که سوخت آن مردم و سنگهاست حفظ کنید بر آن فرشتگانی خشن سختگیر اند از آنچه خدا به آنان دستور داده سرپیچی نمی‌کنند و آنچه را که مامورند انجام می‌دهند.

ای کسانی که باور آورده‌اید به درگاه خدا پشیمانی‌ای راستین کنید امید است که پروردگارتان بدیهایتان را از شما بزاید و شما را به باغهایی که از زیر آن جویبارها روان است درآورد در آن روز خدا پیامبر و کسانی را که با او باور آورده بودند خوار نمی‌گرداند نورشان از پیشاپیش آنان و سمت راستشان روان است می‌گویند: پروردگارا نور ما را برای ما کامل گردان و بر ما ببخشای که تو بر هر چیز توانایی. (۶۶)

بزرگوار است آنکه فرمانروایی به دست اوست و او بر هر چیزی تواناست. همان که مرگ و زندگی را پدید آورد تا شما را ببازماید که کدامتان نیکوکارترید و اوست ارجمند آمرزنده.

همان که هفت آسمان را طبقه طبقه بیافرید در آفرینش آن بخشایشگر هیچ گونه اختلاف نمی‌بینی بازنگر آیا خلل می‌بینی؟ باز دوباره بنگر تا نگاهت زبون و درمانده به سویت بازگردد. و در حقیقت آسمان دنیا را با چراغهایی زینت دادیم و آن را مایه طرد شیاطین گردانیدیم و برای آنها عذاب آتش فروزان آماده کرده‌ایم و کسانی که به پروردگارش انکار آوردند عذاب آتش محل پریشانی خواهند داشت و چه بد سرانجامی است.

کسانی که در نهبان از پروردگارش می‌ترسند آنان را آموزش و پاداشی بزرگ خواهد بود. و سخن خود را پنهان دارید یا آشکارش نمایید در حقیقت وی به راز دلها آگاه است. آیا کسی که آفریده است نمی‌داند با اینکه او خود باریک بین آگاه است؟ اوست کسی که زمین را برای شما رام گردانید پس در فراختای آن رهسپار شوید و از روزی بخورید و آشکار شدن نادیده‌ها به سوی اوست.

آیا از آن کس که در آسمان است ایمن شده‌اید که شما را در زمین فرو برد پس بناگاه به تپیدن افتد یا از آن کس که در آسمان است ایمن شده‌اید که بر شما تندبادی از سنگریزه فرو فرستد پس به زودی خواهید دانست که بیم دادن من چگونه است و پیش از آنان کسانی به تکذیب پرداختند پس عذاب من چگونه بود؟ آیا در بالای سرشان به پرندگان ننگریسته‌اند بال می‌گسترند و بال می‌آندند جز خدای رحمان آنها را نگاه نمی‌دارد او به هر چیزی بیناست. یا آن کسی که خود برای شما سپاهی است که یاریتان می‌کند جز خدای رحمان کیست؟ ناباوران جز گرفتار فریب نیستند. یا کیست آن که به شما روزی دهد اگر روزی خود را باز دارد بلکه در سرکشی و نفرت پافشاری کردند. پس آیا آن کس که نگویند راه می‌پیماید هدایت یافته تر است یا آن کس که ایستاده بر راه راست می‌رود؟ اوست آن کس که شما را پدید آورده و برای شما گوش و دیدگان و دلها آفریده است چه کم سپاسگزارید.

اوست خدای بخشایشگر به او باور آوردیم و بر او توکل کردیم و به زودی خواهید دانست چه کسی است که خود در گمراهی آشکاری است. (۶۷)

تو به لطف پروردگارت دیوانه نیستی و بی‌گمان تو را پاداشی بی‌منت خواهد بود و راستی که تو را خویی والاست به زودی خواهی دید و خواهند دید کدام یک از شما دستخوش جنونید. پروردگارت خود بهتر می‌داند چه کسی از راه او منحرف شده و او به راه یافتگان دانتر است. برای پرهیزگاران نزد پروردگارش باغستانهای پر ناز و نعمت است. پس آیا فرمانبرداران را چون بدکاران قرار خواهیم داد؟ شما را چه شده چگونه داوری می‌کنید؟

در حکم پروردگارت شکیبایی ورز و مانند همدم ماهی مباش آنگاه که اندوه زده ندا در داد. اگر لطفی از جانب پروردگارش تدارک او نمی‌کرد قطعاً نکوهش شده بر زمین خشک انداخته می‌شد پس پروردگارش وی را برگزید و از شایستگی‌اش گردانید و آنان که باور نکردند چون این را شنیدند چیزی نمانده بود که تو را چشم بزنند و می‌گفتند او واقعا دیوانه‌ای است و حال آنکه جز تذکاری نیست. (۶۸)

کسی که کارنامه‌اش به دست راستش داده شود گوید بیا بید و کتابم را بخوانید من یقین داشتم که به حساب خود می‌رسم پس او در یک زندگی خوش است در محل آسایشی برین میوه هایش در دسترس است بخورید و بنوشید گواراتان باد به آنچه در روزهای گذشته انجام دادید.

در حقیقت این تذکاری برای پرهیزگاران است و این بی‌شبهه حقیقتی یقینی است پس به نام پروردگار بزرگت تسبیح گوی. (۶۹)

به راستی که انسان سخت آزمند خلق شده است چون صدمه‌ای به او رسد عجز و لابه کند و چون خیری به او رسد بخل ورزد غیر از بندگی گزاران همان کسانی که بر بندگی هایشان پایداری می‌کنند و همانان که در اموالشان حقی معلوم است برای سائل و محروم و کسانی که روز جزا را باور دارند و آنان که از عذاب پروردگارشان بیمناکند چرا که از عذاب پروردگارشان ایمن نمی‌توانند بود و کسانی که دامن خود را حفظ می‌کنند مگر بر همسران خود، و هر کس پا از این فراتر نهد آنان همان از حد درگذرندگانند و کسانی که امانتها و پیمان خود را مراعات می‌کنند و آنان که بر شهادتهای خود ایستاده‌اند و کسانی که بر بندگی هایشان مداومت می‌ورزند آنها هستند که در باغهایی گرمی خواهند بود. (۷۰)

از پروردگارتان آمرزش بخواهید که او همواره آمرزنده است بر شما از آسمان باران پی در پی فرستد و شما را به اموال و پسران یاری کند و برایتان باغها قرار دهد و نهرها برای شما پدید آورد شما را چه شده است که از شکوه خدا بیم ندارید و حال آنکه شما را مرحله به مرحله خلق کرده است مگر ملاحظه نکرده‌اید که چگونه خدا هفت آسمان را توپرتو آفریده است و ماه را در میان آنها روشنایی بخش گردانید و خورشید را چراغی قرار داد و خدا شما را گیاهی از زمین رویانید سپس شما را در آن بازمی‌گرداند و بیرون می‌آورد بیرون آوردنی و خدا زمین را برای شما فرشی ساخت تا در راههای فراخ آن بروید.

پروردگارا هیچ کس از ناباوران را بر روی زمین مگذار چرا که اگر تو آنان را باقی گذاری بندگانت را گمراه می‌کنند و جز پلیدکار ناسپاس نزنند.

پروردگارا بر من و پدر و مادرم و هر باورکننده پاک دل، و بر مردان و زنان با باور ببخشای و جز بر هلاکت ستمگران میفزای. (۷۱)

سخن خدای شگفت‌آوری شنیدیم که به راه راست هدایت می‌کند پس به آن باور آوردیم و هرگز کسی را شریک پروردگاران قرار نخواهیم داد و اینکه او پروردگار والای ما همسر و فرزندی اختیار نکرده است و آنکه کم خرد ما در باره خدا سخنانی یأوه می‌سراید. و نمی‌دانیم که آیا برای کسانی که در زمینند بدی خواسته شده یا پروردگارشان برایشان هدایت خواسته است. و ما می‌دانیم که هرگز نمی‌توانیم در زمین خدای را به ستوه آوریم و هرگز او را با گریز درمانده نتوانیم کرد و ما چون هدایت را شنیدیم بدان گرویدیم پس کسی که به پروردگار خود باور آورد از کمی و سختی بیم ندارد و از میان ما برخی فرمانبردار و برخی از ما منحرفند پس کسانی که به فرمانند آنان در جستجوی راه درستند. و هر کس از یاد پروردگار خود دل بگرداند وی را در قید عذابی افزون درآورد.

تنها پروردگار خود را می‌خوانم و کسی را با او شریک نمی‌گردانم. برای شما اختیار زیان و هدایتی را ندارم. هرگز کسی مرا در برابر خدا پناه نمی‌دهد و هرگز پناهگاهی غیر از او نمی‌یابم تنها ابلاغی از خدا و پیامهای اوست. خدای دانای نهران که کسی را بر غیب خود آگاه نمی‌کند. (۷۲)

به پا خیز شب را مگر اندکی نیمی از شب یا اندکی از آن را بکاه یا بر آن بیفزای و سخن خدا را شمرده شمرده بخوان در حقیقت ما به زودی بر تو گفتاری گرانبار القا می‌کنیم قطعا برخاستن شب رنجش بیشتر و گفتار راستین‌تر است تو را در روز آمد و شدی دراز است و نام پروردگار خود را یاد کن و تنها به او پیرداز پروردگار خاور و باختر خدایی جز او نیست پس او را کارساز خویش اختیار کن و بر آنچه می‌گویند شکیباش و از آنان با دوری گزیدنی خوش فاصله بگیر.

قطعا این اندرزی است تا هر که بخواهد به سوی پروردگار خود راهی در پیش گیرد. هر چه از سخن خدا میسر می‌شود بخوانید که به زودی در میانتان بیمارانی خواهند بود و دیگر در زمین سفر می‌کنند در پی روزی خدا هستند و دیگر در راه خدا پیکار می‌نمایند پس هر چه از این میسر شد تلاوت کنید و بندگی را برپا دارید و سهم محصول طبیعت را بپردازید و وام نیکو به خدا دهید و هر کار خوبی برای خویش از پیش فرستید آن را نزد خدا بهتر و با پاداشی بیشتر باز خواهید یافت و از خدا طلب آموزش کنید که خدا آمرزنده مهربان است. (۷۳)

ای کشیده ردای شب بر سر برخیز و پروردگار خود را بزرگ دار و منت مگذار و فزونی مطلب و برای پروردگارت شکیبایی کن. و مرا با آنکه تنها آفریدم واگذار و دارایی بسیار به او بخشیدم و پسرانی آماده و برایش آماده کردم باز طمع دارد که بیفزایم ولی نه زیرا او دشمن آیات ما بود به زودی او را به بالا رفتن از گردنه وادار می‌کنم آری اندیشید و سنجید آنگاه نظر انداخت سپس رو ترش نمود و چهره در هم کشید آنگاه پشت گردانید و تکبر ورزید و گفت این جز سحری که آموخته‌اند نیست این غیر از سخن بشر نیست. این گونه خدا هر که را بخواهد بپراه می‌گذارد و هر که را بخواهد هدایت می‌کند. این یک تذکر و یادآوری است هر کس بخواهد از آن پند می‌گیرد و هیچ کس پند نمی‌گیرد مگر اینکه خدا بخواهد. او اهل تقوا و اهل آمرزش است. (۷۴)

آیا انسان می‌پندارد که هرگز استخوانهای او را جمع نخواهیم کرد آری قادریم که حتی خطوط سر انگشتان او را موزون و مرتب کنیم. انسان شک در معاد ندارد بلکه او می‌خواهد آزاد باشد و بدون ترس از دادگاه عیان شدن پوشیده‌ها در تمام عمر خطا کند از این رو می‌پرسد عیان شدن پوشیده‌ها کی خواهد بود؟ و در آن روز انسان را از تمام کارهایی که از پیش یا پس فرستاده آگاه می‌کنند بلکه انسان خودش از وضع خود آگاه است هر چند در ظاهر برای خود عذرهایی بتراشد. شما دنیای زودگذر را دوست دارید و هوسرانی بی‌قید و شرط را و آخرت را رها می‌کنید.

آیا انسان گمان می‌کند بی‌هدف رها می‌شود آیا او نطفه‌ای از منی که در رحم ریخته می‌شود نبود سپس بصورت خون بسته در آمد و خداوند او را آفرید و موزون ساخت و از او دو زوج مرد و زن آفرید آیا چنین کسی قادر نیست که مردگان را زنده کند. (۷۵)

ما انسان را از نطفه مختلطی آفریدیم و او را می‌آزماییم بدین جهت او را شنوا و بینا قرار دادیم. ما راه را به او نشان دادیم خواه شاکر باشد و پذیرا گردد یا ناسپاس.

به یقین ابرار و نیکان از جامی می‌نوشند که با عطر خوشی آمیخته است چشمه‌ای که بندگان خدا از آن می‌نوشند و جاریش می‌کنند. به نذر خود وفا می‌کردند و از روزی که گزند آن فراگیرنده است می‌ترسیدند و به دوستی بینوا و یتیم، و اسیر را خوراک می‌دادند؛ ما برای خشنودی خداست که به شما می‌خورانیم و پاداش و سپاسی از شما نمی‌خواهیم ما از پروردگارانمان از روز عبوسی سخت هراسناکیم. پس خدا آنان را از آسیب آن روز نگاه داشت و شادابی و شادمانی به آنان ارزانی داشت و به آنکه صبر کردند محل آسایش و پرنیان پاداششان داد در آن بر تختها تکیه زنند در آنجا نه آفتابی بینند و نه سرمایی و سایه‌ها به

آنان نزدیک است و میوه‌هایش رام و ظروف سیمین و جامه‌های بلورین پیرامون آنان گردانده می‌شود جامه‌هایی از سیم که درست به اندازه آنها را از کار در آورده‌اند و در آنجا از جامی که آمیزه زنجبیل دارد به آنان می‌نوشانند از چشمه‌ای در آنجا که سلسبیل نامیده می‌شود و بر گرد آنان پسرانی جاودانی می‌گردند چون آنها را ببینی گویی که مرواریدهایی پراکنده‌اند و چون بدانجا نگری نعمت و کشوری پهناور می‌بینی جامه‌های ابریشمی سبز و دیبای ستبر در بر است و پیرایه آنان دستبندهای سیمین است و پروردگارشان باده‌ای پاک به آنان می‌نوشاند این برای شماست و کوشش شما مقبول افتاده است.

نام پروردگارت را بامدادان و شامگاهان یاد کن و بخشی از شب را در برابر او سجده کن و شب دراز او را به پاکی بستای.

این پندنامه‌ای است تا هر که خواهد راهی به سوی پروردگار خود پیش گیرد و تا خدا نخواهد نخواهد خواست قطعاً خدا دانای حکیم است هر که را خواهد به رحمت خویش در می‌آورد. (۷۶)

آیا زمین را گهواره‌ای نگردانیدیم و کوهها را میخهایی و شما را جفت آفریدیم و خواب شما را آسایش گردانیدیم و شب را پوششی قرار دادیم و روز را معاش نهادیم و بر فراز شما هفت استوار بنا کردیم و چراغی فروزان گذاردیم و از ابرهای متراکم آبی ریزان فرود آوردیم تا بدان دانه و گیاه برویانیم و باغهای در هم پیچیده و انبوه.

مسلم‌پرهیزگاران را رستگاری است باغچه‌ها و تاکستانها و دخترانی همسال با سینه‌های برجسته و پپاله‌های لبالب در آنجا نه بیهوده‌ای شنوند و نه تکذیب. پاداشی از پروردگار تو، عطایی از روی حساب. پروردگار آسمانها و زمین و آنچه میان آن دو است. بخشایشگری که کس را یارای خطاب با او نیست. (۷۸)

در حقیقت برای هر کس که بترسد در این عبرتی است آیا آفرینش شما دشوارتر است یا آسمانی که آن را برپا کرده است سقفش را برافراشت و آن را درست کرد و شیش را تیره و روزش را آشکار گردانید و پس از آن زمین را با غلتانیدن گسترد آبش و چراگاهش را از آن بیرون آورد و کوهها را لنگر آن گردانید استفاده برای شما و دامهایتان باشد.

کسی که از ایستادن در برابر پروردگارش بترسد و نفس خود را از هوس باز دارد پس جایگاه او همان محل آسایش است. (۷۹)

انسان چه ناسپاس است او را از چه چیز آفریده است از نطفه‌ای خلقتش کرد و اندازه مقررش بخشید سپس راه را بر او آسان گردانید آنگاه به مرگش رسانید و در قبرش نهاد سپس چون

خواهد او را برانگیزد ولی نه هنوز آنچه را به او دستور داده به جای نیاورده است پس انسان باید به خوراک خود بنگرد که ما آب را به صورت بارشی فرو ریختیم آنگاه زمین را با شکافتنی شکافتیم پس در آن دانه رویانیدیم و انگور و سبزی و زیتون و درخت خرما و باغهای انبوه و میوه و چراگاه استفاده شما و دامهایتان باشد. پس به کجا می‌روید این بجز پندی برای شما نیست برای هر یک از شما که خواهد به راه راست رود و تا خدا پروردگار جهانها نخواهد نخواهید خواست.(۸۱)

ای انسان چه چیز تو را درباره پروردگار بزرگوارت مغرور ساخته همان کس که تو را آفرید و تو را درست کرد و تو را سامان بخشید و به هر صورتی که خواست تو را ترکیب کرد. قطعا نیکان به محل آسایش اندرند و بی‌شک بدکاران در محل پریشانند.(۸۲)

گوید افسانه‌های پیشینیان است نه چنین است بلکه آنچه مرتکب می‌شدند زنگار بر دل‌هایشان بسته است زهی پندار که آنان در آن روز از پروردگارشان سخت محجوبند آنگاه به یقین آنان به محل پریشانی درآیند سپس گفته خواهد شد این همان است که آن را به دروغ می‌گرفتید و امروز باورکنندگانند که بر ناباوران خنده می‌زنند بر تختها نظاره می‌کنند.(۸۳)

ای انسان حقا که تو به سوی پروردگار خود بسختی در تلاشی و او را ملاقات خواهی کرد. اما کسی که کارنامه‌اش به دست راستش داده شود بزودی‌اش حسابی بس آسان کنند و شادمان به سوی کسانش باز گردد. در حقیقت پروردگارش به او بی‌نا بود. و خدا به آنچه در سینه دارند داناتر است و کسانی که گروهی و کارهای شایسته کرده‌اند را پاداشی بی‌منت خواهد بود.(۸۴)

مرگ بر آدم سوزان خندق همان آتش مایه‌دار آنگاه که آنان بالای آن نشسته بودند و خود بر آنچه بر باورکنندگان می‌آوردند گواه بودند و بر آنان عیبی نگرفته بودند جز اینکه به خدای ارجمند ستوده باور آورده بودند همان که فرمانروایی آسمانها و زمین از آن اوست و خدا بر هر چیزی گواه است کسانی که مردان و زنان باورکننده را آزار کرده و بعد پشیمانی نکرده‌اند ایشان راست عذاب محل پریشانی و ایشان راست عذاب سوزان.

کسانی که باور آورده و کارهای شایسته کرده‌اند برای آنان باغهایی است که از زیر آن جویها روان است این است رستگاری بزرگ. آری عقاب پروردگارت سخت سنگین است هم اوست که آغاز می‌کند و بازمی‌گرداند و اوست آن آمرزنده دوستدار صاحب ارجمند عرش هر چه را خواهد انجام می‌دهد.

هیچ کس نیست مگر اینکه نگاهبانی بر او است پس انسان باید بنگرد که از چه آفریده شده است از آب جهنده‌ای خلق شده از صلب مرد و میان استخوانهای سینه زن بیرون می‌آید در حقیقت او بر بازگردانیدن وی بخوبی تواناست آن روز که رازها فاش شود پس او را نه نیرویی ماند و نه یاری. سوگند به آسمان بارش انگیز سوگند به زمین شکافدار در حقیقت سخن خدا گفتاری قاطع و روشنگر است و آن شوخی نیست آنان دست به نیرنگ می‌زنند و دست به نیرنگ می‌زنم پس ناباوران را مهلت ده و کمی آنان را به حال خود واگذار. (۸۶)

نام پروردگار والای خود را به پاکی بستای همان که آفرید و هماهنگی بخشید و آنکه اندازه‌گیری کرد و راه نمود و آنکه چمنزار را برآورد و پس آن را خاشاکی تیره‌گون گردانید ما بزودی بر تو خواهیم خواند تا فراموش نکنی جز آنچه خدا خواهد که او آشکار و آنچه را که نهان است می‌داند و برای تو آسانترین را فراهم می‌گردانیم پس پند ده اگر پند سود بخشد آن کس که ترسد بزودی عبرت گیرد. رستگار آن کس که خود را پاک گردانید و نام پروردگارش را یاد کرد و بندگی گزارد لیکن زندگی دنیا را بر می‌گزیند با آنکه آخرت نیکوتر و پایدارتر است.

باورکنندگان با چهره‌هایی شاداب از کوشش خود خشنودند در محل آسایش برین‌اند سخن بیهوده‌ای در آنجا نشنوند در آن چشمه‌ای روان باشد تختهایی بلند در آنجاست و قدحهایی نهاده شده و بالشهایی پهلوی هم و فرشهایی گسترده آیا به شتر نمی‌نگرند که چگونه آفریده شده و به آسمان که چگونه برافراشته شده و به کوه‌ها که چگونه برپا داشته شده و به زمین که چگونه گسترده شده است.

مگر ندانسته‌ای که پروردگارت با عاچه کرد با عمارات ستون‌دار ارم که مانندش در شهرها ساخته نشده بود و با ثمود همانان که در دره تخته سنگها را می‌بریدند و با فرعون صاحب خرگاه‌ها همانان که در شهرها سر به طغیان برداشتند و در آنها بسیار تبهکاری کردند پروردگارت بر سر آنان تازیانه عذاب را فرو نواخت زیرا پروردگار تو سخت در کمین است.

اما انسان هنگامی که پروردگارش وی را می‌آزماید و عزیزش می‌دارد و نعمت فراوان به او می‌دهد می‌گوید پروردگارم مرا گرامی داشته است و اما چون وی را می‌آزماید و روزی‌اش را بر او تنگ می‌گرداند می‌گوید پروردگارم مرا خوار کرده است. ولی نه بلکه یتیم را نمی‌نوازد و بر خوراک بینوا همدیگر را بر نمی‌انگیزد و میراث را چپاولگرانه می‌خورد و مال را دوست دارد دوست داشتنی بسیار.

کسانی که گروهی و یکدیگر را به شکیبایی و مهربانی سفارش کرده‌اند اینانند خجستگان و کسانی که به انکار نشانه‌های ما پرداخته‌اند آنانند ناخجستگان شوم بر آنان آتشی سرپوشیده احاطه دارد. اوست خدای آسمان و زمین که نفس را درست کرد سپس پلیدکاری و پرهیزگاری‌اش را به آن الهام کرد که هر کس آن را پاک گردانید قطعاً رستگار شد و هر که آلوده‌اش ساخت قطعاً در باخت. (۹۱)

همانا تلاش شما پراکنده است اما آنکه داد و پروا داشت و نیکوتر را تصدیق کرد بزودی راه آسانی پیش پای او خواهیم گذاشت و اما آنکه بخل ورزید و خود را بی‌نیاز دید و نیکوتر را به دروغ گرفت بزودی راه دشواری به او خواهیم نمود و چون هلاک شد مال او به کارش نمی‌آید همانا هدایت بر ماست و در حقیقت دنیا و آخرت از آن ماست پس شما را به آتشی که زبانه می‌کشد هشدار دادم جز نگون بخت‌تر در آن درنیاید همان که تکذیب کرد و رخ برتافت و پاک‌رفتارتر از آن دور داشته خواهد شد همان که مال خود را می‌دهد پاک شود و هیچ کس را به قصد پاداش یافتن نعمت نمی‌بخشد جز خواستن رضای پروردگارش که بسی برتر است و قطعاً بزودی خشنود خواهد شد.

پروردگارت تو را وانگذاشته و دشمن نداشته است و قطعاً آخرت برای تو از دنیا نیکوتر خواهد بود و بزودی پروردگارت تو را عطا خواهد داد تا خرسند گردی. آیا برای تو سینه‌ات را نگشاده‌ایم و بار گران‌ت را از تو برداشتیم که پشت تو را شکست و نامت را برای تو بلند گردانیدیم پس با دشواری آسانی است آری با دشواری آسانی است پس چون فراغت یافتی به طاعت درکوش و با اشتیاق به سوی پروردگارت روی آور.

انسان را در نیکوترین اعتدال آفریدیم سپس او را به پست‌ترین پستی بازگردانیدیم مگر کسانی را که گروهی و کارهای شایسته کرده‌اند که پاداشی بی‌منت خواهند داشت.

بخوان به نام پروردگارت که آفرید انسان را، از علق آفرید. بخوان و پروردگار تو کریمترین است همان کس که به وسیله قلم آموخت، آنچه را که انسان نمی‌دانست آموخت. حقا که انسان سرکشی می‌کند همین که خود را بی‌نیاز پندارد در حقیقت بازگشت به سوی پروردگار توست.

در حقیقت کسانی که گروهی و کارهای شایسته کرده‌اند آنانند که بهترین آفریدگانند پاداش آنان نزد پروردگارشان باغهای همیشگی است که از زیر آن نهرها روان است جاودانه در آن همی مانند خدا از آنان خشنود است و آنان از او خشنودند. این برای کسی است که از پروردگارش بترسد.

انسان نسبت به پروردگارش سخت ناسپاس است و او خود بر این نیک گواه است و راستی او سخت شیفته مال است مگر نمی‌داند که چون آنچه در گورهایست بیرون ریخته گردد و آنچه در سینه‌هایست فاش شود در چنان روزی پروردگارشان به ایشان نیک آگاه است. (۱۰۰)

شما بهترین امتی هستید که برای مردم پدیدار شده‌اید به کار پسندیده فرمان می‌دهید و از کار ناپسند بازمی‌دارید و به خدا باور دارید.

آیا ندیده‌ای کسانی را که می‌پندارند به آنچه به سوی تو نازل شده و آنچه پیش از تو نازل گردیده باور آورده‌اند.

ای کسانی که ایمان آورده‌اید به پناه خدا روید که او مولای شماست چه نیکو مولایی و چه نیکو یآوری.

